

A BRIT GYÁRIPAROS SZÖVETSÉG A CSATLAKOZÁS MELLETT

Tudósítónktól:

A brit gyáriparos szövetség teljes vezetése a közös piaci belépés mellett foglalt állást. A vezetőségi ülés után tartott sajtóértekezleten hangsúlyozták, hogy nemcsak a gyáriparos szövetség nagyvállalati tagjai, hanem az úgynevezett „kisvállalati bizottsága” is egyhangúan támogatja a csatlakozást. C. Adamson vezérigazgató elmondotta, hogy az elmúlt három évben készített sorozatos felmérések rendre azt bizonyították: az idő múlásával egyre erősebb többség ért egyet a közös piaci tagsággal. Ma már a tagvállalatoknak jóval több mint 90 százaléka határozottan a belépés mellett van és egyetért azzal, hogy a kérdést a távlatok megítélése alapján kell eldönteni. Látni kell

— mondják — mit kockáztatna az ország a távolmaradással és észre kell venni a csatlakozás pozitív kihatásait. A sajtókonferencia után C. Adamson és Cope, a nemzetközi fősztály igazgatója nyomban Brüsszelbe utaztak és találkoztak a Közös Piac néhány vezetőjével, köztük Dahrendorffal és De-niau-val, aki az újonnan belépőkkel kapcsolatos tárgyalások egyik irányítója. Megállapodtak, hogy az Európai Gazdasági Közösség gyáriparos szövetségeinek „föderációja” októberben külön értekezletet tart a belépő országok hasonló szervezeteivel, továbbá Japán és Svédország képviselőivel. Dahrendorf állítólag aggályainak adott kifejezést, hogy a közös piaci országok megtorló lépésekre készülnek az amerikai protekcionista döntései miatt.

A KÍNAI ÉLETSZÍNVONALRÓL

Az Új Kína hírgyűjteményében az életszínvonal a termelés fokozódásával állandóan javul címmel hosszabb össze-foglalót közöl. A cikk megállapítja, hogy a termelés és a munka termelékenységének az elmúlt két évtizedben folyamatosan nőtt. Az állam több ízben emelte a munkások és alkalmazottak béréit. Az átlagos évi bér jelenleg 650 jüan körül van; ez 50 százalékkal magasabb, mint 1952-ben. A legmagasabb jövedelműek nem egészen ötször annyit keresnek, mint a legkisebb fizetésűek. Az általános foglalkoztatottság, az alacsony lakberek, az olcsó árak, valamint annak következtében, hogy személyi jövedelemadókat nem kell fizetni, a munkások és alkalmazottak megélhetése állandóan javul, minthogy teljes bérértéküket a maguk szükségleteire fordíthatják — írja az Új Kína hírgyűjtemény.

A Kínai Népköztársaságban a munkanélküliség 10 évvel ezelőtől teljesen megszűnt. A fő- és középiskolák végzős hallgatóit az állam helyezi el. Az árak alacsonyak és stabilak, a villany- és vízdíjak általában a család jövedelmének csak 4-5 százaléka rúgnak.

A parasztok jövedelme 1958 óta növekedett. A termelőbrigádok évenként bizonyos összeget félretesznek a teljes jövedelemből, hogy fedezzék a társadalombiztosítást és a kollektív juttatások költségeit. A mezőgazdasági ter-

melés állandóan növekszik, a kormány az árak stabilizálásának politikáját követi. Az állam a falunak egyharmadát — kétharmadát olcsóbban ad el műtrágyát, rovarirtószereket és dieselolajat, mint 1950-ben. A fogyasztási cikkek ára általában nem változott, sőt fokozatosan csökkentették egyes, nagy keresletnek örvendő gyártmányok árát, így a tranzistoros rádiókat, műanyag-készítményeket és festékeket. A gyógyszerellátás állandóan növekszik és lehetővé teszi az árak fokozatos csökkentését.

Az 1970-es év végén a bankbetétek összege 28 százalékkal volt nagyobb, mint 1957-ben. Az elmúlt 22 év során a kiskereskedelmi forgalomban eladott áruk teljes értéke több mint hatszorosára emelkedett.

Tavaly immár a kilencedik egymás utáni évben jó volt a termés és idén is jó, elsősorban rizsből és a tavaszi gabonából. Kína jelenleg gabonában önelátó, sőt felesleggel is rendelkezik. Növekedett az egy főre jutó gabona mennyisége, jölehet a Kínai Népköztársaság megalakulása óta a lakosság száma csaknem 200 millióval nőtt. Kína továbbra is importál némi gabonát, főképpen a választék növelése és más országok segítése céljából — mondja az Új Kína hírgyűjtemény. (MTI)

Ausztria felfrissíti repülőgépparkját

Az AUA osztrák légitársaság Vickers Viscount típusú turbó repülőgépei a múlt héten voltak utoljára üzemben. A légitársaság négy Vickers gépe a múlt évben 1,4 millió kilométert tett meg. Egyidejűleg üzembe állítják az új DC-9-es típusú modern gépeket. Ilyen formán az osztrák légitársaság már csupa „Jet”-gépből áll. 1972 közepéig az osztrákok fokozatosan kiszuperálják régi Caravelle gépeiket is. (APA)

Amerikai vállalat a kelet-nyugati kereskedelem előmozdítására

Az Egyesült Államokban növekszik az érdeklődés a kelet-európai piacok iránt. Ennek egyik tünete a GMS Associates International Inc. vállalat megalakulása. Ez a cég összegyűjti és feldolgozza a kelet-nyugati kereskedelemre vonatkozó főbb adatokat. Tájékoztítja a vállalatokat, milyen feltételekkel fejthetnek ki tevékenységüket a kelet-európai piacokon; milyen fejlesztési programokon dolgoznak; hogyan lehet elősegíteni az amerikai termékek eladását és mit kínálnak eladásra ezekben az országokban. A GMS kététhetenként megjelenő tájékoztatót ad ki International Market Letter on East Europe címmel.

A svájci csokoládéipar 1970-ben

Tavaly öt év óta először növekedett jelentősen a csokoládéipar Svájcban (4,1 százalékkal). Az értékesített csokoládé mennyisége 60 000 tonna volt, értékben 600 millió svájci frank. Az egy lakosra eső fogyasztás 8,8 kilogrammról 9 kilogrammra emelkedett és így Svájc a csokoládéipar vezető nemzetek éllovasa lett (Belgium 7 kilogrammra, a második, Nagy-Britannia pedig 6,2 kilogrammra a harmadik). Különösen figyelemre méltó a hazai csokoládé forgalmának a növekedése, különösen, ha számításba vesszük, hogy a behozatal ismét erősen bővült. Elsősorban az olcsó nyersanyagokkal dolgozó országok fokozták eladásukat Svájcban. Tíz év alatt a külföldi csokoládé részesedése 0,7 százalékról 7,4 százalékra nőtt a fogyasztáson belül. A svájci export 1970-ben 15 019 tonna volt, 4,4 százalékkal több, mint a megelőző évben. (OSEC)

Szovjet-belga hajózási szerződés

A Szovjetunió és Belgium képviselői Moszkvában hajózási szerződést parafáltak — jelenti a TASZSZ. A hivatalos jelentés szerint a szerződés keretében a két fél kötelezi magát kölcsönös segélynyújtásra a hajózási fejlesztésében és arra, hogy tartózkodik minden olyan cselekedettől, amely kárt okozhatna a nemzetközi hajózási normális fejlődésnek. A Belgiummal gazdasági unióban levő Luxemburg is részt vesz a szerződésben, amelynek aláírására hamarosan sor kerül. (Reuters)

Árbefagyasztás és kettős paritás Argentínában

A Buenos Aires-i hivatalos közlönyben megjelent a kormány rendelete az árucikkek és szolgáltatások árbefagyasztásáról. A befagyasztás 1972. január 31-ig érvényes; a termelőket, értékesítőket és elosztókat utasították, hogy ne emeljék a termékek árát augusztus 24-én érvényes árakra, mert ezek az árak szolgálták a rögzítés alapját. A törvény megszünteti a pénzügyi szabályozást, a törvény megtilti a pénzügyi szabályozást, a törvény megtilti a pénzügyi szabályozást, a törvény megtilti a pénzügyi szabályozást.

Hétfőtől kezdve kétféle paritása van az argentinai pesónak — jelentette be a kormány. Az import- és exportlevek lebonyolításához szükséges devizát a Központi Bank a dolláronként 5 pesó rögzített paritáson számolja, a más célokra vásárolt deviza a lebegő szabad piaci árfolyamnak felel meg. A múlt héten a szabad piaci árfolyam a dolláronkénti 7,50 pesó is elérte. A bevezetett rendszer hasonlít a franciához — mondják Buenos Aires-i gazdasági körökben.

Egyes londoni kereskedelmi bankok még nem jegyzik a peso kétféle árfolyamát, mert további, bővebb információra várnak. (Reuters)

Fúzió a svájci textiliparban

Két svájci fonoda, az Ed. Bühler Holding és a Hesta fúziót határozott el. Az új vállalatot Ed. Bühler-Heusser-Staub-nak hívják majd. A két gyár azt reméli, hogy az egyesüléssel jobban állják majd a versenyt a textiliparban. Az új csoport 900 alkalmazottat foglalkoztat. Évi kibocsátása 5 millió 300 ezer tonna kártolt és fésűs gyapjúfonal lesz és 2300 tonna kevert gyapjú poliszter-szál. A nagyvállalat hat üzemet tömörít, ebből egy Ausztriában van. (OSEC)

GONDOK JORDÁNIÁBAN

A közel-keleti konfliktus gazdasági szempontból valószínűleg Jordániának okozza a legnagyobb kárt. A júniusi háború ígéretes fejlődést szakított meg, a Jordán folyó nyugati partjának izraeli megszállása a nemzeti jövedelem 38 és a keményvalutabevétel 33 százalékának elvesztésével volt egyértelmű. Idegen kézre került az ipari létesítmények fele és a megművelt földterület egyenegyede — a zöldségfélék termelésének 30, az olivafélék 85 és a gyümölcsstermesztés 60 százalékával.

Jordánia gazdasága meglepően gyorsan alkalmazkodott az új körülményekhez. Az 1970 tavaszig tartó látványos fejlődést három tényező támogatta: az ország területén tartózkodó idegen fegyveres erők fogyasztása (a kommandók 7, az iraki csapatok 5,3, a szaúd-arábiai katonák 2 millió dinárral növelték a keresletet), a külföldi segélyek (az állam bevételeinek 60 százaléka segélyekből származik, 1967 óta főként az arab országok támogatják évi 108 millió dollárral), valamint a külföldön élő jordániaiak átutalásai. A gazdasági fejlődés motorja a fogyasztási cikkek termelése lett. Gyors növekedést regisztrálhatott a cigarettagyártás (termelése 1969-ben 1803 tonna), a papíripar (2791 tonna), a textilipar (512 000 yard) és a bőripar (373 700 tonna talpbőr, 1,64 millió négyzetláb felsőbőr) is. Mindazonáltal az ipar tradicionális struktúrája megőrződött, így a termelésre még mindig a kisüzemek túlsúlya jellemző, a beruházási javak termelése pedig csaknem teljesen hiányzik. Az említett iparágakon kívül csak a kőolajfinomítás (1969-ben 464 100 tonna), cementgyártás (480 400 tonna), és az elektromos elemek előállítását érdemel említést. A fentiekből kerülnek ki Jordánia fő ipari exportcikkei is.

1970 elejére a keleti országrész importja már elérte a csonkítatlan Jordánia behozatalának 1967-es szintjét, a tartalékok 18 havi importot fedeztek, az ország gazdasági helyzete az egészségesebb látszattal tükrözött. A nyári össze-tűzések, valamint a szeptemberi polgárháború azonban ismét súlyos helyzetet teremtett. A harcok 15 millió dinár közvetlen kárt okoztak, Líbia és Kuwait 60 millió dollár segély folyósítását szüntette be, a Tapline-kőolajvezeték felrobantása, majd lezárása megbénította a zerkai finomítót — gyakorlatilag az ország kőolajfeldolgozását — évi 5 millió dollár kárt okozva ezzel Jordániának. Az osztrákok, melyek az összcsempásokat követték, a foszfát-termelést érintették érzékenyen. A múlt év összefoglaló gazdasági adatai jól mutatják a hatást, a mezőgazdasági termelés — a rendkívül száraz időjárás miatt is 20-25 százalékkal csökkent (természetesen ez tükröződött az exportban is, melynek az olivafélék, gyümölcsök, citrusfélék fontos alkotórészei), a bruttó nemzeti termék pedig az 1969-es 612 millió dollárról 12 százalékkal 552 millió dollárra esett vissza. Bár szeptemberben a kormány transzferzárlatot rendelt el, 25 millió dinár mégis megtalálta az utat külföldre.

Az ország gazdasági helyzete kétségkívül súlyos — egyes megfigyelők kifejezetten gazdasági csődről beszélnek — néhány ágazat állapota mégis alapot adhat a bizakodásra. A legnagyobb perspektíva minden bizonnyal a foszfátbányászat előtt áll. Bár a harcok és a Szezei-csatorna lezárása megakadályozta a Jordanian Phosphate Mining Company-t abban, hogy exportelőirányzatát — 2 millió tonna évente — teljesítse és a múlt évi kivitelt az előirányzatnak alig több mint negyede — 658 000 tonna — volt, a külföldi tőkebeáramlás és technikai segítség felhasználásával az 1975-re kitűzött cél, az évi 3 millió tonnás termelés is elérhetőnek látszik. A külföldi segítség nagy része az infrastruktúra fejlesztésére irányul. Így Nagy-Britannia 5 millió fontos segélykeretet ajánlott fel, melyből a ruseifai és az El-Hasa-i foszfátbányákat korszerűsítik, fedezik az akabai repülőter felújítását, elosztó és erőmű létesítését Irbid körzetében, valamint öntözési rendszereket és mezőgazdasági kutatóállomásokat finanszíroznak. Az USA 3 millió dolláros kerete öntözési és vizgazdálkodási tervek megvalósítására, útépitésre és távközlési hálózat kiépítésére fordítható. Az NSZK az akabai kikötő modernizálásában vesz részt. (Ez a terv a foszfátexport szempontjából nagy jelentőségű, mivel a Szezei-csatorna lezárása

Anglia 9,8 millió dináros kivitellel következik. Jelentős még a szocialista országokból származó import (9,4 millió dinár), az utóbbi években valamelyest csökkent az USA részesedése (5,8 millió dinár), dinamikus növekszik viszont az országba irányuló japán kivitelt (5,3 millió dinár). Jordánia kivitelinek hagyományosan a környező arab országok a fő piaca.

Összességében, úgy tűnik, hogy Jordánia gazdasági erőforrásainak jobb kihasználását elsősorban ingaszt politikai helyzete gátolja. Így elsősorban politikai tényezők határozzák meg az országba irányuló külföldi segély mennyiségét, mely nélkül az ország ma már gyakorlatilag nem létezhet. De megvannak az országban a maga belső gazdasági problémái is. A hatvanas évek végén a gazdasági fejlődést a pénzforgalom oldaláról is öztonóznia akarták, a forgalomban levő pénzmennyiséget az 1967-es 30,3 millióról 1970 áprilisára 74,3 millió dinárra ugrott. Ez — hozzávéve a külföldi csapatok és a kommandók által támasztott keresletet, valamint az állandó költségvetési deficitet (az 1971-72-es pénzügyi évben 8,1 millió dinár hiányt irányoztak elő, a kiadások egyharmada katonai célú) — egy gyors pörgésű bér-ár spirált indított el, melynek megfékezésére a kormány rövid távon aligha számíthat.

Gonda György—Lőrincze Péter

JAVASLAT ÁR- ÉS BÉRSTOPRA SVÁJCBAN

Általános bér- és árbefagyasztást, valamint a munkaidő meghosszabbítását javasolta a svájci ipari és kereskedelmi egyesülések elnöke. Ennek az intézkedésorozatnak az lenne a célja, hogy erősítse Svájc világgazdasági versenyképességét — mondotta a szervezett elnökök közül az egyik. Elképzelése szerint a bér- és árbefagyasztást, valamint a hosszabb munkaidőt a vállalatok és a szakszervezetek önkényesen állapítanák meg. Az AP jelentése szerint a svájci szakszervezeti szövetség a javaslatot gyakorlatilag már elutasította.

Az elképzelés szerint minden árát, bért, lakbért, közületi és magán-szolgáltatást, valamint az osztalékokat meghatározott időre, „mondjuk egy évre” befagyasztanák. Egyidejűleg a bérben és jövedelemben részesülők heti 2-4 órával többet dolgoznának. Ez hetente 1,2-2,4 millió munkóra nyereséget eredményezne. Természetesen a fizetések a megfelelő mértékben emelnék, hogy az életszínvonal fenntartását biztosítsák.

A kereskedelmi és ipari egyesülések elnökeinek nyilatkozatával először fog-

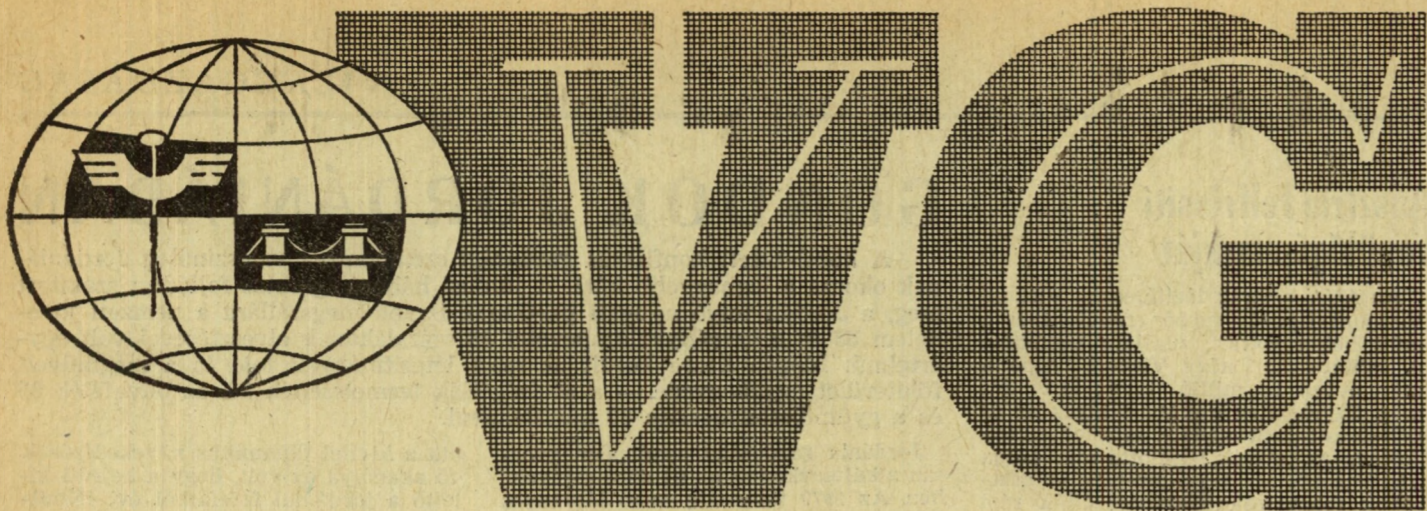
lalt állást a svájci gazdaság egyik vezető képviselője az átlagkeresők vásárlóerejének csökkenésével kapcsolatban. Elvászáró egyelőre ugyan még meghaladja a többi hasonló fokon levő európai ország átlagos keresőjének vásárlóerejét, de az infláció miatt az elmúlt években jelentős károkat szenvedett. Megfigyelők úgy vélik, hogy a bér- és árstop elképzelését a vállalatok döntő többsége támogatni fogja, mivel a munkaerőhiány is egyre érzetesebbé vált, mióta a kormány elhatározta a vendégmunkások számának a korlátozását.

A szakszervezeti szövetség viszont nyilatkozatban támadta a javaslatot, amely — véleménye szerint — a nemzetközi gazdasági irányzatokra való túlzottan gyors reagálás és végső fokon a svájci gazdaság túlfűtöttségéhez vagy éppenséggel recesszióhoz vezet. A bér- és árbefagyasztásról tett javaslat pszichológiailag súlyos helyzetben hangzott el. A szakszervezeti szövetség ebben a kereskedelmi és ipari vállalatok pánikserű reakcióját látja, amely nem kedvez elől a jövőt tekintve.

AVG JELENTI

- Az amerikai vámhivatal kivette a 10 százalékos importadó hatálya alól a kókuszolajat és a pálmaolajat. A még a kormány jóváhagyására szoruló intézkedés elsősorban a Fülöp-szigetek számára nagy jelentőségű. Az USA tavaly mintegy 590 millió libra kókuszolajat és 97 millió libra pálmaolajat importált.
- Megnyitotta kapuit a 27. plovdivi műszaki vásár. Ezúttal 43 ország mutatja be termékeit. Először jelentkezett hivatalos kollektív kiállítással Svájc, Dánia és Malaysia.
- Ausztria első atomerőműve előreláthatólag 1976-ban kezdi meg működését a Duna mellett fekvő Tullnerfeldben. Az erőmű felépítését irányító osztrák vállalat már előzetes megállapodásra is jutott két külföldi vállalatnal, amely a működéshez szükséges 1100 tonna urániumot szállítja majd 1976 és 1983 között. E két külföldi cég a dél-afrikai Nuclear Fuels Corporation és a nyugatnémet Uranium Gesellschaft.
- A Volkswagen 3,7 százalékkal, azaz 54 000 darabban növelte járműtermelését az év első 8 hónapjában, az előző év azonos időszakához viszonyítva. A napi termelés 10 100 darabra emelkedett. Ebből a Volkswagennek az NSZK-ban működő gyárai naponta 7300 darabot állítanak elő.
- Új, szociális reformok bevezetését is felvette programjába az EAK újjáalakult kormánya. A mostani kabinetnek csak 27 minisztere van, hirtel kevesebb, mint az előzőnek.
- A tavalyinál előreláthatólag kisebb nyereséggel zárja az idei évet a belga Union Minière S. A. A vállalat nyeresége tavaly meghaladta a másfél milliárd frankot. Az osztalékokra 950 frankot fizettek ki. Az idei kedvezőtlen eredmény oka, hogy a vártnál lényegesen rosszabbul alakult a helyzet a színesfémek szektorában.
- Nagy-Britannia ipari termelésének indexe júliusban 125,6 pontra esett vissza a júniusi 126,4 pontról. Az ipari termelés a május és július közötti időszakban 1,3 százalékkal volt magasabb, mint az egy évvel korábbi időszakban.
- A munkát kereső francia állampolgárok száma július végére 316 ezer főre emelkedett a június végi 311 ezer főről. A nyilvántartott szabad állások száma ugyanakkor 133 300 volt, 300-zal kevesebb, mint június végén.
- Ukrajna és a Kaukázuson túli terület szakemberei megkezdtek a „Testvériség” néven ismert nemzetközi földgázvezeték második, 182 kilométer hosszúra tervezett szakaszának építését. Az építkezést megnehezíti, hogy több helyen hegyes, sziklás terepen kell lefektetni a csöveket. A földgáz ezen a vezetéken jut majd el a szocialista országokba, valamint az NSZK-ba, Olaszországba és Ausztriába.

- Svédország kereskedelmi deficitje júliusban 12 millió korona volt, szemben a júniusi 596 millió aktívummal és az egy évvel korábbi 13 millió aktívummal. Az év első hét hónapjában a külkereskedelmi mérleg 1 milliárd 163 millió korona aktívummal zárt, míg egy évvel korábban majd másfél milliárdos deficittel.
- Az október 28-án nyíló santiago-i nemzetközi ipari vásáron 15 ország mutatja be termékeit. Ezúttal első alkalommal vesz részt a Kínai Népköztársaság, rajta kívül elküldi többek között képviselőit az NDK, NSZK, Olaszország, Svájc, Jugoszlávia, Bulgária, Csehszlovákia és Lengyelország.
- A Belga Nemzeti Bank bejelentette: szeptember 30-i hatállyal felfüggesztik az 1969 áprilisa óta érvényben levő bankhitelezési korlátozásokat. Az intézkedést olyan időszakban vezették be, amikor a belga gazdaságot a túlfűtöttség komoly veszélye fenyegette; visszavonása pedig azt tükrözi, hogy ez a veszély már nem jelentős — hangsúlyozták brüsszeli bank-körökben.
- A Volkswagen mexikói leányvállalatának pueblai üzemében októberben állítják elő a 200 000-ik gépkocsit.
- A közös román-bolgár tervezéssel építendő Iszlaz-Samoviti hidrotechnikai komplexummal, illetve a román területen áthaladó, a Szovjetunióból Bulgáriába villamos energiát szállító 400 kilowattos nagyfeszültségű vezeték építésével kapcsolatos kérdéseket vitatta meg hétvégi találkozásán a román villamosenergiaügyi miniszter és Bulgária nehézipari minisztere.
- Kétszáz évvel ezelőtől alapította Mária Terézia a bécsi tőzsdét. Az ünnepélyes megemlékezésen felszólalt Jonas köztársasági elnök és Androsch pénzügyminiszter is.
- Lengyelország tejtermelésének az előirányzatok szerint 1975-ben el kell érnie a 6,8 milliárd liter. Ebben az esetben a termelés 24 százalékkal haladja meg a tavalyi szintet.
- Aláírták Pakisztánban a Koreai NDK és Pakisztán 1972. évi árucsereszerződését.
- A skopjei Vardar-Export vállalat 179 500 dollár összegű kölcsönt kapott az amerikai EXIM banktól. A kölcsönt egy részben a fejlesztési lehetőségeinek tanulmányozására fordítják. A hitel négy félévi hiteltelben fizetendő vissza 1972 augusztusától kezdve 5 százalékos kamattal.
- Az oldható kávéról kötött brazil-amerikai egyezményt, amelyet Brazília maga részéről július 1-től felfüggesztettnek tekint, mindaddig nem léphet érvénybe, amíg az amerikai kongresszus meg nem szavazza az Egyesült Államok hatékony részvételét a nemzetközi kávéegyezményben — mondotta televíziós nyilatkozatában Brazília ipari és kereskedelmi minisztere.

VILÁGGAZDASÁG

1971. SZEPTEMBER 21., KEDD

III. ÉVFOLYAM, 182. (677.) SZÁM

Értesülések a kelet–nyugati gazdasági együttműködésről

A kelet–nyugati kapcsolatok, így a gazdasági együttműködés vonalán is az utóbbi idők legfontosabb eseménye — ez nem kétséges — Brezsnyev és Brandt tanácskozása volt. Ez a megbeszélés, amely felölelte a legfontosabb megoldásra váró európai problémákat, a két ország kapcsolatait illetően pedig tovább javította a széles körű tartós, hosszú lejáratú együttműködés lehetőségeit, korszakos jelentőségűnek bizonyulhat.

A Brezsnyev és Brandt közötti tanácskozás minden bizonnyal számottevően hozzájárul majd a szovjet–nyugati gazdasági kapcsolatok újabb fejlődéséhez is, s ehhez jó eszközül szolgál majd, hogy a gazdasági együttműködés fejlesztése céljából szovjet–nyugati vegyes bizottságot alakítsanak.

Oreandában áttekintették az 1970. augusztus 12-én aláírt szerződés óta elért haladást, megállapítva, hogy a szerződés már most is előmozdítja a két ország közötti légtér javulását, kedvező hatást gyakorol az európai ügyek egész menetére. A számok nyelvére lefordítva ez — a többi között — azt is jelenti, hogy az NSZK kereskedelme a szocialista országokkal említésre méltóan növekedett az idei év első felében. A szocialista országokból származó nyugatnémet import 3 milliárd 260 millió márkát tett ki 1971 első felében, az előző évi azonos időszak 2 milliárd 870 millió márkás importjával szemben. A szocialista országokba irányuló nyugatnémet export pedig több mint 4 milliárd márkára emelkedett az 1970 első felévi 3 milliárd 845 millió márkáról.

Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter kereskedelmi delegáció élén hétfőn Moszkvából Tokióba utazott. A küldöttség a japán fővárosban tárgyalásokat folytat majd a két ország 1971–1975 évekre szóló hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodásának aláírásával kapcsolatban.

Szovjet szakértői körökben hangzottak — jelenti a TASZSZ —, hogy ez a megállapodás nagy lehetőségeket nyit a szovjet–japán kereskedelmi és gazdasági együttműködés fejlesztése előtt. Moszkvában azt várják, hogy a szovjet–japán árucseré-forgalom értéke 1975-re elérje az 1 milliárd rubelt. Japán jelenleg az első helyet foglalja el a Szovjetunió kapitalista kereskedelmi partnerei között. Az elmúlt évben a két ország árucseré-forgalmának értéke meghaladta a 650 millió rubelt.

Ortoli francia iparügyi miniszter a hét végén a lengyel kormány meghívására Lengyelországban tartózkodott. Látogatása alkalmával találkozott Kain miniszterelnökkel, továbbá a tudományos és technikai, a külkereskedelmi, a nehézipari, a kohó- és gépipari, valamint a vegyipari miniszterrel. Tudósítónk párizsi jelentése szerint látogatásának fő célja az volt, hogy megvizsgálják a francia–lengyel ipari együttműködés kiterjesztésének lehetőségeit, és ezen belül is elsősorban azt, hogy milyen lehetőségek vannak a lengyel kokszzalható szén exportjának fokozására, valamint hogyan tudnának hozzájárulni a franciák a lengyel gépkocsiipar fejlesztéséhez.

Kokszzalható szénben Franciaország szegény. Az 1968. február 20-án aláírt árucseré-forgalmi megállapodás értelmében a Lengyelországból importálható szén mennyiségét évről-évre növelik: 1970-ben 400 ezer, 1971-ben 500 ezer és 1972-ben 800 ezer tonnát importálnak. A mostani megbeszéléseken valószínűleg szóba került a megállapodás lejáratá utáni időszakra várható szénimport kérdése is. A gépkocsiipar vonatkozásában Lengyelország hasonló megállapodást kíván kötni a franciákkal, mint amilyet a FIAT céggel kötött. Alacsony hengerköbtartalmú gépkocsi gyártására vonatkozó kooperációról folyik tehát a tárgyalás.

Az angol vállalatok folytatják tárgyalásaikat a szovjet hatóságokkal a Káma menti teherautógyár felépítésében való részvételéről. A múlt héten Moszkvában járt Stevens, a kelet-

európai kereskedelmi tanács elnöke. Visszatérése után elmondotta, hogy 3–4 (meg nem nevezett) vállalat tárgyal egyelőre mintegy 60 millió font értékű szállításon.

A szovjet fél a megbeszéléseken megerősítette, hogy a munkálatok már elkezdődtek a Káma mentén, továbbá a motor alapvetően szovjet tervezésű. A külföldi részvétel, tehát az angol is, az egyéb területeken fogadják el. Az elnök elmondotta, hogy két brit vállalat már kapott „nem túlságosan nagy volumenű” megrendelést. Ezek a rendelések függetlenek a még folyó tárgyalásoktól.

A szovjet–angol együttműködés azonban nem szorítkozik csupán a teherautógyártásra. Jelentős szállítás van kilitásban a karéliei Kostamuksa vas-pelletizáló kombinát felépítéséhez, ezen kívül a szmolenszki mezőgazdasági programban is részt vesznek valószínűleg az angolok.

Angol kereskedői körök egyébként az elmúlt időszakban elégedetlenségüket fejezték ki a két ország kapcsolatainak alakulását illetően. A kelet-európai kereskedelmi tanács elnöke ezzel kapcsolatban elmondotta, hogy a szovjet külkereskedelmi minisztériumban biztosítékokat kapott, melyek szerint a szovjet megrendeléseket az év hátralévő időszakában fokozzák.

Közvetlenül megkötés előtt áll már a lengyel autóipar és az osztrák Steyr-Daimler-Puch közötti együttműködési

megállapodás. Az APA jelentése szerint a tárgyaló felek az elmúlt napokban Varsóban valamennyi lényeges kérdésben megállapodásra jutottak, s már csupán néhány részletet kell tisztázni. A szerződés a tervek szerint 1972. január 1-én lép életbe. Előirányozza a két ország együttműködését a lengyel teherautógyártásban. Az osztrák vállalat különféle alkatrészeket szállít a jelszi gyárba, ahol ezeket lengyel motorral és vezetőfülkével szerelik össze. A teherautókat főként lengyel piacon helyezik majd el, de a szerződés lehetővé teszi, hogy a két partner közös megállapodás alapján harmadik piacon is értékesíthesse a teherautókat, amelyeknek egyelőre minden technikai részlete még nem tisztázott.

Angol–francia szakértői küldöttség utazott tegnap Pekingbe, hogy tárgyalásokat kezdjen a Concorde szuperszónikus utasszállító repülőgép és az európai légitársaság eladásáról. A delegációban képviselteti magát a francia Aerospaciale és az angol British Aircraft Corp. is. A Reuter jelentése szerint az európai szakemberek részletes tárgyalásokat folytatnak majd a kínai repülőgépipar képviselőivel, de — mint a delegáció egyik képviselője mondotta — a meghatározatlan ideig tartó megbeszélések egyelőre „lényegében felderítő” jellegűek lesznek.

Peking a júniusi párizsi nemzetközi repülőgép-bemutatón rendkívüli mértékben érdeklődött a Concorde és a francia–nyugatnémet–holland kooperációban készülő európai légitársaság iránt. Elkor vették fel a kínaiak az első kapcsolatokat a gyártókkal. Az Aerospaciale elnöke a múlt héten egyébként igen optimistán nyilatkozott a kínai kilátásokról.

Újabb mélypontra esett a dollár Schiller nyilatkozatának széles körű hatása

Tegnap Frankfurtban és a többi nyugat-európai nagyvárosban, továbbá a valutaválság távol-keleti gócpontjában, Tokióban, újból zuhant a dollár. Az áresést Schiller nyugatnémet gazdasági csúcsminiszter hétfői megjegyzései indították el.

Schiller, aki felszólalt a „koncertált akció” tanácskozásán, kijelentette: az Egyesült Államok hajlandósága arra, hogy a dollárt leértékeltse az arany viszonylatában, attól függ, készek-e arra más országok, hogy előbb saját pénzüket felértékeljék. Az NSZK Londonban érzékeltette, hogy hajlandó a felértékelésre, de nem mindenki követte.

Utóbb amerikai hivatalos körök visszautasították Schiller felvetését, leszögezve, hogy továbbra is az ismert kijelentések a mértéktartók. De amikor az amerikai pénzügyminisztérium szövevények nyilatkozatát Schiller tudomására hozták, a miniszter így válaszolt: „tovább folyik a pókerjátékszma”. Figyelemre méltó, hogy az Egyesült Államok pénzügyi vezetői nem elégedtek meg a pusztán cáfolattal: egy nyugatnémet küldöttség tudomására hozták, hogy a márka legalább 15 százalékos felértékelésére számíthatnak. Ezt a sakkhúzást Bonnban „taktikai manővernek” minősítették az IMF közgyűlése előtt, s hozzáfűzték, a márka felértékelése jóval kevesebb lesz, mint 8 százalék.

A koncertált akció ülésén a gazdasági miniszter egyébként leszögezte, Bonn nem vezet be további deviza-és tőkepiaci ellenőrzést, hiába kéri ezt közös piaci partnerei. Még akkor sem, ha az IMF hétévi közgyűlésén nem sikerül megoldást találni a valutaválságra. Schiller megjegyezte: megelégedéssel fogadta az amerikai pénzügyminiszternek azt a kijelentését, amely szerint az Egyesült Államok nem az egyedüli protekcionista ország. Tájékoztató források szerint ez az utalás egyaránt vonatkozik a Közös Piac agrárpolitikájára és Japán kereskedelmi gyakorlatára.

Javarást Schillernek a dollárra vonatkozó szavaival magyarázzák, hogy

hétfőn ismét fokozódott a dollárra nehezedő nyomás. Frankfurtban a nyugatnémet márka a legmagasabb szintre emelkedett május 10-e óta, a de facto felértékelése elérte a 9 százalékot. Hasonlóképpen gyengült a dollár Zürichben, Londonban és Bécsben is. A devizapiaci idegesség hatására megjelenik a tevékenység az aranypiacra, és Londonban hétfőn délután utáni órákban 42,30 centre ugrott fel az ár. Az aranyra irányuló kereset növekedéséhez hozzájárult a kelet-keleti helyzet újabb kieleződése is.

Tokióban tegnap hangzott el első ízben hivatalos részről célzás arra, hogy esetleg soron kívül is felértékeli a jent. Mizuta pénzügyminiszter kijelentette, hogy a jen „megfelelő keretek között történő” felértékelése nem hátrányos szükségképp a japán gazdaságra. A jen felértékelésében kifejezésre jutna a japán gazdaság erejének növekedése, és az, hogy a japán nép nemzetközi vásárlóereje növekedett — hangsúlyozta a miniszter, megjegyezve, hogy az egyoldalú felértékelés lehetőségét azért pendíti meg, mert a monetáris bizonytalanságok elhárításával kell számolni. A nyilatkozathoz érdekes háttérrel jelent Tanaka külkereskedelmi és ipari miniszter közlése. Tanaka azt mondta: a washingtoni megbeszélés során olyan benyomásokat szerzett, hogy az Egyesült Államok a 10 százalékos importadó még további emelésére gondol, abban az esetben, ha a Nixon-csomagtervezet fűzött remények nem teljesülnek.

E két nyilatkozat eredményeként tegnap délelőtt a tokiói devizapiacra a jen értéke még tovább emelkedett; a rögzített paritásához képest 6,84 százalékkal értékelődött de facto föl. (Reuter, DPA, Kyodo)

- ◆ A KELET–NYUGATI GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL szóló összeállításunkban a korszakos jelentőségű Brezsnyev—Brandt találkozó gazdasági vonatkozásainak említése mellett, számba vesszük a Káma menti teherautógyár építésében való közreműködésre irányuló brit érdeklődést, a francia—lengyel kereskedelmi kapcsolatok további javítására irányuló kezdeményezéseket, a lengyel—osztrák gépkocsiipari kooperációra irányuló terveket, a kínai légitársaság fejlesztésével kapcsolatos elgondolásokat.
- ◆ ÚJABB MÉLYPONTRA ZUHANT A DOLLÁR Frankfurtban, Bécsben, Tokióban. A devizapiac alakulása az Egyesült Államok és partnerei között zajló „pókerjátékszma” függvénye. A valuták irányzatának mozgását ezúttal Schiller és az amerikaiak nyilatkozatai és ellennyilatkozatai szabták meg.
- ◆ JORDÁNIA GAZDASÁGI ÉLETÉNEK a közel-keleti konfliktus igen súlyos árákat okozott. A gazdasági fejlődés legnagyobb akadályai a politikai bizonytalanság. A problémákat súlyosítja a gyors infláció, az állami költségvetés állandó nagy deficitje, és a katonai kiadások nagy hányada.
- ◆ A KÖZÖS PIAC A SZOCIALISTA ORSZÁGOKKAL szemben egységes hitelezési elveket dolgoz ki, állapítja meg a Világsajtótól rovatunkban idézett cikk. Az egységes hitelezési politika az állami eszközökből nyújtott hitelek terjedne ki. Célja, hogy elkerülje a hitelnyújtók közötti verseny torzulását. Az EGK részéről egyébként gondosan tanulmányozzák a kelet—nyugati kereskedelem útjában álló súlyos akadályok kiküszöbölésének a lehetőségeit.
- ◆ SZERDÁN KEZDŐDIK A KÓOLAJEXPORTÁLÓ ORSZÁGOK MINISZTEREINEK rendkívüli értekezlete. Kidolgozza a követendő stratégiát ahhoz, hogy biztosítani lehessen az egyes termelő országok kormányainak részvételét a nyugati kőolajtársaságok meglévő koncesszióiban.

Összeült a Hatok külügyminiszteri értekezlete Washington ellen nem várható gazdasági megtorlás

A „Tizek klubjának” viharos londoni kótelhúzás után most Brüsszelben a közös piaci országok külügyminiszteri értekezletén kerültek szónyegre az amerikai importkorlátozások, amelyek a brüsszeli bizottság pénteken nyilvánosságra hozott jelentése szerint összesen, mintegy 2 milliárd dollárral károsítják meg a Hatokat. Minthogy különösen az NSZK vonakodik minden ellenlépéstől, ezért, határozat a „10%”-ra vonatkozóan nem született.

A hat külügyminiszter emellett foglalkozott a kivülmaradó EFTA országoknak teendő társulási ajánlattal, a kibővített közösség új halászati politikájával, a bécsi atomenergia-ügynökséggel folytatandó tárgyalásokkal és végül, de nem utolsósorban a négyek csatlakozásának függőben levő problémáival. Kedden a tárgyalásokba Rippon brit Európa-miniszter is bekapcsolódik. Angol részről az elmúlt napokban több nyilatkozat is elhangzott a Közös Piac jövőjéről. Heath miniszterelnök, aki két beszédet is mondott, visszatérő motívumként sürgette a nyugat-európai országok politikai együttműködését.

A brüsszeli bizottság már pénteken nyilvánosságra hozta azt a jelentést, amely hétfőn a külügyminiszterek elé került. A terjedelmes dokumentum szerint — írja a Reuter jelentése — a Nixon-féle dollármentő intézkedések mintegy 2 milliárd dollárral növelik a közös piaci országok kereskedelmi mérlegének deficitjét. A 8 ezer szavas jelentés megállapítja, hogy az amerikai tőke Európába áramlása lelassult, és a közösség exportjának növekedési üteme a jelenlegi 8 százalékról 4–5 százalékra esik 1971-ben. Az amerikai 10 százalékos vámpótlék kiterjed az Egyesült Államokba irányuló közös piaci export 87 százalékára, vagyis a Közös Piac összkivitelének majd 13 százalékára. Az amerikai intézkedések főleg a Hatok autó-, gép-, vas- és acél-, textil-, ruházati és cipőiparát sújtják. A bizottság ennek ellenére megállapítja, hogy az amerikai protekcionizmus feléledése jelenleg még nem jár komolyabb kihatásokkal. Ov azonban a valutákra nehezedő spekulatív nyomástól, s megállapítja, hogy a kereskedelmi és a valutáris problémák nem választhatók el.

nyek hiteles szövegének szerkesztését. Heath brit miniszterelnök múlt heti beszédében már a kibővített Közös Piac jövőjével foglalkozott. Zürichben bejelentette, csatlakozik ahhoz a francia javaslatához, hogy hívják össze a közös piaci országok miniszterelnökeinek értekezletét. Heath itt már a „nagy Közös Piacra” gondolt. Sürgette a nyugat-európai országok gazdasági és politikai egységének megteremtését. Heath koncepciójára egyébként bepillantást enged tegnap elhangzott újabb nyilatkozata. Azt állította, „a kibővített gazdasági közösség hozzájárulhatna a nyugat-európai országok szorosabb védelmi együttműködéséhez és a NATO megerősítéséhez”.

A hétfő esti jelentések szerint nem valószínű, hogy a miniszterek komolyabb ellenlépésre határoznák el magukat. A Reuter jelentése szerint a Nixon-féle intézkedések körüli vita rendkívül óvatossá hangnemben folyt. Schumann francia külügyminiszter kijelentette, hogy a külügyminiszteri értekezlet kevés újat képes nyújtani a pénzügyminiszterek egy héttel ezelőtti értekezletéhez képest. Moro olasz külügyminiszter azt mondta, hogy a Hatok egyetértően abban, hogy nem kell megtorló intézkedéseket hozni az Egyesült Államok ellen. Hozzátette, az EGK-nak erős pozícióban kell lennie, és ehhez a legjobb út a gazdasági és pénzügyi unió reaktíválása. A DPA hírigyűnése az értekezlethez fűzött kommentárjában azt írja: brüsszeli politikai körökben még mindig reménykednek, hogy a nemzetközi valutarendszer reformja után eltörlik a 10 százalékos behozatali pótdadót. A közös piaci országok az IMF szeptember végén Washingtonban tartandó tanácskozásán várakozó álláspontot foglalnak el. A megfigyelők ezenkívül arra is rámutatnak, hogy a Hatok közül különösen Bonn ellenáll minden olyan elképzeléssel, hogy megtorlókat alkalmazzanak Amerikával szemben.

A hétfői eszmecserén ismét foglalkoztak a kivülmaradó négy semleges EFTA-ország kérdésével. A DPA jelentése szerint Brüsszel végül is jobban figyelembe veszi majd Svájc, Ausztria, Svédország és Finnország álláspontját, mint az eredetileg várható lett volna. Az ipari termékek szabadkereskedelmi zónájáról szóló megállapodást az új közös piaci javaslatok kiegészítik egy „további fejlődési záradékkal”, amely biztosítaná az együttműködés kiterjesztését más gazdasági és kereskedelem-politikai területekre is. Az új javaslatban — folytatja a DPA — üdvözlők a semleges országok törekvését, hogy egyes területeken gazdaságpolitikájukat összehangolják az EGK-országokéval. Mindenesetre Brüsszel ahhoz ragaszkodik, hogy a szorosabb együttműködés ellenére a négy semleges országok a Közös Piac jövőjére ne legyen beleavatkozási joga. Nyitott még a mezőgazdasági politika ügye. Olaszország és Hollandia zöld utat szeretne biztosítani a gyümölcs- és fűszerek elhelyezési lehetőségét. E javaslatokat elsősorban Nyugat-Németország ellenzi.

Ami az egyéb kérdéseket illeti, a külügyminiszterek jóváhagyták egy közös állásfoglalást arról, hogy az atomenergia békés felhasználásával foglalkozó intézményeket a hat országba az atomsorompó-szerződés rendelkezéseinek megfelelően a bécsi nemzetközi atomenergia ügynökség ellenőrzése alá helyezik. Nyugatnémet ellenőrzésre az állásfoglalás szövegébe került, hogy ez az ellenőrzés csak a nem katonai létesítményekre terjedhet ki.

B. T.

Az NSZK társadalmi össztermékének növekedése

A Német Szövetségi Köztársaság társadalmi összterméke 1971 első hat hónapjában az elmúlt év hasonló időszakához képest árakban kifejezve 11,5-re, valójában pedig 4 százalékkal növekedett és értéke elérte a 359 milliárd nyugatnémet márkát.

A wiesbadeni statisztikai hivatal közlése szerint a szolgáltatások ára 1970 első felétől 1971 első feléig 7 százalékkal emelkedett. (MTI)

A lehülés jelei mutatkoznak az NSZK konjunktúrájában

A nyugatnémet gazdaság feszültségének enyhülését ismételtelen világosan mutatja az ipari kereslet és a megrendelésállomány júniusi, valamint júliusi csökkenése — írja havi jelentésében a bonni gazdasági minisztérium. A gazdasági tevékenység egyelőre azonban még mindig igen magas szinten van és a kormány gazdaságpolitikájában az első helyet továbbra is az ártabilitás helyreállításának kell elfoglalnia. Az árak emelkedésében nem mutatkoznak a lelassulás jelei.

Augusztusban megfigyelhető volt a munkapiaci helyzet enyhülése is, s ez már a bérek irányzatában is kezdő érzettni hatását. A feszültségek enyhülését egyelőre jobban mutatja a tényleges kereslet alakulása s kevésbé a munkabéreké, de a termelékenység gyorsabb növekedése azt jelenti, hogy az ipari termelés egy egységére jutó költségek kevésbé gyorsan emelkednek, mint korábban. A kapacitáskihasználás visszatér a normális szintre, ezzel összefüggésben az ipari termelés színvonalja jelenleg valamivel alatta marad az év elejének — teszi hozzá a minisztérium jelentése.

A nyugatnémet iparszövetség is most tette közzé a gazdaság helyzetéről készült legfrissebb jelentését. Ebben határozott lelassulást számol be. A termelés a tavalyi szint körül stagnál, a teljesítésre váró megrendelések száma állandóan csökken és az új megrendelések nem biztosítják a jelenlegi forgalom fenntartását. Az erőteljes költségnyomás és az új kereslet hiánya azt okozza, hogy a vállalatok — amennyiben lehetőséget találnak rá — takarékoskodnak a munkaerővel és a tőkeberendezésekkel, elhalasztják a racionalizálási intézkedéseket és a kapacitásbővítést.

A szervezet figyelmeztet, hogy a tényleges kép még ennél is komolyabb, mivel a jelentés nem számította be a márkalevegés következtében kialakult újabb de facto rekordfelértékeléseket, valamint az amerikai dollármentő intézkedéseket. A Nixon által bejelentett importkorlátozások és a világszerte jelentkező protekcionista tendenciák oda vezethetnek, hogy a különböző piacokon be nem fogadott külföldi termékek a nyugatnémet ipar számára súlyos konkurrenciát jelenthetnek. (Reuter)

Hírek a jugoszláv kül- és belgazdaságról

Tudósítónktól:

Taraszov szovjet autóipari miniszter — jól értesült belgrádi körök szerint — még e hónap végén Jugoszláviába látogat. A két ország autóipari együttműködéséről tárgyal majd gazdasági vezetőkkel és a jugoszláv autóipar képviselőivel. A szovjet-jugoszláv gazdasági együttműködésről érkezett másik jelentés szerint Moszkvában elvi megállapodás született a jugoszláv olom- és horganybányászati fejlesztésére nyújtandó 100 millió dolláros szovjet hiteltől. A hitel törlesztése fémmel történik majd.

felhasználásának szintje. A likvid eszközök főként a lakosságnál növekedtek (készpénz, takarékbetét, folyószámla). Emelkedtek a bankoknál levő beruházási eszközök és a társadalompolitikai szervezetek letétei.

A helyzet romlását mutatja, hogy a folyószámlán a gazdálkodás céljaira rendelkezésre álló likvid eszközök 380 millió dinárral, azaz 8 százalékkal csökkentek. A kölcsönös kiegyenlítőlen követelések és a határidős fizetések elhúzódása következtében a kölcsönös követelések összege meghaladja a 10 millió dinárt — ez 20 százalékkal több, mint tavaly. Ha e követelések tovább emelkednek, akkor a termelés és a forgalom folyamatában nagyobb zavarok következhetnek be. Ennek kiküszöbölésére mielőbb hosszú lejáratú, rendszerbeli intézkedéseket kell hozni.

A priboji *Fap-Famos* gyárban megkezdtek az első tehergépkocsik szerelését a Mercedes-licenc alapján. Az első négy 8 tonnás tehergépjármű már próbautazásban van, a második 20 darabból álló széria most kerül le a szerelészagról.

A csehszlovák vállalatok és a nizi *Elektronska Industrija* közötti együttműködést vitatta meg a vállalatnál járt csehszlovák küldeletről, amelyet *Simonovskí* miniszterhelyettes vezetett. Megállapodtak abban, hogy a jugoszláv vállalat mosogépgyártást épít Csehszlovákiában, addig is ellátja mosogépekkel a csehszlovák piacot. Csehszlovákia ezenkívül még elektromos tűzhelyek, boiler, fűvezetők és gyógyászati készülékek vásárlásában érdekelt. A most kötött és 1975-ig érvényben maradó mosogépgyártás értéke 8 millió dollár.

A VG JELENTI

- Milánóban csütörtökön megkezdte munkáját az a szovjet—olasz gazdasági értekezlet, amely a két ország gazdasági kapcsolatainak távlatait és az eddigi tapasztalatokat tekinti át.
- Feloldják a bér- és árstopot Norvégiaiban november 15-i hatállyal — közölte egy kormányközvető.
- Növekedett a külföldi kocsik részesedése az angol gépkocsi piacon. Tavaly augusztusban az eladott kocsiknak csak 14 százaléka volt külföldi eredetű, egy évvel később pedig már 22 százaléka.
- Lengyelország tavaly 600 000 tonna kőolajat és 5 milliárd köbméter földgázt termelt. 1975-ig mind a kőolaj, mind a földgáztermelést több mint kétszeresére akarják emelni.
- Az olasz ipari termelés indexe júliusban az előző hónapéhoz képest 6,8 százalékkal esett. A múlt év hasonló időszakához képest a visszaesés 6,4 százalék. Az év első hét hónapjában az ipari termelés 3,1 százalékkal csökkent.
- Hollandia fizetési mérlegének hiánya folyó árakon 690 millió holland forintra nőtt. Az első negyedben a deficit 605 millió forint volt.
- A francia gépkocsiexport júliusban 143 900 darab volt, 700-zal több, mint az előző hónapban. A kivitel bővülése 1970 júliusához képest 20 százalékos.
- Rómában összeült a három legnagyobb olasz szakszervezeti szövetség titkársága, hogy megvitassák az általános gazdasági helyzetet és a szakszervezetek tevékenységét. Közös operatív centrum létrehozásáról is tárgyalnak, amely a szakszervezeti egység teljes megvalósításának egyik legfontosabb állomása lesz.
- Belgium és Luxemburg fizetési mérlegének többlete az év első hét hónapjában 15 milliárd 100 millió belga frankra süllyedt az 1970 hasonló időszakában regisztrált 17 milliárd 400 millió frankos értékéről.

Olasz—amerikai repülőgépgyártási együttműködés

Az olasz minisztertanács csütörtökön elvben jóváhagyta azt a megállapodást, amelynek alapján a *American Boeing Co.* és az olasz *Aeritalia* repülőgépgyártó vállalat közösen akar kikísérletezni egy rövid kifutópályán fel- és leszállni képes géptípust. A *Reuter* jelentése szerint ez az ülés más a második volt ezen a héten, amelyen a repülőgépipari együttműködést vitatták meg. *Colombo* miniszterelnökön kívül részt vett az ülésen a hadügy-, a munkaügyi, a költségvetési és pénzügyminiszter, valamint a kormány számos pénzügyi és műszaki szakértője.

A tervről mind ez ideig részleteket még nem tettek közzé, sőt néhány kérdés az ülés után is függőben maradt. A miniszterek egyetértettek abban, hogy a repülőgépgyártó üzemet Dél-Olaszországban építik fel ezzel is fejlesztve az országnak ezt az elmaradottabb vidékét.

Kuba korbátozza spanyolországi exportját

Madridban bejelentették, hogy Kuba felfüggesztette Spanyolországba irányuló dohány-, cukor- és kávékivitelét. Ezekből a termékekből Spanyolország tavaly körülbelül 31 millió dollár értékben importált. Az intézkedés Kuba spanyolországi kivitelének 90 százalékát érinti. Madridi megfigyelők a lépést azzal magyarázzák, hogy megszakadtak az új kereskedelmi egyezmény megkötését célzó megbeszélések a két ország között. Ennek következtében a kubai diplomáciai képviselőket személyzetének legnagyobb részét visszahívták Madridból. A mostani lépéshez nem fűzött megjegyzést sem a spanyol külügyminisztérium, sem a kubai nagykövetség. Madridi kereskedelmi körökben ugyanakkor az a nézet uralkodik, hogy a két ország közötti nézeteltéréseket két hónapon belül megoldják. (Reuter)

A lengyel nehézipar sikerei

A lengyel nehézipar vezetői Varsóban országos konferencián értékelték az ország nehéziparának idei eredményeit. Az értekezlet megállapította, hogy az éves terv végrehajtása sikeresen halad. A kohászati, bányai-, hajóépítő- és fémipar szeptember közepéig 8,5 százalékkal többet termelt, mint a múlt év első kilenc hónapjában.

A hajógyártó ipar eddig 64 százalékra teljesítette évi exporttervét. Hasonlóképpen eredményesen halad a szénexport is. Ez az egész népgazdaság szempontjából nagy jelentőségű. A nehézipar ebben az évben csaknem 11 milliárd zloty értékű árut szállít a belső piacokra. (MTI)

Olaszország kapcsolatai Tanzániával

Hazatért Rómából az a tanzániai delegáció, amely *Bomani* kereskedelemből és iparügyi miniszter vezetésével tíz napot töltött Olaszországban. A delegáció a kormány vezetőivel és magáncégek képviselőivel tárgyalt, s több kérdésben megállapodásra jutott. Olaszország elvben belegegyezt továbbá pénzügyi és műszaki segítség nyújtására; Tanzánia pedig friss húst fog szállítani Olaszországnak.

A tanzániai fejlesztési projektumokban az elmúlt évek során egyre növekedett az olasz állami és magáncégek részvétele. Olasz segítséggel épül a Zambábia irányuló kőolajvezeték, a Kilimandzsaro nemzetközi légitörvénypályája, a Tanzánia-Zambia főútvonal egyik szakasza, az észak-tanzániai tengeri célgyár és az olasz Agip végező kőolajkutatásokat. Tanzánia tavaly — főként mezőgazdasági cikkekből — 6,48 millió dollár értékű árut küldött Olaszországba, importja főleg szállítási és építési felszerelésekből és gépi berendezésekből állt. (Reuter)

Nehéz helyzetben a Pirelli

A milánói *Pirelli* gumigyár, Olaszország legnagyobb gumipari vállalata azzal a kéréssel fordult dolgozóinak negyven százalékához, hogy a nehéz gazdasági helyzetre való tekintettel váljanak meg munkahelyüktől. A vállalat dolgozóinak magasabb felmondási összegét ajánlott fel, hogy ösztönözze őket a vállalat kötelékéből való kiválasztásra.

A Pirelli gyár 36 000 dolgozója közül 15 000 személyt érint a felszólítás. A gyár közleményében arról panaszkodott, hogy számos üzem a megnövekedett gyártási költségek miatt nem versenyképes és ezért bezárásuk válnék szükségessé. A Pirelli gyár januárban fűzőnált a *Dunlop* angol céggel. Elektromos és telefonkábeleket, valamint számos gumipari terméket gyárt. (MTI)

Az importadó és az USA külkereskedelme

Nixon bejelentése, hogy a vámköteles és a mennyiségileg nem korlátozott importot 10 százalékos pótdadóval sújtja, már több mint egy hónapja elhangzott, de a tőkés világ aligha tudja felmérni hatását pontosabban most, mint akkor. Talán ellenkezőleg: a helyzet bonyolódott.

A Nixon-programtól röviden összefoglalva a következő eredményt várják: 1972-ben 6,5—7 százalékos GNP-növekedés, 5 százalékos munkanélküliség, 750 ezer új munkahely (ebből 200 ezret becslesek szerint a pótdadó hatása biztosít), megélnkülő fogyasztói kereslet. *Paul McCracken* szerint végéreményben az augusztus 15-i intézkedések 10—15 milliárd dollárral megemelik a GNP-t. Egy — bár bizonytalan fókú — megélnkülés bekövetkezése kétségtelen, Nixon viszont biztosítani akarta azt is, hogy a kereslet felfutásából ne a külföldi szállítók profitáljanak, hisz a munkanélküliség így nem volna lényegesen csökkenthető. Fizetésimérlég-megfontolások mellett ez magyarázza két importellenes intézkedését, a pótdadót és a *Job Expansion Act* értelmében elővett 10 százalékos beruházási adóhitelt, melyet azonban csak a hazai áru vásárlója élvezhet.

Az autóipart az USA-ban mindig különleges figyelem övezte. „Ahogy a *General Motors* meggy, úgy megy az USA-nak is” — így írt egy kommentátor *Rockefeller* után szabadon a múlt évi autószerzők idején. Az importverseny, amely főleg a kiskocsik és a sportautók kategóriájában jelentkezett, az utóbbi években vált élesebbé és júliusban a külföldi autók már a piac 18 százalékát uralták. A 7 százalékos fogyasztási adó elengedése a versenyhelyzetet nem befolyásolja, mivel az egyaránt vonatkozik hazai és importált autókra. A 10 százalékos pótdadó viszont — a *Dillon- és Kennedy-forduló* kötelezettségei miatt — ebben az iparágban csak részben érvényesíthető. A vámtéher jelenleg 3,5 százalékos, a maximálisan alkalmazható kulcs 10 százalék, így az importált gépkocsik 6,5 százalékkal drágulnak csak meg. Végéreményben a fogyasztási adó elengedése a külföldi kocsik számára 0,5 százalékos árcsökkenést tesz lehetővé. A Volkswagen, a Toyota és a Datsun eddig átlagosan 200 dollárral volt olcsóbb a megfelelő hazai kiskocsiknál, az új rendelkezések következtében a különbség megszűnt. Detroit helyzete azaz is javult, hogy a 90 napos ár-bérstop miatt 1972-es modelljeit ez év áron kénytelen piacra dobni, míg a Volkswagen nemrég áremelést hajtott végre (persze a pótdadót az USA-cégek számára is kellemetlen).

A Ford Pinto motorjait Angliában gyártják, a Chrysler két modellje készülőn, illetve japán leányvállalattal kooperációban, ma ezekre a termékekre mindkét cég kénytelen pótdadót fizetni. Bár nyilvánosan az autóipar az intézkedések felett megelégedését fejezte ki, a gyakorlatban aligha várható, hogy a külföldi autók részaránya különösebben leessen, sőt autóipari szakemberek 1,6 milliárd importautó eladását várják. Így az autóexportot — az NSZK 11,4 milliárd márká USA-ba irányuló összexportjának 40,5 százaléka gépjármű, Anglia 88 millió font értékben szállít, Olaszország 1971 első negyedében 13,9 milliárd líra értékű autókivitel bonyolított le, míg Japán itt tavaly 400 ezer gépkocsit adott el — nagy visszaesés nem fenyegeti.

Az ipari megélnkülés véget vetne a szerszámgépipar stagnálásának is. 1970-ben az előző évhez képest 50 százalékkal esett az iparág rendelésállománya és ez év első felében a rendelések további 26 százalékkal csökkentek. Itt a pótdadónak komoly hatása lesz, a német és japán szerszámgépek ára 40 százalékkal emelkedik és legnagyobb részük nem lesz versenyképes. A nyugatnémet szerszámgépipar egy része viszont minőségénél fogva (például numerikus vezérlésű gépek) még az új áron is monopóliumot élvez. Egyébként a pótdadó a minőséggel, márkával is versenyző nyugat-európai gépipart kedvezően érinti, mint a japán kivitel. (Az NSZK tavalyi gépkivitele 1,9 milliárd DM, Angliáé 174 millió font volt, míg Japán 1,7 milliárd dollár értékben ex-

portált gépeket és közlekedési eszközöket.)

A vegyipar szintén erősödő importnyomás alatt áll, és mivel a hazai termékek a lebegtetések, illetve a pótdadó előtt is versenyképesek voltak, várhatóan az import itt csökkenni fog. A behozatal egyes termékei viszont „érzékenyek” az áremelésre, mivel az *American Selling Price*-rendszer — amelynek értelmében a vámtól nem a vámtól, hanem a megfelelő hazai termék eladási ára szerint vetik ki — az árral való versenyzést lehetetlenné tette. A japán kivitel mellett a pótdadó főként az angol (44 millió font) és a nyugatnémet (1 milliárd márká) exportőröket sújtja.

Az elektrotechnikai iparban a csapás éle a japánok ellen irányul, az NSZK exportja itt mindössze 575 millió márkát tesz ki. A japán elektrotechnika helyzete azonban nem kilitástanal, a Sony- és Hitachi-szerű óriások a pótdadót — csökkenő profit mellett — huzamosabb ideig is el tudják viselni.

Talán az egyetlen iparág a tőkés országokban, mely a pótdadót „megkönnyebbüléssel” fogadta, a textilipar volt. Az angol textilgyárosok (45 millió fontos export mellett) például mennyiségi korlátozásokat vártak, de nem elégtette ki a pótdadó az amerikai textilgyárosok egyesületét sem. Véleményük szerint ugyanis az olcsó textilimportot csak kvótákkal lehet korlátozni, a Mills-törvény is foglalkozott már a Mills-törvény is foglalkozott. A japán exportőrök amúgy is önkéntes korlátoznak az USA-ba irányuló exportjukat, de azzal fenyegetőznek, hogy a pótdadó miatt ezt érvénytelennek tekintik. Az önkéntes korlátozás gyakorlati megszüntetése azonban aligha valószínű, hiszen ebben az esetben a befolyásos textillobby minden bizonnyal keresztülhajtja a „Mills-törvényt” a törvényhozásban. A japán textilárak versenyképessége a pótdadó miatt végéreményben csökken, de nem tűnt el teljesen. A cipőbehozatal viszont meredeken csökkenni fog (az importciók az amerikai piac 32 százalékát birtokolják) és ez elsősorban az USA egyik fő cipőellátóját, Olaszországot érinti.

Pillanatnyilag még nem teljesen áttekinthető a helyzet az acéliparban. Az iparág termelése gyakorlatilag stagnál, a rendelésállomány alacsony szintű, így tehát kétséges, hogy a U. S. Steel tudja-e egyáltalán érvényesíteni az augusztus 5-én elhatározott — 8 százalékos áremelést, amely termékeinek körülbelül a felét érinti. Mivel az amerikai acélipar felszereltsége ma már meg lehetően korszerűtlen, az importnyomásnak nemcsak költség-, de minőségkomponense is vannak. A külföldi szállítók — Japán, NSZK, Anglia (50 millió font) — ez évre esedékes szállítási nagy részét az augusztus elsejével való színvonalú tünő acélszerzőkre való tekintettel a pótdadó bevezetéséig már leszállították, így jelenleg pénzügyileg öke nagyobb veszély nem fenyegeti. (A USA-ba irányuló exportot egyébként ezen a területen is önkéntes korlátozás szabályozza.) Az acélipar vezetői mellett a Nixon-programtól nem várnak azonnali eredményt, véleményük szerint az acéliparban a megélnkülés legkorábban 1972-ben fog jelentkezni.

A leggyorsabb hatást a pótdadó alighanem a közvetlenül lakossági fogyasztásra kerülő cikkek importjára gyakorolja. A varrógépek, optikai cikkek, sportárúk, kerámia szállításában elsősorban Japán, Olaszország, Anglia és Ausztria érdekelt. Természetesen aligha várható a pótdadó következtében a skót whisky (100 millió font), francia konyak és pezsgő, valamint az olasz bor iránti kereslet lényeges csökkenése.

Gonda György—Lőrincze Péter

INTÉZKEDÉSEK A BAJKÁL-TÓ VÉDELMEÉRE

A Szovjetunióban szennyeződéssel kapcsolatos intézkedéseket jelentettek be a Bajkál-tó védelmében. A kommunista párt és a szovjet kormány rendelete kimondja, hogy különleges vízvédelmi övezetet kell létrehozni, a tóparti cellulózüzemeket tisztító berendezésekkel ellátni és új haltenyésztő üzemeket kell létesíteni a ritka halfajták kipusztulásának megakadályozására.

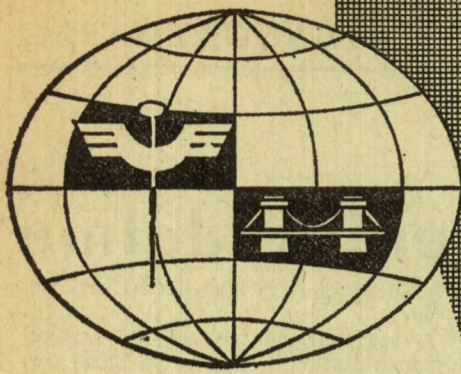
A 25 millió éves Bajkál-tóban több mint ezer ritka növény, hal, állat és madár él. (Reuter)

Keresünk külkereskedelmi gyakorlatl rendelkező

KÖZGAZDASÁGI OSZTÁLYVEZETŐT, ÁLLAMKOZI TERVCSOPORTVEZETŐT, KÖZGAZDASÁGI ELŐADÓT

Az ajánlatokat kérjük „Könyvüipari Kúler. Váll.” jelígre, a Hírlapkiadó Vállalathoz.

Cím: VIII., Blaha Lujza tér 3.

VILÁG GAZDASÁG

VILÁG GAZDASÁG

1971. SZEPTEMBER 25., SZOMBAT

III. ÉVFOLYAM, 186. (681.) SZÁM

Washingtonban megkezdődnek a tanácskozások

NIXON ELUTASÍTTJA A PARTNEREK KIVÁNSÁGAI

Az amerikai fővárosban ma megkezdődik a hosszú ideje nagy jelentőségűnek, sőt döntőnek minősített tárgyalássorozat a válságban levő nyugati pénzügyi rendszer megreformálásáról. Ma a „Tizek” állandó helyettesei tanácskoznak, vasárnap a „Tizek” miniszteri értekezlete ül össze, hétfőn pedig kezdődik a 118 országot felölelő IMF konferenciája.

Meglehet azonban, hogy a washingtoni tárgyalássorozat mégsem lesz „sorsdöntő”. Egyre kevésbé várható ugyanis, hogy az amerikai fővárosban valóban nagy horderejű határozatok születnek, egyre kisebb az esély arra, hogy az összesereglett pénzügyi vezetők összeegyeztetik nézeteiket és utat mutatnak a kilábalásra a válságból. Bár a Nemzetközi Valuta Alap felkésztült arra, hogy érdemi javaslatokat tegyen a paritások átrendezésére, Nixon tegnapi merev és imperatívus nyilatkozata rossz előjel a tárgyalások eredményességére szempontjából.

Aligha állapítható meg, hogy az Elysée palotában tegnap délután elhangzottak befolyásolták-e Nixon tegnapi nyilatkozatát. De akár így, akár úgy, a detroiti beszéd Nixon riged, elutasító válasza Pompidou szókimondó, határozott szavaira, Amerika valójában nem is akar tárgyalni, ami másrészt kifejezte azt is, hogy nem hajlandó kompromisszumra, engedelményre az engedményekért. A Francia Köztársaság elnöke ezt a megállapítást kiegészítve, ismét leszögezte, hogy nem értekelik fel a frankot, s követelik a dollár leértékelését.

Az Egyesült Államok eltökélt lesz és szilárd követeléseinek kiharcolásában a Nemzetközi Valuta Alap közgyűlésén, jelentette ki eddigi legregebb hangvételű nyilatkozatában Nixon — írja a Reuter tudósítója. Nixon kerek megmondotta Amerika kereskedelmi partnereinek, hogy a 10 százalékos vámpótlékot érvényben hagyják mindaddig, amíg nem oldják meg a nemzetközi devizaparitások problémáját. Az Egyesült Államok nem akar kereskedelmi háborút meghirdetni, de ragaszkodik ahhoz, hogy üzletemberei kedvezőbb pozíciókat vívjának ki a külföldi piacokon a megfelelőbb valutárfolyamok segítségével és a kereskedelmi korlátozások lebontása útján. „Egyenlő startot, egyenlő esélyt az amerikai termelőnek” — adta ki a jelzőt az elnök. „A szövetséges országok ezelőtt 25 esztendővel a földön hevertek — éppúgy, mint a nyugatnémetek —, de most már talpra álltak, és versengenek az Egyesült Államokkal. Ugyanez áll a japánokra is. Örülünk, hogy hozzásegíthetjük őket ahhoz, hogy versenyképesek legyenek. De elengedhetetlen, hogy a verseny tisztességes legyen és a külföldi üzletemberek ne élvezzenek olyan előnyökkel, amelyekben az amerikaiak nem részesülhetnek.”

A merőben ellentétes francia és amerikai álláspont mellett elsősorban a nyugatnémet nézetek ismertetése látványos lesz. Az NSZK vezetői egyes részletekben egyetértenek, más vonatkozásban pedig szembeszállnak az idézett álláspontokkal, ugyanakkor a kibontakozásra vonatkozó elképzeléseik többé-kevésbé összecsengenek a Közös Piac végrehajtó bizottságában kidolgozott javaslatokkal. Schiller gazdasági csúcsmíniszter, aki az IMF idei tanácskozásának elnöke lesz, elutasítja az előttről, hogy a március 15 százalékos felértékelésére irányuló amerikai igény irreális. „A paritások kiigazítása meg lesz — mondotta —, de a közös piaci országoknak addig is rendezni kell soraikat.” Ennek kapcsán a miniszter utalt korábbi ajánlatára, amely szerint az NSZK hat, Olaszország és Franciaország három-három százalékkal emelné valutájának értékét. Az elmondottakat kiegészítve Scheel külügyminiszter azt mondta: Európa számára az első lépés a Közös Piacon belüli paritás-módosítás, és ugyanis a világ-méretű átcsoportosítás előfeltétele.

A hivatalos nyilatkozatokat érdekesen egészíti ki Abs, a nagy befolyású nyugatnémet bankár. Abs egy bécsi előadásban kijelentette: el akarja oszlatni a legendát a beteg dollárról és a „fordított Marshall-terv” szükségességéről. Helytelen ha csupán az USA kereskedelmi és fizetési mérlegét veszik szemügyre, az amerikai gazdaságot egészében kell tekinteni. Ebben pedig beletartoznak az Egyesült Államok külföldi investíciói és ezek hozamai is, amelyek pozitív tényezőként nyomnak a latban. Az amerikai vállalatok 20 esztendő fo-

lyamán 84 milliárd dollárt ruháztak be külföldön, s ennek évi hozama 9 milliárd dollár. Az Egyesült Államok teljesítménye a termelés terén nagyobb, mint Nyugat-Európa egész nettó exportja. A nyugatnémet gazdaság bevételeinek teljes összege csekélyebb mint a legnagyobb amerikai konzern jövedelme — jelentette a Deutsche Bank elnöke.

A válság megoldásában ugyancsak főlőtebb érdekelt Japán tovább folytatja a védelmi vonalak kiépítését az amerikai nyomással szemben és tüntetően kifejezésre juttatja, hogy felzárkózik az USA ellenzékének táborához. Mizuta pénzügyminiszter — hivatalos tokiói értesülések szerint — javasolni fogja Washingtonban, hogy szüntessék meg a dollár tartalékvaluta szerepét,

KGST hitelből korszerűsít a MÁV és az IKARUS

Vitalij Vorobjov, a KGST Nemzetközi Beruházási Bankjának igazgatója elnöke nyilatkozott a moszkvai magyar tudósítónak abból az alkalomból, hogy a Nemzetközi Beruházási Bank a közelmúltban jelentékeny összegű hiteleket szavazott meg a Magyar Államvasutaknak, illetve az IKARUS-nak.

— Hogyan határozta el a bank, hogy hitelt nyújt a MÁV-nak és az IKARUS-nak?

— A Nemzetközi Beruházási Bankhoz 1971 második negyedévében érkezett a Magyar Államvasutak, valamint az IKARUS hitelkérelme. A MÁV nagy szerepet játszik a magyar gazdasági életben, továbbá a Magyarország, Bulgária, NDK, Lengyelország, Románia, Csehszlovákia és Szovjetunió közötti átmenőforgalom lebonyolításában. Forgalmának 35 százalékát teszik ki a szomszédos KGST-országok tranzit-szállításai. A vasút megterhelése ugyanakkor Magyarországon nagyobb, mint más országokban.

A vasúti hálózat átbocsátóképeségének növelése céljából a magyar kormány úgy döntött, hogy villamosítja a Szob—Budapest—Lökösháza nemzetközi fővonalat, Diesel-vontatásra állítja át a vele érintkező vasútvonalakat és ehhez megfelelő anyagi és pénzügyi keretet biztosítanak. Ezt a pénzügyi keretet bővíti ki most a Nemzetközi Beruházási Bank hitele. A MÁV a rendelkezésre bocsátott összeget a villamos légvetéseket felszerelésének finanszírozására fordítja (ezt a munkát a csehszlovák partnerek végzik el), továbbá egyéb munkálatok elvégzésére és Diesel-mozdonyok vásárlására használja fel.

Az IKARUS Karosszéria- és Járműgyár különféle teherbírású autóbuzsai nagy keresletnek örvendenek a KGST-országokban. Megállapították, hogy a gyárnak, valamint üzemegységeinek bővítése és rekonstrukciója révén a nagy befogadóképességű autóbuzsok gyártását évi 10 400 darabra lehet növelni. Ezek az autóbuzsok mind kényelmüket, mind pedig gazdasági-műszaki jellemzőiket tekintve világszínvonalon állnak. Az IKARUS termelési kapacitásának növelésében Magyarországon kívül érdekelt Bulgária, az NDK, Lengyelország, Románia és a Szovjetunió is. A Nemzetközi Beruházási Bank kedvezően fogadta a magyar fél kérését, és gondosan megvizsgálta az imént említett objektumok műszaki-gazdasági jellemzőit. Megállapítottuk, hogy a hitelben részesítendő vállalatok gazdasági hatékonysága megfelelő, és hogy maguk

helyett az SDR-nek kölcsönözzenek fokozottabb szerepkört. Az OECD-től származó értesülések szerint egyébként lehetséges, hogy Japán most, a hét végén felértékeli a jent. A párizsi információk 12,5 százalékos felértékelésről vélnék tudni.

Végül érdemes egy új mozzanatra felhívni a figyelmet. Pompidou tegnapi nyilatkozatát kiegészítette az a beszéd, amelyet a francia pénzügyminiszter tartott a frankövezet országainak értekezletén. Megállapította, hogy a franciául beszélő országok támogatják Párizs álláspontját, s megjegyezte, a frankövezet értekezletének jelentőségét kölcsönöz az, hogy lehetőséget nyújt a fejlődő országoknak a monetáris rendszer újraszervezésével összefüggő nézeteik kifejezésére. Eddig — mondotta — csak a Tizek klubja tárgyalt erről a problémáról.

V. J.

Hazánkba látogatott az iraki olaj- és ásványügyi miniszter

Dr. Szekér Gyula nehézipari miniszter meghívására pénteken hazánkba érkezett dr. Sadoon Hammadi, az Iraki Köztársaság olaj- és ásványügyi minisztere, hogy megtárgyalják a két ország kölcsönös érdekeket szolgáló együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségeit.

a vállalatok is megfelelnek a Nemzetközi Beruházási Bank alapokmányában lefektetett követelményeknek.

— Milyen feltételek mellett kaphják a magyar vállalatok ezeket a hiteleket?

— A Nemzetközi Beruházási Bank igazgató tanácsa harmadik ülésén úgy döntött, hogy tízéves lejáratra 20,5 millió transzferábilis rubel összegű hitelt nyújt a MÁV-nak, a Budapest—Szob—Lökösháza fővonal villamosítására és az érintkező vonalak Diesel-vontatására. Az IKARUS gyár bővítésére és rekonstrukciójára 12 millió 700 ezer transzferábilis rubel összegű hitelt nyújtunk kilenc évi lejáratra. Bankunk vezetője hangsúlyozni kívánja, hogy a hitelkérelmekkel kapcsolatos tárgyalások időszakában mindvégig kiváló kapcsolatot tartottunk fenn a MÁV és az IKARUS képviselőivel, akik rövid idő alatt előkészítették a szükséges műszaki dokumentációt és a gazdasági számításokat.

Budapesten a kapott hitelről dr. Antal János, az IKARUS gazdasági igazgatója a többi között a következőket mondotta:

— A visszafizetést a gépi beruházás befejeztől 1976-ban kezdjük meg, és 1980 végéig visszafizetjük a hitelt, amelynek a szokásos belföldi 8 helyett csupán 4,75 százaléka a kamata. A gyár a hitelből mintegy 250-féle gépet vásárol s ezzel korszerűsítjük (többek között) a sajtóaszt, a hegesztést, és meggyorsítjuk a vágóasztot. A gépesített összekapcsoljuk a korszerű szervezési formák bevezetésével és így az idei 6300 helyett a terv szerint 10 ezer autóbuzs gördül ki 1975-ben a gyárunkból. Feladatunk, hogy 1975-ig a beruházásokat üzembe helyezzük és így az exportnak, a szocialista országokkal vállalt kötelezettségeinknek maradéktalanul eleget tegyünk.

Tímár Máttyás Ecuadorban

Tímár Máttyás magyar miniszterelnökhelyettes Ecuadorba érkezett. A magyar miniszterelnökhelyettes Edgar Teran-nal, a külkereskedelmi hivatal elnökével folytatott megbeszéléseket a gazdasági együttműködés bővítéséről. A magyar szállítási lehetőségekről tárgyalva autóbuzsok, orvosi műszerek, élelmiszeripari gépek és vasúti gördülőanyagok exportja került szóba. Ecuadori részről célszerűnek ítélték, hogy az ország magánvállalataival is bővíljenek Magyarország üzleti kapcsolatai (MTI)

NAPRÓL NAPRA

◆ A TIZEK MA ÖSSZEÜLŐ WASHINGTONI KONFERENCIÁJA lenne hivatott a válságban levő nyugati pénzügyi rendszer megreformálásáról kimondani a döntő szót. A rendezésre azonban egyre kisebb az esély. A washingtoni „menet” Amerika és a kilenc másik ország kötelező hűzása fogja jellemezni. Az amerikaiak nem engednek a „10 százalékból”, amíg nem oldják meg a devizaparitások problémáját. A paritások átrendezése viszont még távol áll a megvalósulástól.

◆ AZ IKARUS-NAK ÉS A MÁV-NAK NYÚJTOTT HITELEKRŐL nyilatkozik Vorobjov, a Nemzetközi Beruházási Bank igazgatójának elnöke. A MÁV nagy szerepet játszik a szocialista országok közötti átmenő forgalom lebonyolításában, az IKARUS termelésének felállításában is érdekeltek a szocialista országok.

◆ ALGÉRIA LEMOND KŐOLAJKUTATÁSI PROGRAMJÁNAK JELENTŐS RÉSZÉRŐL — írja a Világsajtóból című rovatunk egy cikke. Több országot felszólítottak, hogy függesszék fel a próbafúrásokat. Úgy tűnik, hogy Algéria a jövőben a földgáztermelést a kőolaj elé kívánja helyezni.

◆ A KONTÉNERSZÁLLÍTÁSI MÓDSZER ALKALMAZÁSA Magyarországon is egyre inkább előtérbe kerül. Hazánk elsősorban külkereskedelmi és közlekedési megfontolásokból érdekelt az új módszer kiépítésében. Cikkünk néhány információt közöl az első hazai konténerterminálról.

◆ A KGST-ORSZÁGOK EGYÜTTMŰKÖDÉSE A HÚSIPAR fejlesztésében új szakaszba érkezett. Ajánlásokat fogadtak el, amelynek értelmében az eddigi, elsősorban gyártástechnológiai és műszaki-fejlesztési kooperációt az integrációs tevékenység váltja fel. Az együttműködés célja a lakosság növekvő húselvétési szintjének biztosítása.

A kanadai piac felvevőképesége szinte „korlátlan”

Októberben először írunk alá Kanadával ötéves hosszú lejáratú megállapodást. A kereskedelem az elmúlt években egyenesen fejlődött, évente átlagosan 10 százalékkal. 1965 és 1970 között a magyar export 520 millió devizaforint volt, az import 475 millió. Magyarországnak kedvező Kanada kereskedelempolitikája, amely a legliberalisabb a fejlett tőkésországok között. A magyar exportot növelhetnénk, ha jobban figyelembe vennénk a kanadai minőségi követelményeket, a gyors szállítási igényt és az ott kialakult árszínvonalat.

Dr. Szalai Béla külkereskedelmi miniszterhelyettes október elején Kanadába utazik a Torontói Gazdasági és Műszaki Napok megnyitására, valamint az első ötéves — 1972-vel élethe lép — hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodás aláírására. A megállapodás a kölcsönös forgalom elősegítésén kívül rendelkezést tartalmaz a tudományos és műszaki együttműködésre és a vegyes bizottság megalakítására és várhatóan elősegíti majd a két ország közötti kereskedelmi kívül a termelési kooperációt, a know-how-t és a harmadik piaci együttműködést is.

Földrajzi adottságait tekintve, Kanada a tőkés világban az első, a Szovjetunió után a világ második legnagyobb kiterjedésű országa — mondotta Sziklai Ede, a Külkereskedelmi Minisztérium amerikai referatárjának vezetője. Az egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelem nagysága tekintetében Kanada a negyedik helyet foglalja el a világ országai között. A világ ipari termeléséből a múlt évben 3,2 százalékkal, a világkereskedelemből pedig 5,6 százalékkal részesedett. Kanada a gyorsan fejlődő tőkésországok közé tartozik, exportjának kétharmada az USA-ba jut, importjának közel háromnegyede pedig onnan származik.

Kanada külkereskedelmét a forgalom gyors növekedése jellemezte. A teljes forgalma 1960-ról 1970-re megháromszorozódott (10 milliárd dollárról 31 milliárdra nőtt). A kanadai export 1965 és 1970 között évente átlag másfél milliárd dollárral emelkedett, s importja is átlagosan évi 1 milliárddal nőtt.

Az elmúlt évben a szocialista országok kanadai kereskedelme visszaesett, elsősorban a bűzvásárlások csökkenése miatt. A legnagyobb forgalmat a Kínai Népköztársasággal és a Szovjetunióval bonyolították le, majd sorrendben következtek Kuba, Jugoszlávia, Lengyelország, Csehszlovákia, Albánia, Bulgária, Románia és az NDK. Magyarország Csehszlovákiával egy szinten van. (A sorrendiség gyakorlatilag az elmúlt évek folyamán nem változott.)

Kanada külkereskedelmi forgalmára jellemző, hogy exportjában mindössze egyharmaddal szerepelnek a késztermékek, 66 százalékkal a nyersanyagok, félkésztermékek és főként a mezőgazdasági cikkek. Az importból 63 százalékkal részesednek a késztermékek és 25 százalékkal pedig a félkészárúk. Kanada külkereskedelmi mérlege évek óta aktív, az elmúlt nyolc évben mindig többlettel zárult. Az ország arany- és devizatartalékai kedvezően növekedtek. Magyarország számára igen fontos Kanada kereskedelempolitikája, amely egyedülállóan liberális a fejlett tőkésországok között. Általában a GATT elveit érvényesíti, bár fenntartja a brit preferenciális rendszert és a szocialista országokkal kötött szerződéseiben az egyoldalú kötelezettség vállaláshoz ragaszkodik. Szerződéses kereskedelmi kapcsolatot tart fenn csaknem valamennyi szocialista országgal, így Magyarországgal is hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodás volt érvényben 1964 óta. A most aláírandó új szerződés is a kereskedelem nagyobb fejlesztését segíti elő. A korábbi hároméves időtartalom szemban az új megállapodás öt évre szól és ugyanilyen időszakra automatikusan meghosszabbodik.

1965 és 1970 között a magyar export 520 millió devizaforint volt, az import 475 millió devizaforint. Kivételként áru- és szolgáltatásértékek 70—80 százalékban szerepelnek könnyűipari fogyasztási cikkek, mintegy 10—12 százalékban

mezőgazdasági termékek és néhány százalékos gépipari cikkek. (Jelenleg gépeladásaink lényegében csak a szerszámgyártókra korlátozódnak.) Ezenkívül kivételként mintegy 10 százalékos kivételként az anyagjellegű cikkek. A múlt évben Kanadában járt kereskedelemfejlesztő delegáció tapasztalatai alapján a magyar exportfejlesztési elgondolások középpontjában a gép- és finommechanikai cikkek állnak. Ezekben a termékekben a piac felvevőképesége igen jelentős, mivel Kanada a gépipari termékeknek döntő részét importálja. Ezért a magyar gépipari export kilátásai kedvezőek és aktív piaci tevékenységgel elérhető lenne, hogy 2—3 év alatt gépkivitelünk részesedése a teljes exportunkban jelentősen növekedjen. (Elsősorban traktorok, műszerek, hűtőtechnikai alkatrészek, rádiócsövek, izzólámpák, magnetofonok, eredményhirdető berendezések vásárlása iránt van érdekfűzés Kanadában.)

Kanadai részről gépipari termelési kooperáció létrehozása iránt is mutatkozik igény. Elgondolások vetődtek fel például szerszámok és készlelékek, raktári szállító- és emelőgépek, bugakószőrűk, csiszolókorong-gyári gépek közös gyártására.

A könnyűipari fogyasztási és élelmiszeripari exportunk további bővítése nem elsősorban a kanadai piac felvevő képességén múlik, hanem a magyar ipar szállítási lehetőségein, az áruk minőségén és nem utolsósorban az árszínvonalán. Gyakorlatilag a kanadai piac korlátlanul felvevőképes könnyűipari és élelmiszeripari termékekben, ha a magyar ipar eleget tesz a piac követelményeinek és főként a szállítási határidő betartásának. Számos területen itt jelentős a kivételünk, például az idén mintegy 4 millió dollár értékben exportáltunk kempingcikkeket, kerékpárokat, bőrárukat, úvegárukat, de ezek eladásait is növelni lehetne szállítóképességünk fokozása révén.

Kanadából származó importunk főbb tételei korábban a búza, kén voltak, tradicionális vásárlásunk a különféle alapanyag: azbeszt, műgumi, nyersbőr, rézhulladék. De szerepelnek importáltunk a feldolgozatlan és feldolgozott mezőgazdasági termékek is. Az import a közelmúltban bővült tenyészállatokkal, növényvédőszerrel és gépipari cikkekkel. Ez utóbbi nem jelentős. Ennek egyik oka, hogy a magyar vállalatok még a kedvező árak esetén sem használják fel Kanadát a fejlett technológiai gépek és berendezések piacaként, mivel nem rendelkeznek kellő piaciismerettel. Nagyon fontos — talán Kanadában még fontosabb mint más európai piacokon — a helyi körülmények megismerése. Ugyan az utóbbi időben már több magyar ipari és kereskedelmi rendezvényre került sor Kanadában még fontosabb mint az helyszíne piackutatásra. 1970-ben például 150 ipari és kereskedelmi szakember utazott Kanadába. A most megrendezésre kerülő torontói magyar kiállításra 70 magyar szakember utazik ki. A kereskedelmi kapcsolat bővítése érdekében egyébként a montreali magyar kirendeltség mellett a HUNGAROTEX-nek és a MEDICOR-nak állandó kiküldötté működik, a TECHNOIMPEX pedig vállalat létesítését tervezi Montreálban.

Várhatóan a most aláírásra kerülő államközi egyezmény, valamint a torontói magyar kiállítás is hozzájárul majd ahhoz, hogy a kereskedelmi és ezen belül elsősorban gépexportunkat növelni tudjuk — mondotta befejezésül Sziklai Ede.

Döntő szakaszban a japán-amerikai vita

A textilkvitel korlátozásáról szóló amerikai-japán tárgyalások végső fázisukba jutottak. Az idő annál is inkább sürget, mert ma jár le az a határidő, amelyet az amerikaiak szabtak a tárgyalások befejezésére. Ellenkező esetben az USA szigorú megszorításokat vezet be a Japánból származó textiltermékek behozatalában. Ezt legutóbb Nixon elnök maga is megerősítette a hét elején tartott sajtóértekezletén.

A tárgyalásokat japán részről Tanaka külkereskedelmi miniszter vezeti. Tárgyalópartnere David Kennedy, Nixon elnök különmegbízottja. A Reuter jól értesült körökre hivatkozva úgy tudja, hogy a tegnapi megbeszéléseken Kennedy úgy nyilatkozott: Amerika hajlandó megfontolni a japán textilkvitel mentését az importadó hatálya alól és esetleg hozzájárul a megállapodás életbelépésének elhalasztásához is. Ha Washington valóban megteszi ezeket az engedményeket, némileg megédesíti azt a keserű pirulát, amit a japánoknak le kell nyelniük.

Tokió az elmúlt napokban több gesztussal is kifejezésre juttatta, hogy hajlandó a megegyezésre. Így szerdán Japán GATT képviselője aláírta a pamuttextilkvitel kereskedelmére vonatkozó hosszú távra szóló egyezményt, amire eddig nem volt hajlandó. Az egyezmény egyik lényeges pontja

ugyanis lehetővé teszi az importált pamuttextilkvitel túlzott versenyétől sújtott országoknak, hogy kérje az exporttort; korlátozza szállításait. Ha erre nem hajlandó, az importőr ország egyoldalúan importmegszorításokat vezethet be.

A másik, Japán által tett engedmény néhány műszálfeleség kvitelének korlátozása. Október 15-től a műselyemszál, a műrostszál és a szintetikus szálak exportőreinek kviteli engedélyt kell kérni a külkereskedelmi minisztériumtól. E műszálak amerikai exportja az utóbbi hetekben gyorsan megugrott, mert a megrendelők aggódtak, hogy kvitelüket a kormány szintű megállapodás meghiúsítja.

Japánon kívül Dél-Koreát és Tajvant is sürgeti az október 15-ös határidő. Jurich amerikai megbízott Szöulban tárgyalta a külkereskedelmi miniszterrel a nem pamutipari termékek kvitelének korlátozásáról. Dél-Korea még habozik, hogy elfogadja-e az amerikai feltételeket. Amennyiben Szöul beadja derekát, úgy a megállapodást még pénteken aláírják.

Tajvan már döntött: küldöttséget nemesített Washingtonba a kormány szintű megállapodás aláírására. A Reuter úgy tudja, Tajpei vállalja a nem pamutipari termékek amerikai exportjának 30-40 százalékos visszafogását. (Reuter, Kyodo)

Szovjet hitelek Jugoszláviának

A Szovjetunió 1972-73-ban hitelt nyújt Jugoszláviának egy 20 megawattos hőerőmű felépítéséhez — jelenti a Tanjug Moszkvából, ahol Miljkovic, a Jugoszláv Beruházási Bank vezérigazgatója megbeszéléseket folytatott erről a témáról. A szállítási hitel összegét a jelentés nem említi.

A jugoszláv pénzügyi szakemberek moszkvai tanácskozásain szöba került még a smederevi vas- és acélmű építésének második fázisához nyújtandó hitel kérdése is. Az első szakaszban a Szovjetunió nagyolvastított szállított a vállalatnak.

A hírügynökségi jelentés szerint a Szovjetunió érdeklődést tanúsított a jugoszláv bauxitipar további kiépítése iránt is, és jelezte, hogy hitellel hozzájárulna a programhoz.

Politikai megfigyelők Belgrádban — a DPA jelentése szerint — a szovjet-jugoszláv gazdasági kapcsolatok mostani megélénkülését összhangba hozzák Brezsnyev legutóbbi belgrádi látogatásával.

Malaysia pénzügyi támogatást kér Japántól

Tunku Abdul Razak malaysiai miniszterelnök 150 millió dolláros hitelt kért Szato miniszterelnökkel folytatott személyes megbeszélésén Malaysia második ötéves gazdaságfejlesztési tervének végrehajtásához. A japán kormány szövivője szerint a kérés tartalmazza, hogy a hitel hosszú lejáratú legyen, alacsony kamattal. Japán 50 millió dolláros kölcsönnel járult hozzá Malaysia első gazdaságfejlesztési tervének teljesítéséhez. A kormány szövivője szerint Szato megígérte, hogy tanulmányozza a malaysiai kormány mostani kérését. (Reuter)

Kedvezőtlen a francia külkereskedelmi mérleg

A francia külkereskedelmi szeptemberi adatai a külkereskedelmi mérleg jelentős romlásáról tanúskodnak. A behozatal 9 milliárd 398 millió frankot tett ki, a kvitel azonban csak 8 milliárd 922 milliót. A mérleghiány tehát 471 millió frank. Augusztusban a mérleg 331 millió frankos aktívumot mutatott. A tavalyi szeptemberi adatokkal összehasonlítva a behozatal gyorsabban emelkedett a kvitelnél. Az import 13,3 százalékkal, az export pedig 10,5 százalékkal volt magasabb az idén. 1971 első kilenc hónapjában a behozatal 80,5 (tavaly 73,2) milliárd frankot, a kvitel pedig 83,1 (74,6) milliárd frankot tett ki. A mérleg aktívuma ebben az időszakban 2,6 milliárd volt, tavaly csak 1,2 milliárd.

A francia munkáltatók szövetsége szerint az elmúlt hónapban a kedvezőtlen nemzetközi fejlemények ellenére a gazdasági expanzió a nyáron regisztrált mérsékelt ütemben folytatódott. A bázis iparágak, amelyek termelése 1970 nyara óta nem volt kielégítő, bizonyos javulást mutatnak. A termelés, a hazai és a külföldi kínálat az acéliparban a nyár eleje óta növekszik. Fennáll azonban a megrendelések hanyatlásának és a speciális acélok iránti kereslet csökkenésének a veszélye. A tőkejavak iránti kereslet tovább lanyhult. (Reuter, APA)

AZ EXIM BANK TEVÉKENYSÉGI KÖRE

A világkereskedelemben — különösen tőkejavak, nagyberendezések eladása esetén — egyre nő az export hitelnyújtás és export hitelbiztosítás szerepe. Ez a jelenség sok tényezővel magyarázható. Az élesedő verseny a világpiacra, az árak emelkedése és főként a fejlődő országok pénzügyi helyzetének romlása fokozódó mértékű hitelnyújtási tevékenységet tett szükségessé. A feladattal együttjáró kereskedelmi-politikai kockázatokat egyre kevésbé képesek magánbankok viselni, az export hitelnyújtás és hitelbiztosítás a legtöbb fejlett tőkésországban állami, félállami szervek feladata. Ilyen szerepet tölt be a Hermes és az AKA az NSZK-ban, a Banque de France és a francia külkereskedelmi bank, az Export Credit Guarantee Department Angliában. A legnevezetesebb közülük azonban az USA Export-Import Bankja.

Az Export-Import Bankot — vagy EXIM Bankot, ahogy jobban ismerik — 1934 februárjában hozták létre a Columbia Banking Corporation részének azzal a meggondolással, hogy az új bank főként a Szovjetunióval folytatandó kereskedelem finanszírozásával fog foglalkozni. Bár a két ország között 1933 novemberében diplomáciai kapcsolatok létesültek, a rendezetlen pénzügyi követelések megakadályozták, hogy az EXIM Bank a Szovjetunióval hitelegyezményt kössön, így a bank eredeti feladatát sohasem tölthette be. (1934. március 9-én egyébként egy második Exim-bankot is alapítottak, amelynek célja alapvetően a kubai kereskedelem finanszírozása volt. Ez a pénztíztét 1936-ban megszűnt, funkcióit az előbbi bank vette át.) A második világháború alatt az EXIM Bank részt vett a brazil acélipar megerősítésében és 25 millió dolláros hitellel segítette Kínát a hadifontosságú burmai út építésében. Feladatát és lehetőségeit az 1945-ös Export-Import Bank Törvény határozta meg újra. Az okmányt a Bretton Woods-i egyezményekkel egy napon írták alá, a dokumentum szerint a bank a kormány szerve és feladata az amerikai kvitel segítése. Alapításakor hitelnyújtási képességét 3,5 milliárd dollárban jelölték meg. Tevékenységi köre négy nagy területre terjed ki.

A bank külföldieknek közvetlen hitelt nyújthat amerikai gépek és nagyberendezések vásárlására 6 százalékos kamattal, hat-tizenkét éves lejáratra, de nagy jelentőségű infrastruktúrális program esetén a hitelfutamideő 25 évet is elérhet. A visszafizetés általában fél éves részletekben történik, az első részlet hat hónappal a berendezés szállítása vagy a projektum befejezése után esedékes. Az USA-ból importált tőkejavak és szolgáltatások értékének 15 százaléka erejéig a bank a helyi költségek finanszírozását is garantálja.

A bank jelentős tevékenysége a kereskedelmi bankoknak nyújtandó váltókölcsön (discount loan) is. Itt a pénztíztét a kereskedelmi bankok által nyújtott hitelösszeg egészét meghitelezzi a kereskedelmi bank által felszámított kamatlábnál 0,5-1 százalékkal alacsonyabb kamattal. Ennek a konstrukciónak célja alapvetően a kereskedelmi bankok likviditásának kímélése.

Az EXIM Bank — a Foreign Credit Insurance Associationnal együttműködve — hitelbiztosítással is foglalkozik. Kereskedelmi bankoknak politikai kockázatok — háború, kisajátítás, importkorlátozások előírások — ellen az összeg 90 százalékaig, kereskedelmi kockázatok esetén pedig (ha az első részlet fizetése rendben megtörtént és az ügylet időtartama több mint három év) a szóban forgó összeg 100 százalékosan biztosítható. A hitelgarancia nyújtása is a bank fontos feladatai közé tartozik.

De a második világháború után az EXIM Bank fő tevékenysége a Nyugat-Európa újjáépítésében való részvétel volt. Ez a szerep a Marshall-terv meghirdetése után fokozatosan háttérbe szorult és a bank figyelmé a fejlődő országokra koncentráldott. Jelenleg öttagú igazgató tanács vezeti, tevékenységét ötévenként meghosszabbítják, legutóbb 1968-ban 1973. június 30-ig. Eszközöknek felső határát pedig az akkori 92 milliárd dollár 13,5 milliárd dollárra emelték. Néhány összefoglaló számadat a bank szerepéről: alapítása óta mintegy 32 milliárd dollár összegű közvetlen export hitellel, garanciával és biztosítással támogatta az amerikai exportot. Az 1969-70-es pénzügyi évben 1,6 milliárd dollár értékben nyújtott hitelt, 600-600 millió dollár értékben váltókölcsönnel és garanciával, 1,2 milliárd

dollár értékben pedig hitelbiztosítási tevékenységével segítette az amerikai külkereskedelmi expanziót. A bank saját forrásai egyébként nem lennének elegendők ilyen széles körű tevékenység lebonyolítására, tőkéje a felhalmozott tartalékokkal együtt mintegy 2 milliárd dollárt tesz ki. Ez pénzügyi műveletekkel — többek között járadék-követényeket és saját váltókat bocsát ki — egészíti ki.

1968-ban az USA fizetési mérlegének romló egyenlege arra készítette a bank vezetőségét, hogy — a Nixon-kormány kifejezett sugallatára — felülvizsgálja tevékenységét. A vizsgálat eredményeképpen több mint 20 új exportfinanszírozási programot hoztak létre, melyek azonban csak kiegészítései a bank fentebb említett négy fő feladatkörének. Így az 1968-as törvény az „export expanziós kedvezményeiről” felhatalmazta a bankot arra, hogy olyan exportügyleteket is segítsen, melyek „a visszafizetés megfelelő valószínűségét mutatják, igazolván a bank támogatását azzal a céllal, hogy aktívan segítse az Egyesült Államok külkereskedelmi és hosszú távú kereskedelmi érdekeit”. Így a fizetési mérleg egyenlegének javítása érdekében a bank nagyobb kockázattal járó tranzakciókban is részt vehet, míg az eredeti alapító okmány szerint csak olyan esetekben nyújthatott támogatást, ha fennállnak „a visszafizetés ésszerű biztosítékai”.

Az 1945-ös Export-Import Bank Törvény megtiltotta, hogy a pénztíztét az olyan országokkal folytatott kereskedelmet is finanszírozza, melyek az Egyesült Államokkal fegyveres konfliktusban levő országok segíteneik. Ez — a vietnami háború miatt — gyakorlatilag Jugoszlávia kivételével minden szocialista országot kizárt az EXIM Bank kedvezményei köréből. Augusztus elején viszont a kormány sugalmazására a képviselőház 219:140 arányban megszüntette e tilalmat a kelet-európai országok és a Szovjetunió vonatkozásában. Az új kongresszusi döntés értelmében az elnök a jövőben kizárólagos joggal rendelkezik, hogy egyes szocialista országoknak ezt a kedvezményt megadja. A bank továbbra sem finanszírozhatja az árucseré-forgalmat olyan országokkal, amelyek nyílt fegyveres konfliktusba kerültek az USA-val (ilyen ország jelenleg a Vietnami Demokratikus Köztársaság.) Nem vonatkozik az augusztusi döntés a kínai kereskedelemre sem, melyről — megfigyelők szerint — a jövőben fog határozat születni.

A kongresszusi döntés jelentőségét jelenleg még nehéz lenne megítélni. Ez ugyanis az EXIM Bank pénzügyi eszközei a jövőben a kelet-nyugati kereskedelmet is támogathatnák — bár az elnök döntési jogkörének fenntartása azt sejteti, hogy konkrét ügyletekben a bank támogatása mindig az illető ország külpolitikai megítélésétől függ majd — úgy ez a szocialista országokban általánosan fennálló konvertibilis devizaszűkíté figyelembe véve hatalmas lökést adhat a kelet-nyugati kereskedelemnek. A szocialista országok kereskedelmi mérlege a fejlett tőkésországok vonatkozásában egészében véve deficités és a kereskedelem bővítése tőkés részről nyilvánvalóan — még egy ideig — pótlólagos hitellehetősegek felajánlásával kell hogy együttjárjon.

Az USA e lépését azonban továbbiaknak is kell követniük. Alapvető kérdésként jelentkezik például a legnagyobb kedvezmény élvének megadása minden szocialista országnak, az embargós listák szűkítése. A kongresszusi döntés valódi értékét végső soron az adja meg, tovább lép-e az amerikai kormányzat ezeken a területeken.

Gonda György—Lórinca Péter

AVG JELENTI

● Corneliu Manescu román külügyminiszter — az ENSZ közgyűléséről úton hazafelé — megszakítja utazását Londonban és megbeszéléseket folytat Anthony Royle államtitkárral a kelet-nyugati kapcsolatokról és más nemzetközi kérdésekről.

● Október 26-án Lausanne-ban újabb tárgyalásra ül össze az IATA (a nagy nyugati repülővállalatok szervezete). Az üléseken az atlanti-óceáni repülőjáratok díjtételei körüli vita fejleményeit beszélik meg. Képviselheti magát a nyugatnémet Lufthansa is, amely elsőnek utasította el a Montrealban elfogadott tarifákat.

● Scheel nyugatnémet külügyminiszter 10 napos látogatásra öt nyugat-afrikai államba utazott. A miniszter felkeresi Nigériát, Kinshasa-Kongót, Kamerunt, Elefántcsontpartot és Mauritániát. Az állam- és kormányfőkkel folytatandó megbeszéléseken előkelő helyet foglal majd el a nyugatnémet magánbefektetések kérdése.

● Szeptemberben 166 662 külföldi munkás dolgozott az osztrák vállalatokban. Ez Ausztria történelmében eddig a legnagyobb szám. A vendégmunkások zöme (több mint 125 000) Jugoszláviából jött, 20 000 Törökországból, s eleyésző számban dolgoztak nyugatnémetek, olaszok, görögök és spanyolok is.

● Két japán cég kínai mezőgazdasági termékek importját és a japán piacra történő értékesítését tervezi. A Morishita Jintan mezőgazdasági termékek feldolgozó vállalat és a hatalmas üzlethálózatát rendelkező Daiel, közös vállalkozásban, szójababot, sárgarépát és veteménybabot kíván a Kínai Népköztársaságból beszerezni és feldolgozott formában értékesíteni.

● A Volkswagen of America 7,1 százalékkal emeli 1972-es típusú autójának árát. A vállalat indoklása szerint az áremelést egyrészt a márka dollárral szembeni felértékelődése, másrészt a nyugatnémet Volkswagen áremelési miatt kellett végrehajtani. Az amerikai kormány újonnan létrehozott ár-bér tanácsa jóváhagyta a Volkswagen döntését.

● Húsz százalékkal nőtt a konyakfogyasztás a világon az elmúlt évben. A konyaktermelők nemzetközi szövetségének jelentése szerint a legnagyobb fogyasztók a franciák, akik az évi 120 millió palack konyak 20 százalékát fogyasztják el. A sorban az angolok, a nyugatnémetek és az amerikaiak következnek.

● A zanzibári kormány határozatot hozott, amely szerint halállal büntetnek minden személyt, aki illegális úton akar szegfűszeget kijuttatni az országból.

● Nyolc japán fém- és vegyipari vállalat a braziliai Ferbasa ferrokrom-termelővel együttműködve közös vállalkozásként krómércutatást kezd hamarosan Bahia államban. A braziliai cég képviselői hamarosan Tokióba utaznak, hogy megtárgyalják a részleteket.

● Héttagú japán küldöttség érkezett Addisz Abebába, hogy megvizsgálja az etiópiai olajosmagvak és dohány vásárlásának lehetőségeit. A delegáció négy hét alatt megtekint számos ültetvényt.

● Brazília jutaimportja 5000-7000 tonna között mozog az idén. Az ország jutfogyasztása 80 000 tonna, de árvek a termelést 60 000 tonnára szorították le. A kormány most hozzájárult néhány ezer tonna jufa importjához, de elutasította egyes ipari körök 11 000 tonnás importigényét.

● Ertekezletet tart Bécsben október 15-én a Nemzetközi Kakao és Csokoládé Hivatal igazgató tanácsa. A megbeszéléseken szöba kerül a kutatási munkák finanszírozása és a kakaótermelő országokba utazó szakértői delegációk tevékenysége.

● Anglia autógyáraiban augusztusban 118 800 személygépkocsit gyártottak — 22 800-zal többet, mint egy évvel korábban. A legjelentősebb termelő a British Leyland, amelynek üzemeiben hetente 17 400 autót készült. A Vauxhall hetente 1800 kocsit gyártott.

● Az ázsiai országok furnértermelői befejezték Tokióban évi üléstüket. Határozatban szövelték fel az Egyesült Államokat, hogy azonnali hatállyal törölje el a 10 százalékos importpótadót. A résztvevők megállapodtak abban is, hogy a japán fővárosban a furnér új használatának tanulmányozására furnérkutató központot létesítsenek.

● Dél-Afrika aranytartalékai az október 7-vel végződött héten 0,2 milliárd, 330,1 millió randra gyarapodtak és a Dél-afrikai Tartalékbank arany- és devizakészletei 0,4 millióval 478,5 millióra nőttek.

● Leállítja a termelést egyik olaszországi gyárában az Alusuisse. A Velence közelében fekvő gyár 250 alkalmazottját elbocsátják.

● Lengyel gépipari küldöttség tartózkodott Jugoszláviában október 7. és 15. között. A delegáció az ipari együttműködésről folytat megbeszéléseket. Megvizsgálják a személygépkocsigyártás bővítésének lehetőségét, továbbá keresik az együttműködést a tehergépkocsi, az autóbuzs, a mosógép, a mezőgazdasági gépek, a cukorgyári berendezések és szerszámgyártásában.

● A dokkmunkás-szakszervezet felszólította az Egyesült Államok nyugati partvidékén sztrájkoló munkásokat, hogy szombaton vegyék fel a munkát. A dokkmunkások sztrájkja 99 napja tart. A New York-i kikötők továbbra is zárva maradnak munkabeszüntetés miatt.

balkancar

A BALKANCAR — BULGARIA

az „Anyagmozgatás '71” nemzetközi kiállításán bemutatott villamos targoncákat, belsőégésű motoros targoncákat, futóműcskákat.

Tekintse meg Ön is berendezéseinket 1971. október 2-18 között a BNV 20. sz. pavilonjában!

Nyitva: naponta 10-től 17 óráig.

Várjuk látogatásukat a Balkancar standján!

Reméljük, hogy az Önökkel való találkozás a kiállításán kölcsönösen eredményes és gyümölcsöző lesz.

A berendezéseket Magyarországon forgalomba hozza a

GÉPIPARI TERMELŐESZKÖZ KERESKEDELMI VÁLLALAT

Budapest V., Vadász u. 31.
Telefon: 312-350. Telex: 22-4407

FOLYTATÓDIK AZ OLASZ RECESSZIÓ

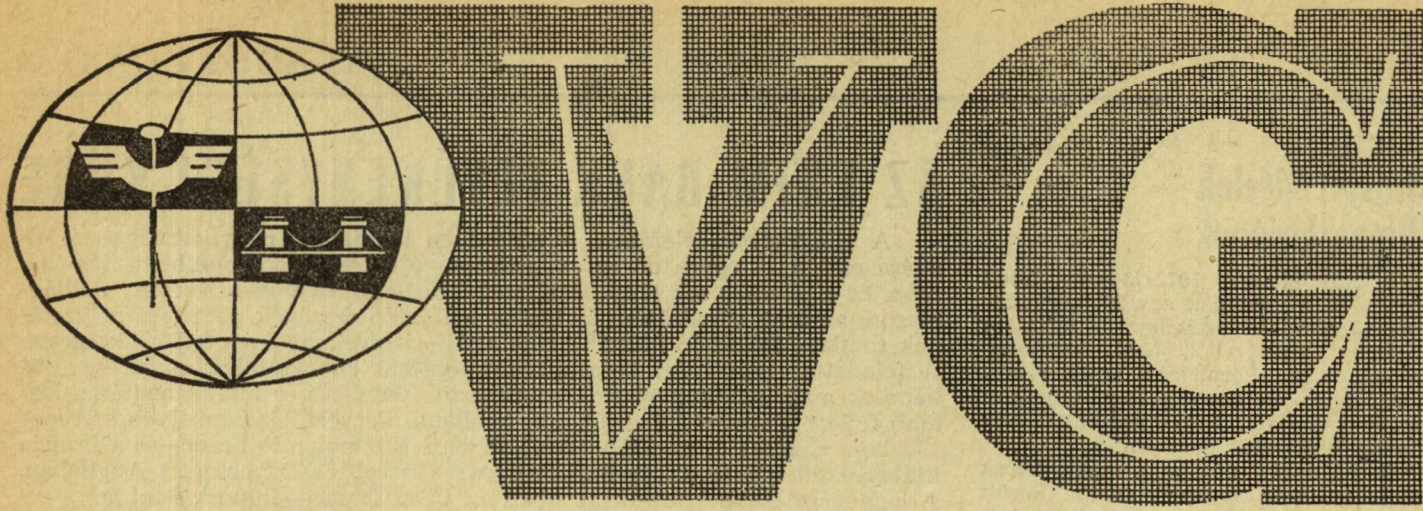
Az olasz gazdaságkutató intézet, a kormány egyik gazdasági tanácsadó szerve jelentést tett közzé az ország helyzetéről és ebben megállapítja, hogy a második világháború óta most torpant meg a leghosszabb időre az ország iparának növekedése. A termelés emelkedési költségei miatt számos kisüzem kénytelen volt bezárni kapuit — hangsúlyozta a jelentés. 1971. július végéig az ipari termelés több mint 3 százalékkal visszaesett az előző év azonos időszakához képest; 1971 első felében különböző okokból 4 700 000 munkóra ment veszendőbe.

A gazdasági helyzetet egyre nagyobb aggodalommal figyelik a szakszervezetek is. A három legnagyobb olasz szakszervezeti szövetség, a CGIL, a CISL és az UIL közös dokumentumban szólítja fel a kormányt új gazdaságpolitika kidolgozására. A szakszervezetek szemérem hányják a gazdasági élet vezetőinek, hogy gazdasági tervezésük elégtelen.

A szakszervezetek dialógusba kívánnak bocsátkozni a kormánnyal, a pártokkal és a vállalkozókkal, hogy kiutat találjanak a gazdasági nehézségekből. A kormány a javaslatokat azonnal elfogadta. (Reuter)

A 10 százalékos importadó hatása Kanadában

Trudeau kanadai miniszterelnök bejelentette, hogy hamarosan közzéteszik azt a programot, amellyel az amerikai importadó káros hatásait kívánják Kanadában ellensúlyozni. Nyilvánvaló, hogy a 10 százalékos kezdő érzéttel hatását Kanadában is — mondotta. Egy másik jelentés szerint viszont a kanadai export az Egyesült Államokba szeptemberben a Nixon-intézkedés ellenére is 10,8 százalékkal bővült, s meghaladta az egymilliárd dollárt.

VILÁGGAZDASÁG

1971. OKTÓBER 15., PÉNTEK

III. ÉVFOLYAM, 200. (695.) SZÁM

A valutapolitikai sakkjátszma új fordulója előtt

A Nemzetközi Valuta Alap közgyűlését követő viszonylagos szélcsend után újra felélnékeltek a vezető tőkés hatalmak nagy valutapolitikai ütközetének frontjai. A Nyugat-Németország által kezdeményezett kamatlétszállítási hullám megmozgatta a devizapiacokat, s a jövő héten kezdődő hivatalos megbeszélések előkészítéséről is egyre több jelentés érkezik. A két főszerplő, az USA és a Közös Piac a jövő hét elején kezd külön tárgyalásokat, amelyeken a jelek szerint a kölcsönösen egymás szemére vetett összes kifogások szőnyegre kerülnek. A Hatok még távol vannak attól, hogy teljesen egységes frontot alkothassanak, de Bonn bejelentette — igaz, eléggé ködös fogalmazással —, hogy új kezdeményezésre készül. A nyugatnémet kormány ezzel egyidejűleg távlatilag jelentős döntést hozott a külföldön felvett hitelek egy részének befagyasztásáról, ami megerősíti majd a kormány spekuláció ellenes eszközeit, ha sikerül helyreállítani a rögzített valutaárfolyamokat.

A tegnapi fejleményekről a *Reuter*, a *DPA* és az *AP* hírügynökségek jelentései alapján számolunk be.

Az USA és az EGK dialógusa

A Közös Piac és az USA dialógusa a jövő héten ismét megindul. Már korábban közölték, hogy a Hatok küldöttsége Washingtonba utazik. Vezetője *Dahrendorf* lesz, a brüsszeli bizottságnak a külső kapcsolatokban illetékes tagja. Csütörtökön meglepetésszerűen kiderült, hogy a küldöttség tagjai között lesz *Mansholt*, a bizottság mezőgazdasági szakértője is. A brüsszeli és a washingtoni megfigyelők egyaránt azt mondják, hogy ez a körülmény növeli a látogatás jelentőségét, mert lehetőséget ad arra, hogy a függő kérdések egész körét megvitassák. Az Egyesült Államok egyik fő panaszja a Hatok ellen a közös mezőgazdasági politika diszkriminációs jellege.

Az USA és a közösség újabb tárgyalási fordulójának lélektani előkészítését szolgálhatta az a nyilatkozat, amelyet *Barre*, a brüsszeli bizottságnak a valutapolitikával foglalkozó tagja tett washingtoni sajtóértekezletén. A magánlátogatáson Amerikában tartózkodó *Barre* valóságosan megfenyegette Amerikát, hogy a Hatok kénytelenek lesznek a saját szakállukra valamilyen megoldást találni, ha a valutahelyzet bizonytalansága elhúzódik. Kifejtette, hogy a jelenlegi „lebegő” árfolyamok és eltérő felértékelési együtthatók súlyosan veszélyeztetik a Hatok egymás közötti kereskedelmét. Ha nem következik be hamarosan valamilyen nemzetközi megállapodás, kénytelenek lesznek egymás közt megvalósítani a rögzített árfolyamokon alapuló „intrametris rendszert”. Megkérdezték *Barre*-től, hogy ez a rendszer magában foglalja-e a közösség leendő tagjait is. Azt válaszolta, hogy „először csak a Hatokra terjedne ki, de az EGK belső megoldása bizonyára vonzó lesz más országok számára is”.

A Hatok még nem értenek egyet

A nyugat-európai küldöttek washingtoni tárgyalásai után ülnek össze a jövő héten a Tízek Csoportjának miniszterhelyettesi és bankelnökei, hogy megkíséreljék a megállapodást a paritások módosításáról, cserébe az amerikai importadó eltörléséért. Akármilyen erősen beszél is *Barre*, kérdéses, hogy a Közös Piac tagjai mennyire lesznek képesek az egységes fellépésre, mert belső ellentéteiket úgy látszik még nem tudták áthidalni.

Brüsszelben csütörtökön bejelentették, hogy a Közös Piac valutapolitikai bizottsága összeült a közösség pénzügyminiszteri értekezletének előkészítésére. A bizottság azonban meglepetéssel értesült arról, hogy az október 27-ére kitűzött pénzügyminiszteri megbeszélést el kell halasztani. Új időpontot még nem tűztek ki.

Az ülés elhalasztását Franciaország kérte, arra hivatkozva, hogy *Giscard d'Estaing* gazdasági és pénzügyminiszter október 27-én nem mehet Brüsszelbe, mert Párizsban kell fogadnia a szovjet kormányküldöttséget. Brüsszeli körökben azonban úgy vélik, a halasztási kérelemnek ez csak ürügye. Franciaországot még mindig igen nagy né-

vántotta ki azt az akaratát, hogy európai partnereivel együtt olyan eredményre jusson, amely megkönnyíti a tárgyalásokat a többiekkel. A továbbhaladás módjára vonatkozóan a miniszterek még nem mindenben értenek egyet. Így például eldöntetlen maradt az a kérdés, hogy Schiller még a Közös Piac miniszteri tanácsának és a Tízek csoportjának soron következő ülései előtt kezdjen-e bilaterális megbeszéléseket külföldi kollégáival, elsősorban a francia gazdasági és pénzügyminiszterrel.

A szovívó végül kijelentette, hogy a minisztertanács ülésén nem került szóba a márkaárfolyam „lebegtetésének” beszüntetése.

A kormány ülése jóváhagyta azt a törvényjavaslatot, amely felhatalmazná a hatóságokat, hogy a nyugatnémet vállalatok (nem bankok) által külföldön felvett kölcsönök 50 százalékát „befagyassza”. Ezzel a kormány a spekulációs tökebeáramlások esetében olyan eszközökhöz jutna, amely párhuzamos a központi bank által alkalmazott minimális tartalékléttel. A törvényjavaslat elfogadása igen nagy jelentőségű kiegészítése lenne a hatóságok rendelkezésére álló spekulációellenes fegyvertárnak, mert — mint a bonni gazdasági minisztérium közölte — a márkaárfolyam lebegésének bevezetése előtt beáramlott külföldi pénzek mintegy 40 százalékát alkotta a vállalatok által külföldön felvett hitel. Ha ezeket az összegeket nem kamatozó létben kell elhelyezni, a vállalatok majd inkább a belföldi pénzpiacra fordulnak, ha hitelre van szükségük. Amíg a márka lebeg, ennek a rendelkezésnek nem sok szerepe lesz, de a rögzített árfolyamok helyreállítása után hathatós eszköznek bizonyulhat az inflációs pénzbeáramlás eltorlaszolására — mondják a bonni gazdasági minisztériumban.

—SP—

zeteltérések választják el közös piaci partnereitől, különösen Nyugat-Németországtól, a követendő valutapolitika kérdésében. A miniszteri ülés elhalasztását Brüsszel inkább ennek a körülménynek tulajdonítja.

A Hatok valutapolitikai bizottsága mindazonáltal megtartotta ülését. A megvitattott kérdés: mennyivel kell emelni az egyes közös piaci országok valutájának paritását, ahhoz, hogy létrejöhessen a paritások új struktúrája, amely lehetővé teszi az Egyesült Államok fizetési mérlegének kiegyensúlyozását. A bizottság tanácskozásai a kiszivárgott értesülések szerint nem jártak eredménnyel.

Bonn európai megoldást akar

A bonni minisztertanács a szerda esti ülésen meghallgatta *Schiller* gazdasági miniszter jelentését a valutahelyzetről és határozatot hozott, amelynek értelmében a bonni kormány új kísérletet tesz a valutakérdés megoldására, mégpedig „európai megoldás” ki-munkálására. A határozat — mint *Wechmar* hivatalos szövevé az ülés után közölte — nem jelöli meg a keresendő megoldás módszerét. *Wechmar* hangsúlyozta, hogy a kabinet a valutapolitika, a külpolitika és a védelmi politika összefüggéseinek teljes tudatában nyil-

Rogers bírálja a chilei kormányt

Rogers amerikai külügyminiszter egykedves hangú éles nyilatkozatában támadta a chilei kormányt az a néhány nappal ezelőtt hozott döntését, amely szerint nem köteles kártalanítást fizetni az államosított amerikai részvállalatoknak. Amennyiben Chile nem teljesíti nemzetközi kötelezettségét — hangsúlyozta a külügyminiszteri nyilatkozat — legutóbbi lépésével aláaknázhathatja az utat a magántőkék beáramlása előtt és tönkretetheti a külföldi segítségnyújtás alapjait, amit más fejlődő országok is megérezhetnek.

Az amerikai külügyminisztérium szövevéje korábban szintén alátámasztotta, hogy a chilei lépés súlyos következményekkel járhat. A *Reuter* értesülései szerint az USA fontolóra veheti, hogy felfüggeszti a Chilének nyújtott segítséget. Hozzájárul azonban a jelentés, hogy Chile számára ez túl sokat nem jelent, hiszen az amerikai támogatás mindössze 30 millió dollár.

Almeyda chilei külügyminiszter *Rogers* nyilatkozatát burkolt zsarolásnak minősítette. A miniszter kijelentette: *Rogers*, mint megállapításai tanúsítják, nem vesz tudomást Chilének arról a szuverén jogáról, hogy maga határozza meg a kártérítés mértékét. (*Reuter*)

Vályi Péter és Patolicsev megbeszélése

Nyikolaj Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter és *Vályi Péter* miniszterelnök-helyettes csütörtökön megvitatta a két ország kereskedelmi és gazdasági kapcsolatainak fejlesztését. *Vályi Péter* — mint ismeretes —, a KGST végrehajtó bizottsága kedden megnyitott 55. ülészakán vett részt Moszkvában. (*MTI*)

- ♦ A KÖZÖS PIAC EGYOLDALÚ VALUTAPOLITIKAI LÉPÉSÉVEL fenyegette meg Amerikát *Barre*, a brüsszeli bizottság tekintélyes valutaszakértője, ha nem egyezik bele hamarosan valamilyen megállapodásba, amely véget vet a valutaválságnak. A Hatok azonban egymásközt még korántsem egységesek, s úgy tűnik, hogy Bonn új kezdeményezésre készül az ellentétek áthidalása érdekében. Az ugyancsak Bonn által kezdeményezett kamatlétszállítási hullám egyébként tovább terjed: tegnap Olaszország követte a példát.
- ♦ AZ EXIM BANK TEVÉKENYSÉGÉT elemzi cikkünk a második oldalon. Amerika egyik legfontosabb kereskedelmi bankja 1934 óta részt veit úgyszólván minden fontosabb külgazdasági tevékenység finanszírozásában. A szocialista országokat a vietnami háború óta kizárták a bank kedvezményesei köréből, azonban a kongresszus augusztusi döntése értelmében e törvény alól mentesítést adhat. Ez jótékonyan hathat a kelet—nyugati kereskedelem fejlődésére.
- ♦ KAMBODZSA A GAZDASÁGI TÖNK SZÉLÉRE KERÜLT — állapítja meg a Világsajtóból című rovatunkban idézett egyik cikk. A háború dezorganizálta az ipari és a mezőgazdasági termelést. Még a legfontosabb élelmiszerekből is hiány van, s az infláció súlyosbodik.
- ♦ JAVULT A DEVIZAKITERMELÉS MUTATÓJA vállalatainknál 1971 első felében. A kivitelt mind a rubel-, mind a dollárviszonylatban gazdaságosabbá tett, noha az export növekedésének üteme nem kielégítő. Cikkünk megvizsgálja: vállalatok hogyan alkalmazkodtak az idén bevezetett új kereskedelmi szabályozókhoz.
- ♦ A SZÉN IRÁNTI KERESLET NYUGAT-EURÓPÁBAN tovább lanyhul — állapították meg az EGB szén-szakbizottságának ülésén. A termelés tavaly 6 százalékkal esett vissza. Kelet-Európában és a Szovjetunióban ezzel ellentétes tendencia figyelhető meg: a kereslet továbbra is magas színvonalon mozog és a széntermelés növekedését irányozták elő.

Kooperáció — koprodukción — közös vállalkozás

Véget ért a kelet—nyugati kereskedelmi tanácskozás

Bécsben tegnap befejeződött a kelet—nyugati kereskedelmi tanácskozás, amelyet az osztrák Donau-európaiisches Institut szervezett, karöltve az amerikai Stanford Research Institute-tal. Az utolsó napon felszólt *Mommsen*, nyugatnémet államtitkár, aki az együttműködés új útjairól szökött, *Staribacher* osztrák külkereskedelmi miniszter, aki beszámolt arról, hogyan alakultak ki az államközi együttműködés magasabb formái országa és a szocialista államok között, és *Dr. Bock*, volt osztrák alkanclerár, aki a vendéglátók nevében megvonta a kongresszus mérlegét. A magyar delegáció vezetője *Baczon* Jenő, a külkereskedelmi miniszter első helyettese, az MTI bécsi tudósítójának nyilatkozott a konferencia eredményeiről, elmondotta: sikerült a magyar külkereskedelmek célkitűzéseit, lehetőségeit, módszereit jobban megértetni.

A kelet—nyugati kereskedelem helyzetét és lehetőségeit érintve, *Mommsen* nyugatnémet államtitkár rámutatott arra, hogy az NSZK, amely a világ legnagyobb kereskedőországa közé tartozik, háromszor akkora kereskedelmet bonyolít le a kis Ausztriával, mint a Szovjetunióval. A szocialista országokhoz fűződő kapcsolatok intenzívebbé tétele csak a szokványos kereskedelmi formáktól eltérő utakon történhet. Nyugat-Németország ebben az irányban eredményekkel kecsegtető módszereket fejleszt ki Jugoszlávia, de a legújabb időkben Románia viszonylatában is. Kelet-Európa óriási térségei olyan lehetőségeket kínálnak, amelyek a szűk Nyugat-Európában már nem állnak rendelkezésre.

A nyugat-európai ipari országok által kezdeményezett út, a sok millió külföldi munkaerő importálása tartósan nem folytatható — idézi az APA-hírügynökség a nyugatnémet politikust. Ezért a klasszikus kereskedelem fogalmába már nem illeszthető új módszerekre van szükség: a kooperációra, a koprodukción és a közös vállalkozásra. Kétségtelen, hogy a múltban mind Keleten és Nyugaton jó néhány sokat ígérő tervet megfojtott a bürokrácia merevsége. Ezért feltétlenül szükség van arra, hogy mindkét fél jól megértse a partner gazdasági helyzetét, a maga érdekeit, és ezen túlmenően nagy türelmet tanúsítson, kivált a nagy tervek megvalósításakor.

Valójában nem lehet megindokolni, hogy miért ne jöjjen létre nagymérvű kooperáció a Kelettel, amelynek hatalmas nyersanyagterületei vannak, amikor a Nyugat országai rá vannak utalva a nyersanyagokra termelésük pedig magas színvonalon folyik. A szónok utalt *Koszigin* szovjet kormányfő beszédére az SZKP XXIV. kongresszusán. *Koszigin* — mondotta —, a kapitalista országokkal kiépülő együttműködés lehetőségeiről szólva olyan nagy horderejű kérdéseket is említett, amilyen a környezetvédelem vagy az óceánológia. Ezt és az ehhez hasonló politikai nyilatkozatokat komolyan kell venni, és ebben az esetben, jövőt formáló együttműködésre nyílik lehetőség, a közös

Olaszország csatlakozik a kamatlétszállításhoz

Az Olasz Központi Bank 5 százalékról 4,5 százalékra szállította le a hivatalos leszámítolási kamattételét, a lombardkölcsönök kamatát pedig 5 százalékról 4 százalékra. *Ferrari-Gragnoli* pénzügyminiszter megjegyezte, hogy ez a lépés összhangban tartja Olaszországot a kamatok szintjének európai alakulásával. Célja a lépésnek az is, hogy a hitel olcsóbbításával kedvezőbb feltételeket teremtsen a gazdasági recesszióból való kilábaláshoz (az olasz kamatlétszállítás belső gazdasági indító okaira vonatkozóan lásd a 2. oldalon közölt cikkünket).

A KGST-országok együttműködése a közlekedésben

A KGST közlekedési állandó bizottsága novemberben Budapesten tartja 41. ülését, amelyen megvitatták az együttműködés eredményeit, meghatározzák a korábban a kidolgozott, egyeztetett integrációs program soronkövetkező tennivalóit. Mint ismeretes, a bizottság kezdeményezésére jött létre a KGST egyik legrégebbi integrációs szervezete, az OPW, a közös vagonpark. Az OPW hét évvel ezelőtt 95 200 (közöttük 9 ezer magyar) tehervagonnal kezdte a munkát. Az állandó bizottság legutóbbi ülésének javaslatára tovább bővítették a kocsiparkot. (A MÁV ma már kétszer annyi vagonnal járul hozzá az üzemeltetéshez, mint kezdetben.)

A bizottság keretében működik a hajóépítést koordináló iroda is, amely rendszeresen tájékoztatja az érdekelteket a hajóépítési és a rendelkezésre álló hajóterőről, segíti egymás felesleges hajókapacitásainak gazdaságos kihasználását.

A komplex integrációs programból eredő feladatok teszik ki a közlekedési

állandó bizottság öt szekciója munkájának mintegy 90 százalékát. Külön munkacsoport foglalkozik a szocialista országok egységes konténerszállítási rendszerének kialakításával és a közlekedés automatizálásával elősegítő feltételek kidolgozásával. Mindkét munkacsoport magyar kezdeményezésre jött létre.

Nagy horderejű, egész Európára kiterjedő feladat a kocsi- és vagonpark automatizálása. A KGST-országok egyezményt kötöttek a kocsi- és vagonpark közös kidolgozására és az ebből adódó feladatok finanszírozására. A fejlesztéssel külön konstrukciós iroda foglalkozik és a közösen kialakított készülék műszaki dokumentációja közös szocialista tulajdon lesz. A munka a végéhez közeledik, rövidesen sor kerülhet a kipróbálásra. A KGST-országok már egyeztettek az automata kocsi- és vagonparkok szükséges készülékigényeiket. A gyártást a közeljövőben szakosítják, és ezzel megteremtik a gazdaságos termelés feltételeit is. (*MTI*)

problémák hosszú ideig tartó együttes megoldására, az érdekek valódi közössége alapján.

A szocialista országok és Ausztria kereskedelmének magasabb színvonalra emelkedéséről *Staribacher* nyilatkozott. Az utóbbi negyed században Ausztria és a szocialista országok kereskedelmének fejlődését eredményező megállapodásoktól a klíringegyezményeken át a multilaterális, és a liberalizálásig. Az utóbbi időkben kötött kooperációs egyezményekkel pedig elérte az államközi gazdasági együttműködés legmagasabb formáját — jelentette ki az osztrák külkereskedelmi miniszter. Ausztria és a legtöbb KGST-ország között hosszú lejáratú kereskedelmi egyezmény van érvényben. Emellett szinte valamennyi országgal gazdasági és technikai együttműködési egyezményt kötöttek a kooperáció előmozdítása érdekében. A szerződő államok vállalták között létesülő kooperációs megállapodások jelentősége állandóan növekszik, s ezek alapján véve a Közös Piacra való meggyezésre irányuló osztrák törekvés ellentétét jelentik. A szocialista országokkal kiépített együttműködés fontos kiegészítése a nyugati vállalatokkal folytatott együttműködésnek, mégpedig azért, mert hozzájárulnak az osztrák gazdaság növekedéséhez, azon káros hatások méréséhez, amelyek Ausztria földrajzi és gazdasági peremhelyzetéből adódnak.

A Donau-európaiisches Institut elnöke, *Dr. Bock* volt alkanclerár megállapította, hogy ez volt az egyik legjelentősebb tanácskozás, amelyet a kelet—nyugati kereskedelemnek szenteltek. Kétségtelen — jelentette ki —, hogy az itt elhangzottak utat mutatnak a közeljövő alakulása számára.

Dr. Baczon Jenő, a külkereskedelmi miniszter első helyettese az MTI tudósítójának adott nyilatkozatában a többi között a következőket mondotta: A mi szempontunkból azért is nevezhető hasznosnak ez a konferencia, mert lehetőség nyílt a magyar kül-gazdasági politika, a legfontosabb kereskedelem-politikai, valamint devizapolitikai kérdések elvi megismertetésére. Alkalmunk nyílt megfelelő tájékoztatást nyújtani arról, hogy a magyar gazdasági irányítási rendszere mennyiben és milyen irányban segíti elő hatékonyan a külkereskedelmi kapcsolatok fejlesztését. Ezen a fórumon is hangot adtunk annak, hogy híveit vagyunk a kelet—nyugati kereskedelem bővítésének, a legnagyobb kedvezményekkel, a teljes diszkriminációmentesség érvényesítésével. Úgy véljük, hozzájárultunk ahhoz, hogy a magyar külkereskedelmek célkitűzéseit, lehetőségeit, módszereit jobban megértessük. Ez abból is kitűnt, hogy olyan kérdések és témák merültek fel, amelyek alapján nem problémák, a kölcsönös érdekeknek megfelelően könnyen megoldhatók. A problémák oka visszavezethető arra, hogy nem ismerik kellően a magyar piacot, hazánk külkereskedelmi szervezetét, de abból is fakad, hogy még él az a nézet, miszerint a különböző társadalmi-gazdasági rendszertű országok között a kereskedelmi együttműködés nehézségekből ütközik. Mi kifejtettük: ez nehézség van, ez pedig az, ha a különböző diszkriminációs intézkedések a gazdasági érdekek kibontakozását nehezítik.

V. J.

A szovjet-francia űrkutatás

A francia és szovjet tudósoknak a kozmikus térség békés kihasználását kutató közös bizottsága október 11. és 16. között Nizzában ülést tartott. Az ülésről kiadott közlemény szerint a résztvevők megállapították, hogy a két ország közötti gyümölcsöző együttműködés alakult ki a kozmikus térség kapcsolatos különböző tudományos kutatások, meteorológiai és az űrtelekommunikáció terén.

Jean-François Denisse, az Akadémia tagja, a francia űrkutatási központ elnöke az ülés után kijelentette, hogy az együttműködési program keretében szovjet segítséggel felbocsátják majd a Sret francia műbolygót, hogy kipróbálják a Franciaországban gyártott Nap-elemek, Kerguelen szigetéről pedig francia rakétával felbocsátanak egy Szovjetunióban gyártott gyorsítóberendezést, amelynek célja az elemi részecskék Földközeli terén való viselkedésének vizsgálata.

Denisse elmondta: Franciaország az egyetlen, amely mind a Szovjetunióból, mind az Egyesült Államoktól kapott Hold-talajmintákat. Bár a mintákat a Hold-felszín különböző helyeiről vették, a francia laboratóriumok vizsgálata azt mutatja, mindkét minta alapján egyöntetűen 4,6 milliárd évre lehet becsülni a Hold korát.

Ortoli, az iparfejlesztés és a tudományos kutatások ügyének francia minisztere a Pravadának adott nyilatkozatában hétfőn elismeréssel szövelt a szovjet-francia tudományos-műszaki együttműködés eredményeiről. Ortoli szerint francia kutatók jelenleg az atomenergia békés felhasználását célzó szovjet tudományos kutatómunka számos területén működnek közre, s részt vesznek az elemi részecskék kutatásában is.

Ortoli a Mirabelle nevű francia buborékkamra üzembe helyezése alkalmából érkezett a Szovjetunióba. A Mirabelle-t alkotó részekre bontva szállították Franciaországból a Moszkva melletti Szerpuhovba, ahol a világ legnagyobb, hetvenmillió elektronvoltos részecskegyorsító-berendezése működik. A szerpuhovi gyorsító és a Mirabelle közös alkalmazása moszkvai tudományos megfigyelők szerint újabb felfedezésekhez vezet az elemi részecskék fizikájában, mert a francia berendezés, amely maga nemében ugyancsak páratlan teljesítményű a világon, lehetővé teszi olyan elemi részecskék regisztrálását, amelyek létezését eddig csupán elméletileg bizonyították be. (MTI)

Afrikai körúton az NSZK külügyminisztere

Walter Scheel nyugatnémet külügyminiszter jelenleg afrikai körúton tartózkodik, amelynek során Nigéria, Kinshasa-Kongó, Kamerun, Elefántcsontpart és Mauritánia vezetőivel tárgyal bilaterális és a Közös Piacról összefüggő kérdésekről.

A miniszter első útja Nigériába vezetett. A megbeszélések központjában az Európai Gazdasági Közösség és az afrikai országok kapcsolatai álltak. E kapcsolatok Nigéria szempontjából rendkívül fontosak. Az ország már 1966-ban tárgyalásokat kezdett az EGK-val társulási egyezmény megkötéséről. A megbeszélések azonban főként politikai okokból eredménytelenül végződtek. Lagosban most azon a véleményen vannak, hogy a brit csatlakozás valószínűsége ismét előtérbe helyezi Nigéria és a Közös Piac kapcsolatát. Scheel a két ország kapcsolatáról a pénzügyminiszterrel tárgyalt. Elmondta, hogy a nyugatnémet cégek magánbefektetése Nigériában az ország további fejlődésének fontos eszközei lehetnek és éppen ezért keresni kell azokat a lehetőségeket, amelyekkel az ilyen befektetések ösztönözhetőek.

A magánbefektetések kérdése előkelő helyet foglalt el Scheel kinshasa-kongói tanácskozásain is. A magánbefektetések növelésének rendkívül kívánatos lenne a gazdasági kapcsolat jelenlegi szakaszában — állapították meg a tárgyalófelek. Néhány konkrétumról is szó esett, s így várható, hogy a közeljövőben nyugatnémet szakemberek

utaznak Kongóba. Az NSZK jelenleg már cementgyár, acélmű és fafeldolgozó vállalat létesítésében működik közre, továbbá megállapodást kötött az illetékes szervekkel a kongói lakásépítkezésben való részvételről. A tárgyalásokon megvitatják az afrikai ország és a közös piaci Európai Fejlesztési Alap kapcsolatát. (Eppen Scheel látogatásával egyidőben jelentették be, hogy az Alap 9 millió dolláros segítséget, valamint ugyanilyen összegű, 20 évre szóló kölcsönt nyújt Kongónak.) A két ország kapcsolata az elmúlt két évben nem voltak zökkenőmentesek. Mobutu 1969. évi látogatása után Kongó panaszkodott, hogy az NSZK nem tartja be az elnöknek tett ígéreteit, s így számos terv kivitelezése elhúzódik. (A két ország kereskedelme tavaly meghaladta a 100 millió dollárt és kis mértékű kongói aktívummal zárt. Az NSZK a kongói réz, gyémánt, kávé, horgany és növényi olajok jelentős felvevője.)

Október 18-án utazott el Kinshasából a nyugatnémet külügyminiszter. Körútjának következő állomáshelye Kamerun, ahol 24 óráig látogatása során szintén a kétoldalú kapcsolatokról és az együttműködés lehetőségeiről tanácskozik.

Scheel október 21-én érkezik Mauritániába. Elsősorban politikai kérdésekről tárgyal majd az ország vezetőivel. Programjában szerepel Boutillimit meglátogatása is. Ez a város a nyugatnémet segítséggel épülő nuakchott-nemai országút egyik fontos pontja lesz. (Reuter)

AVG JELENTI

● Az indiai kormány állami kezelésbe vette a kőszénbányákat. Ezzel a lépéssel kívánják előkészíteni a későbbre tervezett államosítást. A kormány ezt megelőzően arra törekedett, hogy a kis magánbányákat nagyobb üzemekbe egyesítse a termelési eredmények javítására. Ez azonban kudarcot vallott. A biztosító társaságok államosítása után ebben az évben ez már a második nagy jelentőségű államosítási döntés.

● A Szovjetunió ebben az évben 172 000 Zsiguli autót gyártását tervezi. Ez a végző 660 000-es kapacitásnak több mint egynegyede.

● A nyugatnémet gazdasági minisztérium cáfolta azt a híresztelést, hogy megvonja a pénzügyi támogatást az európai A-300 légibusztól. Bonn e hírek szerint az emelkedő költségek és más tervek miatt szeretne megszabadulni kötelezettségeitől. A nyugatnémet-francia-angol kooperációban épülő légibusz fejlesztéséhez az NSZK 900 millió márkával járul hozzá.

● A FIAT átvette a sportkocsikat gyártó Abarth és CSPA vállalatot Torinóban. Az Abarth sportkocsik megtartják nevüket a FIAT-on belül is.

● Jugoszláv és román bankok képviselői megállapodtak a két ország bankkonzorciumának létrehozásáról. Ez már a negyedik bankkonzorcium, amelyet Jugoszlávia más szocialista országokkal létesített. Hírek szerint rövidesen megbeszélések kezdődnek Lengyelország, majd az NDK képviselőivel is hasonló egyezmény megkötéséről.

● A chilei ellenzéki kereszténydemokrata párt a kongresszusban törvényjavaslatot terjesztett be az államosítások korlátozására. Eszerint a kormány államosítási lépéseit a kongresszusnak is jóvá kell hagynia.

● Az olasz kikötők forgalma a szállítmányok súlyát tekintve az év januárja és májusa között 5,4 százalékkal, az utasok száma viszonylatában pedig 6,9 százalékkal nőtt. A legnagyobb forgalmat Genova, Triest és Augusta bonyolította le. A be- és kiérakott áruk súlya 1971 májusáig 7,5 millió tonna volt, szemben a tavalyi 7,2 millióval. Az utasok száma 1 625 000-ről 1 781 000-re nőtt.

● Csökkent a dél-afrikai aranytermelés. Szeptember végéig összesen 735 647 kilogramm aranyat termeltek, szemben 1970 kilenc hónapjának 750 665 kilójával.

● A párizsi autószaalon bezárta kapuit. Az autógyárosok elégedettek, bár a metrósztrájk miatt 30 százalékkal kevesebb látogató volt, mint tavaly.

● Spanyolország 250 000 tonna olajat importál a Szovjetunióból a következő néhány hónapban — mondotta a Hispanoil Company szóvivője. Az állami vállalat célja az olajforrások diverzifikálása. Spanyolország tavaly 32 millió tonna nyersolajat vásárolt, elsősorban a Közel-Keletről.

● Az ecuadori kormány felkérte az államügyészt, nyújtson be keresetet a bíróságon a Gexco olasz vállalatot kötött szerződés érvénytelenítésére. Az 5 millió dolláros megállapodás értelmében az olasz cégnek kellene a terepet előkészítenie Guayaquil városában egy lakótelep építéséhez. A kormány szerint a Gexco árai túl magasak.

● Egy lengyel cég megállapodott francia, nyugatnémet és holland vállalatokkal, hogy részt vesznek a lomjai textilipari kombinát korszerűsítésében. A nyugati vállalatok 1,2 millió dollár értékben szállítanak gépeket és berendezéseket. Az új üzemegység 1973 végén kezd megtermelését. Évi kapacitása 45 millió méter (átlag 140 centi széles) pamutszövet és vászon lesz.

● Japán, a világ legnagyobb zongoragyártója, új piacokat keres, mert amerikai exportja visszaesett. Délkelet-Ázsiában pedig erős versenytársa lett Kína. Tavaly Japánban 273 000 zongorát állítottak elő, ennek 16,8 százalékát exportálták. A kivitel fele az USA-ba irányult. Amerika 1970-ben a megelőző évinél 16,6 százalékkal kevesebb zongorát vett át.

● Madagaszkar megállapodott a francia Péchiney csoporttal társaság létrehozásáról, amely a manantieni bauxitlőhely kiaknázásának és a bauxit értékesítésének problémáit vizsgálja. A lelőhely tartalékait 70 millió tonnára becsülik.

Kelet- és közép-afrikai csúcstalálkozó

A regionális együttműködés erősítésére irányuló erőfeszítéseket tekintve a Szomália fővárosában összegyűlt kelet- és közép-afrikai állam- és kormányfők. A tizennégyes csúcstalálkozón a mezőgazdasági, az ipari, a munkaerőpiaci és a hírközlési kooperációk lehetőségeit tanulmányozták. A hétfőn összeült csúcstalálkozón a legélesebb vita a Dél-afrikai Köztársasághoz fűződő kapcsolatok körül várható. Az elmúlt hónapokban bizonyos erjedés indult meg ebben a kérdésben. A mostani találkozó is részt vesz Banda, Malawi államfője, aki augusztusban az első fekete államfőként hivatalos látogatást tett Pretoriában. (Reuter)

Nyugatnémet-japán kereskedelmi tárgyalások

Megkezdte nyugat-európai tárgyalássorozatát a japán ipari- és kereskedelmi küldöttség, amelyet Kogoro Uemura, a japán gazdasági szervezete szövetségének (Keidanren) elnöke vezet — jelenti a Reuter. Október 18-19-én Düsseldorfban a nyugatnémet-japán gazdasági bizottság ülészaka keretében megvitatták a két ország gazdasági kapcsolatainak számos kérdését. A nyugatnémet tárgyalóküldöttséget a nyugatnémet iparszövetség elnöke vezeti. A kétnapos ülés napirendjén az NSZK és Japán gazdasági helyzete, a nemzetközi kereskedelmi politika problémái, az ipari együttműködés, valamint a levegő- és vízszennyeződés szerepe.

A japán küldöttség az NSZK-ból Franciaországba, Belgiumba és Rómába utazik. Körútjának az a tulajdonképpeni fő célja, hogy eloszlassa azokat az aggodalmakat, amelyek az utóbbi hetekben, Nixon intézkedései óta Európában elterjedtek, miszerint Japán exporttermékeivel el akarja árszani Európát.

(A delegáció programjáról és az új gazdasági háttéréről október 16-i számunk első oldalán adtunk bővebb ismertetést.)

Tervezet a jugoszláv gazdasági helyzet javítására

A jugoszláv gazdasági helyzetről és a tervezett stabilizációs intézkedésekről tárgyalt a múlt héten a jugoszláv kormány. A betervezett jelentés a többi között megállapítja, hogy a jelenlegi gazdasági helyzetet a termelés gyors növekedése, a személyi fogyasztás és az életszínvonal reális szintje, valamint a foglalkoztatottság nagyfokú növekedése jellemzi. Nem sikerült azonban kiküszöbölni bizonyos alapvető gazdasági és pénzügyi nehézségeket. Ezek között legjelentősebb a fizetési mérleg hiánya, a gazdaság fizetési képessége, az árak és a létfontosságú költségek növekedése, a beruházások és általában a fogyasztás magas szintje.

A kormány tervezett pénzügyi intézkedéseiről nyilatkozott az újságíróknak Janko Smole pénzügyminiszter. Elmondta, hogy a minisztérium egy sor intézkedést dolgozott ki a fizetési képesség javítására, a kamattrendszert liberalizálására, a veszteségek felszámolására és a közfogyasztás mérséklésére. A kormány azt kéri majd a képviselőháztól, hogy ezekről az intézkedésekről gyorsított eljárással döntsön. (MTI)

Osztrák exportlehetőségek Lengyelországban

Az új lengyel-osztrák kereskedelmi szerződés újabb távlatokat nyitott a két ország közötti gazdasági kapcsolatok bővítésére, amelyben Lengyelország rendkívül érdekelt — így nyilatkozott Leskovicz bécsi lengyel kereskedelmi tanácsos az APA hírügynökségnek adott interjújában. Lengyelország nemcsak saját szállításait kívánja növelni, hanem a teljes kereskedelmi volumen bővítésében érdekelt, amelynek az osztrák export kiterjesztése is feltétele. A tanácsos hangot adott annak a véleményének, hogy az új lengyel gazdaságpolitika további lehetőségeket ad az osztrák cégek számára, olyan lehetőségeket, amelyek eddig nem voltak meg, vagy csak korlátozottan léteztek. Így például több lengyel vállalat jogot kapott arra, hogy nyugati cégekkel közvetlenül kössön szerződést — ez a feltétel befolyásolhatja a külföldi partnerek álláspontját. Mindenekelőtt intenzívebb és célzottabb piackutatást kell folytatniuk, amire a nyugati kereskedelmi partnerek egyre inkább rájönnek.

Az osztrák cégeknek — a kereskedelmi tanácsos véleménye szerint — mindenképp a kohóipar, a petrokémiai berendezések gyártása, az elektromos gépek, valamint a mezőgazdasági, élelmiszeripari és tartós fogyasztási cikkek előállítás gépek gyártása területén kell keresniük a lengyel piaccal való kapcsolatot.

Az arab föderáció gazdasági kilátásai

A világsajtó általában pozitívan reagált a tripoli nyilatkozatra, melyben először vetődött fel egy arab államszövetség gondolata. A gazdasági kommentárok biztatónak jöttek az új csoportosulásnak. Ervelésük lényege az volt, hogy a líbiai tőke, az egyiptomi munkaerő és szakembergárda, valamint a szudáni mezőgazdaság (mely éppen az egyiptomi technikai segítség és a líbiai tőke támogatásával jól fejleszthető) szervesen kiegészítik egymást, megfelelő gazdasági alapot biztosítanak az integrációhoz. A gyakorlat igazolni látszik az előrejelzéseket. Az 1969 augusztusában kötött egyiptomi-szudáni államközi egyezmény széles területen irányzott elő együttműködést. Egyiptomi mérnökök vettek részt a Nílus szabályozásának és hajózhatóvá tételének megteremtésében, utépítési tervek kivitelezésében, az öntözés és vízgazdálkodás fejlesztésében. Ugyancsak egyiptomi technikai segítséggel épült ki a szudáni cement-, cukor- és textilipar is. Sőt az 1969 augusztusi kormányzati egyezmény és az 1970-es mezőgazdasági együttműködésről szóló megállapodás nagy jelentőségű nemzetközi munkamegosztásról is szól. Egyiptomi szakemberek segítségével — ez főként a növényvédelem, vízkutatás és az öntözés területén nyilvánult volna meg — Szudánt fokozatosan képessé kellett volna tenni arra, hogy gabonatermelése ne csak a saját, hanem Egyiptom szükségleteit is fedezze. Így Egyiptom körülbelül 2 millió tonna búza és liszt importjától mentesült volna. A technikai segítség mellett nagy jelentőségű volt a Szudánnak nyújtott 8,5 millió fontos tőkesegély is. Végül az 1969-es egyezmény a külkereskedelmi politika, az adó, vám- és beruházási rendelkezések, valamint a szociálpolitikai szabályozók egységesítését is célul tűzte ki.

Hasonlóan biztatónak alakultak Egyiptom gazdasági kapcsolatai Líbiával. Egyiptomi szakemberek vettek részt a líbiai gazdaságirányítás állami intézményeinek megalakításában, tevékenységük döntő befolyással volt az ország távlati tervezésére és az állami megrendelések alakulására. Így nem meglepő, hogy az 1970 óta az EAK-nak adott líbiai megrendelések összege 150 millió líbiai fontot tett ki, melynek zöme (120 millió font) az építőipar területére esik. Technikai segítséget nyújt Egyiptom a mezőgazdaság fejlesztéséhez, infrastruktúrális beruházások kivitelezésénél — például Benghazi repülőtere és Tripoli kikötője — valamint ipari üzemek tervezésénél is.

Az államszövetség azonban főként politikai okok miatt nem az eredeti formában valósult meg. Nem tagja a csoportosulásnak jelenleg Szudán, belépett viszont Szíria, amely csak később csatlakozott a tripoli charta alapelveihez. Nyilvánvalóan érdemes megvizsgálni az új összetételű föderáció gazdasági kilátásait is.

A tagországokat több közös vonás fűzi össze. Mindhárom államban erős az állam gazdaságirányító szerepe. Szíriában az iparban az uralkodó szerep az államé, a külkereskedelem is központi ellenőrzés alatt áll. Líbia a közműveltség államossította a bankokat és biztosítótársaságokat, „líbiaizálta” a kereskedelmi társaságokat és teljesen állami kézbe vette az olajkereskedelmet. Az EAK ipari termelésének mintegy egyharmadát adja csupán a magánsektor, a nagykereskedelem és a bankok állami kézben vannak, az export pedig állami ellenőrzés alá került.

A második szembevetendő azonososság az érintett országok ásványkincsekben való gazdagsága. Így mindhárom állam rendelkezik olajjal, bár termelésük — Szíria 4,7 millió tonna, Líbia 158 millió tonna, EAK 19,7 millió tonna — eltérő nagyságrendű. Jelentősek emellett Líbia foszfór-, vasérc-, réz-, ón- és bauxit-előhelyei, valamint az EAK foszfát- és rézkészletei is.

Hasonlósgadót mutat továbbá az országok gazdasági struktúrája. Szíria nemzeti jövedelmében az ipar 1968-ban csak 12,8 százalékkal részesedett, Líbia GNP-jének csak 2 százaléka adta a feldolgozóipar. (A bányászat részesedése viszont 93 százalékot tett ki.) Nem sokkal jobb a helyzet Egyiptomban sem. Ráadásul a meglévő ipar szerkeze-

te is korszerűtlen, mindhárom országban a kis- és középpüzemek dominálnak. Az ipari termelés meglehetősen hasonló területeket fog át: az élelmiszer-, textil-, papír- és építőanyagipar szerepe emelkedik ki. Az utóbbi években fejlődés mutatkozott e téren. Szíria és Egyiptom hűtőszekrényekkel jelentkezik, az utóbbi bőrárakat, lakberendezési cikkekkel és PVC-t is exportál. Az országok kivételében azonban még mindig a hagyományos cikkek a döntő jelentőségű. Líbia kivétel például csaknem kizárólag kőolajból áll, Szíria legfontosabb exportcikke továbbra is a gyapot, míg Egyiptom gyapotot, pamutfonállal — a világon ebből a cikkből a legtöbbet exportálja — rizzsel, kukorral jelentkezik a világpiacon. Közös teher a három gazdaság számára a mezőgazdaság fejletlensége; Egyiptom mellett nemcsak Líbia, de rossz termés esetén Szíria is agrárimportra lesz kénytelen.

Az utóbbi időben mind több megnyilatkozás hangzott el az érintett országok vezetőinek részéről, melyek a külföldi tőke gazdasági fejlesztésében való intenzívebb bekapcsolódását szorgalmazták. (E szempontból figyelemre méltó, hogy az egyéb területeken oly radikális Líbia sem helyezte hatályon kívül a külföldi beruházásokról szóló 1968. augusztus 1-i — tehát még Idrisz király alatt elfogadott — törvényt, mely külföldi tőkével létesített gyár berendezési számára 5 évig mentességet ígér az importvám alól és ugyancsak 5 évig mentesíti az üzemek a jövedelemadó fizetésétől. (A külföldi tőke azonban nem játssza e térségben azt a szerepet, melyet például Délkelet-Ázsiában betölt. A közel-keleti háború, a politikai bizonytalanság és az érintett országok nem kapitalista-utas gazdaságpolitikája megmagyarázza a nyugati tőke vonakodását. Másik oldalról viszont a magántőke aligha képes komolyabb segítséget nyújtani a nagyszabású fejlesztési tervek megvalósításában, ennek okai: az alacsony színvonalú belső felhasználás, a magánsektor eleve kis méretei, valamint gyakori érdektelensége az ipari fejlesztésben. Így Líbiában például a helyi tőke szívesebben fekteti pénzét az ipari tevékenység helyett a gyorsabb és nagyobb profitot hozó kereskedelmi és szolgáltató szférába.)

Mind ez már világszerte az új integrációs csoportosulás céljait. Az arab államszövetség esetében nem lehet szó a fejlett országoktól megszokott vámuinói vagy szabadkereskedelmi övezet kialakításáról, hisz a három országnak a fejlett tőkés és a szocialista országok sikkal fontosabb partnerei egymásnál. Szíria kivételében az EAK például csak a tízedik, részesedése Líbia behozatalában 1969-ben is 2 százalék alatt maradt. Míg Egyiptom behozatala a fejlett tőkésországokból az 1966-67-es 108,6 millió egyiptomi fontból 1968-69-re 112,9 millió fontra növekedett, addig az Arab Liga országaiból származó importja ugyanezen időpontban 26 millió egyiptomi fontból 11,3 millióra esett vissza. Az országok jelenleg inkább kompetitív mint komplementer gazdasági struktúrája magyarázza, miért halad lassan az egymás közötti vámhatárok lebontása.

Következésképpen az integráció gazdaságpolitikájának lényege nem lehet más, mint a hatalmas ásványkincseknek közös erővel történő kiaknázása, egy közös tőkével a több mint 40 milliós belső piac szükségletét ellátó, de exportra is termelő ipar kifejlesztésére. Itt a hangsúly természetesen Líbia pénzügyi erőforrásaira helyeződik, ugyanis az ország importjának exportfedezettsége 250 százalékon felül van, tartalékai 1,5 milliárd dollárt tesznek ki és pénzügye stabil. A közös fejlesztés másik eleme továbbra is az egyiptomi szellemi tőke és kvalifikált munkaerő lesz. Ezen a bázison széles körű nemzetközi munkamegosztás és kooperáció alakulhat ki, mely jelentősen meggyorsíthatja a három ország gazdasági fejlődését, egy ipari bázis kialakulását. A mezőgazdasági ellátottság kérdése azonban továbbra sem tűnik megoldottnak. Leszögezhető, hogy államszövetség gazdasági kilátásai Szudán csatlakozásával az agrártermékek terén is lényegesen megjavulhatnak.

Gonda György—Lőrincze Péter

KINSHASA-KONGÓ KÖLTSÉGVETÉSE

Kinshasa-Kongó a következő három évben az eddiginél lényegesen nagyobb mértékben támaszkodik a külföldi hitelekre a beruházások ütemének, valamint az ország növekedési rátájának fenntartása érdekében — mondta Namwisi kongói pénzügyminiszter a nemzetgyűlésen az 1972. évi költségvetés betervezésekor. A jövő évi államháztartás előirányzata 330 millió zaire. A bevételeket 305 millióra, a kiadásokat pedig 257 millióra tervezik, s ez 48 millió zaire átlavimut biztosít. A tőkeliadásokra viszont 73 milliót irányoznak elő, így 25 milliót külföldi kölcsönből kell biztosítani.

Nem tervezik jövőre új adók bevezetését. A jelenlegi adórendszer csak annyiban változik, hogy mentességet kap a fizetés alól a Gecomines, az állami tulajdonban levő bányai ipari vállalat. A kedvezményt azért nyújtja a kormány, hogy a vállalat maga finanszírozhassa tevékenységének bővítését. Namwisi pénzügyminiszter említette,

hogy a réz világpiacon ára a tonnánkénti 500 zaire körül stabilizálódott és a költségvetésbe ezt az átlagszintet számították, kiegészítve azt a 3 százalékos nemzetközi inflációval.

A külföldi hitelek iránti igények részletezésénél a miniszter hangsúlyozta, hogy 1968 és 1970 között a költségvetési tételek aktívuma biztosította a közületi tőkekiadásokat, de ez az egyensúly előreláthatólag csak 1975-ben áll ismét helyre. Megemlítette, hogy a külföldi adósság költségei évi 9 millió zairet tesznek ki, s ez körülbelül 2,8 százaléka az exportnak, amit az idei évre 320 millióra becsülik.

Kinshasa-Kongó 1972. évi költségvetése a bruttó nemzeti termék 32,1 százaléka. Az ideai költségvetési előirányzatok szerint az államháztartás a GNP 29,4 százaléka lett volna, de — úgy tűnik — a 34 százalékot is elérheti. (Reuter)

VILÁGGAZDASÁG

1971. OKTÓBER 19., KEDD

III. ÉVFOLYAM, 202. (697.) SZÁM

Ellentétek a párizsi valutaértekezleten

AZ USA IGYEKszik MEGOSZTANI PARTNEREIT

Az amerikai pénzügyminiszter váratlan sakkhúzással kísérelte meg, hogy kiaknázza az egyenletlenséget az USA tőkés partnerei között a valuta-politikai vita újabb fordulóján. Televíziós nyilatkozatban kijelentette, az USA kész egyes országokat mentesíteni a tízszázalékos importadó alól, s nem hagyott kétséget az iránt, hogy erre a jutalomra elsősorban az NSZK-t tartja érdemesnek, amely már teljesítette Connallynak Washingtonban, a Valuta Alap közgyűlésén bejelentett kívánságát, a valutaárfolyam „tisztá lebegtetését”. A különféle előkészítő taktikai lépések ellenére hétfőn a hírügynökségi jelentések szerint az óvatos optimizmus jegyében kezdődött meg a legmagasabb tőkésországok magasrangú tisztviselőinek értekezlete. A nyilvánosság kizárásával folyó tárgyalássorozatban megkísérlték, hogy konkrét akciótérvezetést dolgozzanak ki a nemzetközi valutaválság megoldására.

A hétfői ülésen az USA, Anglia, Japán, Kanada, Svédország és Svájc, valamint az öt nagy közös piaci tagállam miniszterhelyettesei és központi bankvezetők vettek részt az OECD valutapolitikai bizottságának keretében. Később ugyanezek a képviselők — Svájc nélkül — a Tizek miniszterhelyettesei értekezletének formájában folytatják a megbeszéléseket. A háromnapos tanácskozás célja előkészíteni a Tizek csoportjának november közepére tervezett pénzügyminiszteri értekezletét.

Ez az első nagyobb jelentőségű nemzetközi valutapolitikai értekezlet a Nemzetközi Valuta Alap washingtoni közgyűlése óta. A feladat röviden az, hogy minden érdekelt számára elfogadható módot találjanak az Egyesült Államok külföldi fizetési deficitjének elutóztatására, illetve a fizetési mérleg Washington által kívánt mértékű megjavítására.

Mint ismeretes, ennek a célnak elérésére a valutaparítások módosítását, az aktív fizetési mérlegű országok valutáinak felértékelését tervezik. A vita egyrészt az USA és partnerei között arról folyik: milyen mértékű felértékelést tekint az USA kielégítőnek ahhoz, hogy cserébe visszavonja az importra kivett 10 százalékos pótdót, másrészt az USA vezető tőkés kereskedelmi partnerei között arról, hogy az egyes valutákat milyen mértékben értékeljék fel.

A Valuta Alap közgyűlése óta, nagyrészt az ottani megbeszélések eredményeként, javult a hangulat a Tizek eredménytelen londoni miniszteri értekezletéhez képest. Ehhez járul, hogy a főszereplők kezdenek tartani a vita elhúzódásának következményeitől. Minél tovább tart a bizonytalanság, annál lehetetlenebbé válik a gazdasági tervezés, annál valószínűbb az egyoldalú protekcionista intézkedések terjedése és az általános gazdasági visszaesés. Ezért bíznak a Párizsban összegyűlt tisztviselők abban, hogy sikerült valamilyen haladást elérni.

A legélesebb vita Párizsban akörül várható, hogy az USA milyen mértékben vegyen részt a paritásos ártrendezésében, vagyis devalválja a dollárt az aranyhoz képest. Az amerikai pénzügyminisztérium még mindig makacsul ellenzi az arany árának emelését, a kormány több befolyásos tagja azonban kevésbé merev, az amerikai kongresszus és sajtó pedig általában támogatja.

AZ EKG KÜLÜGYMINISZTEREI LUXEMBURGBAN TÁRGYALNAK

A Közös Piac külügyminiszterei Luxemburgban összeültek több időszerű kérdés megvitatására. Mindenekelőtt igyekeznek közös álláspontot kidolgozni a nem csatlakozó EFTA-országokkal folytatandó tárgyalásokra. Mint ismeretes, elvben az EKG már hozzájárult ahhoz, hogy Svédországgal, Svájcjal, Ausztriával, Finnországgal, Izlanddal és Portugáliával az ipari termékek forgalma vámentesen bonyolódjon le. Gondot jelent viszont, hogy több ország szabadabb szeretné tenni egyes mezőgazdasági cikkeket cseréjét is. Franciaország és Hollandia, a Közös Piac két legfőbb agrár-exportőre melegen pártolja az elképzelést, az NSZK viszont ellenzi.

A külügyminiszterek előtt levő másik feladat a Norvégiaval és Írországgal kedden kezdődő miniszteri szintű csatlakozási forduló előkészítése. Norvégiaival kapcsolatban még nem oldot-

A nyugat-európai szakértők a dollár 6 százalékos leértékelését javasolják az aranyhoz képest. Ezt egészítené ki bizonyos erős nyugati valuták változó mértékű felértékelése, oly módon, hogy az USA megkapja a dollár átlagos 10 százalékos leértékelődését, s ennek fejében megszüntetheti a 10 százalékos importpótdót. A 6 százalékos devalválás azt jelentené, hogy az arany hivatalos ára unciánként 37,10 dollárra emelkedne a jelenlegi 35 dollárról.

Ami az USA tőkés partnereinek egymás közti megegyezését illeti, a jelek szerint ez legalább olyan kemény dió lesz, mint a megállapodás az USA-val. Giscard d'Estaing francia gazdasági és pénzügyminiszter hétfőn a nemzetgyűlésben kijelentette: Franciaország elköveti szándékát folytatni az augusztus 23-án bevezetett monetáris politikát. Az események bebizonyították, hogy Franciaország számára előnyös volt a rögzített paritás fenntartása és a kétszámjegyű devizapár bevezetése. Csalódtak azok, akik arra számítottak, hogy a nemzetközi spekulációnak sikerült Franciaországot rákényszerítenie a frank felértékelésére. Azok az országok, amelyek megengedték valutájuk árfolyamának lebegését, egyre súlyosabb nehézségbe kerülnek.

Az NSZK az az ország, amely a legkövetkezőekben hajtotta végre az árfolyam lebegtetését. Bonn hír szerint kétoldalú tárgyalásokat javasolt Párizsban a nézeteltérések kiküszöbölésére. Értesülések szerint a bonni kezdeményezés hátterében az van, hogy Schiller egyre élesebben bírálja miniszter-társai a nyugatnémet-francia viszony elhidegülése miatt, amelyet valutapolitikájával idézett elő.

Az amerikai kormány tárgyalási taktikája szemelláthatóan az, hogy a

partnerei közötti ellentéteket aknázza ki. Connally amerikai pénzügyminiszter nagy feltűnést keltő nyilatkozatban kijelentette: a kormány kész fontolóra venni a 10 százalékos importpótdót felfüggesztését bizonyos országok viszonylatában. Később, egy másik kérdésre válaszolva a miniszter sajtóértekezletén megjegyezte: indokoltnak tartja azt a bonni felfogást, hogy az NSZK megkülönböztetett bánásmódot érdemel az USA-tól, hiszen a márka árfolyamát a lebegtetés útján „reális” szintre emelte.

Connally megjegyzésében sokan annak a nyugatnémet sajtóértékelésnek a megerősítését látják, hogy Schiller és Connally Washingtonban titkos megállapodást kötött. Bonn természetesen cáfolta ezt a hírt, bár a gazdasági minisztérium tisztviselői örömmel üdvözölték Connally megjegyzését. Kijelentették, hogy ez erősíteni fogja az NSZK tárgyalási helyzetét a nemzetközi valutamegegyezéseken és igazolást jelenti az NSZK politikájának, a valutaárfolyamok szabad lebegtetésének, a devizakorlátozások elutasításának.

A legerősebben Tokió szisszent fel a Connally nyilatkozat miatt — hiszen Japán is folytat az USA-val kétoldalú tárgyalásokat és kacérkodik azzal a gondolattal, hogy a többi partner rovására egyezzen ki Washingtonnal. Fukuda külügyminiszter kijelentette, véleménye szerint Connally csak taktikai lépésként tette nyilatkozatát és az USA nem szándékszik egy-egy ország viszonylatában megszüntetni a vámpótlékokat.

Az NSZK-ban sem nézik egyöntetűen jó szemmel Connally ajánlatát, hogy az NSZK-t megjutalmazza a „tisztá lebegésért”. Münchmeyer, a nyugatnémet bankárszövetség elnöke nyilatkozatban óva intette a kormányt a bilaterális megállapodásoktól, mert ezek aláássák a nyugat-európai együttműködést, ami szerinte a valutaválság egyetlen távoli megoldását kínálja.

Connally egyébként nyilatkozatában elmondta még, hogy az importpótdó felfüggesztése szerinte két-három hónap múlva válik lehetségessé. „Ez persze nagyrészt azon múlik, hogy mire hajlandók az USA partnerei”. (Reuter, DPA, Kyodo)

Magyarország helye a világ papíriparában

A világ papíriparának termelése 15 évenként megkétszereződik. Mennyisége a századforduló idején 4 millió tonna volt, 1970-ben pedig 130 millió tonna. A FAO előrejelzése szerint 1985-ig a termelés és a fogyasztás eléri a 280 millió tonnát.

Az egy lakosra jutó papírmennyiség Magyarországon a világátlagnál is gyorsabb ütemben emelkedett az el-

últ években. Ez a mennyiség 1960-ban 19, 1965-ben 29 kilogramm volt, tavaly pedig már 44 kilogramm. A tervek szerint 1975-ben eléri a 60, 1985-re pedig 95–100 kilogrammot. A hazai papíripar fejlesztése, illetve a papírfelhasználás növekedése szorosan összefügg a nemzetközi együttműködéssel. A múlt évben Magyarországon a papírtermelés megközelítette a 300 ezer tonnát, ugyanakkor 200 ezer tonna papírt és kartont, valamint 100 ezer tonna cellulózt kellett importálni. A IV. ötéves terv időszakában a hazai papírtermelés csaknem 50 százalékkal növekszik, de továbbra is nagyarányú lesz az import. A papír és cellulóz behozatalán kívül jelentős helyet foglalnak el az importban a gyártáshoz szükséges gépvásárlások. Az új lábatlani Finompapírgyárban már az üzempróbánál tartanak. A fontosabb gépeket Finnországból vásárolták. Ez az üzem évente 36 ezer tonna finompapírt állít majd elő. Folyan az előkészületei a Dunajvárosban létesülő új hullámpapírgyár építésének is.

A magyar papíripar nemzetközi kapcsolatairól, a fejlesztés és az együttműködés szélesítésének összhangjáról tartott előadást Földi László, a könnyűipari miniszter első helyettese az EUCPEA Európai Cellulóz és Papíripari Egyesületek Szövetsége Budapestén hétfőn megkezdődött konferenciájának megnyitójaként. A konferencián 800 szakember vesz részt, 16 ország szakértői 52 előadásban számolnak be a papír- és nyomdaipari kutatások, új technológiák eredményeiről.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ AZ USA KÜLFÖLDI DEFICITJÉNEK eltüntetéséről folytatnak megbeszéléseket a vezető tőkés hatalmak képviselői az OECD valutapolitikai bizottságában. Amerika továbbra is igyekszik megosztani partnereit. Ennek legújabb bizonyítéka az amerikai pénzügyminiszternek az a kijelentése, hogy az USA kész egyes országokat mentesíteni a 10 százalékos importadó alól.
- ◆ AZ ARAB FÖDERÁCIÓ GAZDASÁGI KILÁTÁSAIVAL foglalkozik cikkünk a második oldalon. Az államszövetség esetében nem lehet szó a fejlett országoknál megszokott vánumi vagy szabadkereskedelmi övezet kialakításáról, hiszen gazdasági struktúrájuk inkább kompetitív mint komplementer. Az integráció célja sokkal inkább a hatalmas ásványkincsek kiaknáztatása és a belső piac szükségleteit kielégítő, de exportra is termelő ipar kifejlesztése.
- ◆ A TÖKÉS NYERSANYAGIMPORT CSEHSZLOVÁKIAI SZABÁLYOZÁSÁT elemzi a cikk, amelyet a Világsajtóból című rovatunk ismert. Még 1970-ben visszaállították a központi nyersanyagárak korábbi rendszerét, általában az 1969-es tényleges beszerzési árak szintjén. A belső árstabilitás érdekében a külkereskedelmi vállalatok árrését a belső ártól átdolozták a százálekos állapították meg. Megoldatlan, hogyan érzécsék a belső árakban a világgiazi árak ingadozását, és hogyan ösztönözzenek anyagtakarékosságra.
- ◆ CAMPINGCIKKEINK EXPORTJA jelentős fejlődésről tanúskodik. Írásunk a harmadik oldalon a kiállítások tükrében mutatja be a campingcikk exportkötéseit, amelyek idén a tőkésországokba 1,5–2 millió dollár, a szocialista országokba pedig 1,5 millió rubel kivittetnek lehetnének.
- ◆ AZ USA ÉS LEGFŐBB TEXTILSZÁLLÍTÓI között létrejött megegyezés az aláíró ázsiai országokban vegyes visszhangot keltett. A japán textiliparosok bíróság előtt akarják megtámadni az egyezményt. A másik három ország sem mutat nagy lelkesedést, de ezek már belenyugodtak textil kivitelük korlátozásába.

KOSZIGIN OTTAWÁBAN

EGYENLETESEN ÉS DINAMIKUSAN FEJLŐDNEK A SZOVJET-KANADAI KAPCSOLATOK

Koszigin szovjet miniszterelnök kanadai látogatása éppen azokra a napokra esik, amikor az Egyesült Államok északi szomszédjában tetőpontjára hágott az Amerika-ellenes hangulat. Valamennyi nyugati hírügynökségi jelentés ebből indul ki és ennek alapján a mostani látogatástól rendkívül sokat vár. A dolgok felszínén való vizsgálata csak ezt az összefüggést emeli ki. A szovjet-kanadai kapcsolatokat vizsgálva azonban egy másik — rendkívül lényeges — tényező is szembevetődik: a két ország gazdasági kapcsolataiban beindult és egy éve tartó egyenletes és dinamikus fejlődés. Koszigin látogatásától éppen ennek alapján lehet rendkívül sokat várni.

Alekszej Koszigin szovjet miniszterelnök vasárnap Trudeauu kanadai kormányfő meghívására hivatalos látogatásra Ottawába érkezett. Koszigin előreláthatóan nyolc napot tölt Kanadában, számos városba ellátogat, és hivatalos eszmecsereket folytat kanadai kollégáival.

A két ország gazdasági kapcsolata az elmúlt évig nem voltak nagyon jelentősek. Az árucseré-forgalom szinte csak a kanadai búza vásárlására szorítkozott. Februárban Jean-Luc Pepin kereskedelmi miniszter Moszkvában járt és egyezményt írt alá a tudomány és technológia ipari felhasználásában való együttműködésről. Vegyes bizottságot hívtak életre, amelynek keretében munkacsoportok tanulmányozzák hat különböző ipari szektorban a kooperáció lehetőségeit. Ennek alapján a fa- és elektromosiparban, valamint a fémipar egyes ágazataiban elkezdődött az együttműködés.

Májusban Trudeauu tett hivatalos látogatást Moszkvában. A kanadai kormányfő akkor rendkívül érdeklődést tanúsított a szovjet gazdaság iránt, ellátogatott számos vállalatba, többek között megtekintette a sibiriai norriszki fémkohászati kombinátot. Az akkor aláírt jegyzőkönyv — moszkvai és kanadai értékelések szerint — minőségileg új szintre emelte a kétoldalú viszonyt. A jegyzőkönyv a két ország közötti rendszeres politikai konzultációkat irányozta elő.

Gazdasági téren is történtek azóta új fejlemények. A februári megállapodásnak megfelelően szovjet olajipari szakemberek érkeztek Kanada északi tengerébe, ahol közreműködnek próbafúrások kivételében és szovjet tapasztalatokat adnak át egy kőolajvezeték lefektetéséhez.

A szovjet miniszterelnök útjának programjában számos gazdasági vonatkozású látogatás szerepel. Sok üzembe ellátogat, többek között megtekint egy teherautó-, valamint egy házigyárat, az edmontoni fémkohászati üzemet, a pickeringi (Ontario) atomerőművet és Vancouver térségében egy feldolgozó üzemet. Látogatásának utolsó napján beszédet mond a kanadai gyáriparosok szövetségének diszvacsoráján.

Ottawában remélik, hogy a szovjet kormányfő látogatása a kereskedelmi és gazdasági együttműködés további javításának és kiszélesítésének előjártéka. Bár Koszigin nem látogat el az ország északi területeire, várható, hogy a hivatalos tárgyalásokon szóba kerül a két

ország egymáshoz közeli sarkvidéki területeinek kifejlesztésében való együttműködés is.

Kanada hagyományos gazdasági partnere az Egyesült Államok. A két ország kapcsolatai drámai módon megromlottak az elmúlt két hónapban. Figyelemre méltó azonban, hogy Trudeauu kanadai miniszterelnök májusi szovjet-unióbeli látogatása alkalmával már hangoztatta, hogy az Egyesült Államoktól való hagyományos befolyástól való megszabadulás érdekében Kanada a Szovjetunióra tekint. Ténylegesen a Szovjetunió és Kanada természeti és gazdaságföldrajzi viszonyai számos közös vonás található, hasonló a közlekedési, energetikai és környezetvédelmi problémák.

A kanadai kormányfő akkori megállapítását az utóbbi hetekben gyakorlatban idézik, nemcsak a Koszigin-látogatás, hanem az Egyesült Államok augusztusi dollármentő akciója miatt. A kanadai export jelentős részét érintette a 10 százalékos importpótdó. Nem utolsósorban ennek köszönhető, hogy szeptemberben a munkanélküliségi ráta 7,1 százalékkal rekordot ért el, s az elmúlt hetekben helyvel-közell a stagnálás jelei is mutatkoztak. Ennek enyhítésére október 15-én a gazdaság felénkifertését célzó rendkívüli intézkedéseket léptettek életbe. Csúpan a belső fogyasztás bővítésével azonban nem biztosítható a konjunktúra, szükséges a külkereskedelm eredményes tevékenysége is. Azt túlzás lenne mondani, hogy a Szovjetunió az USA helyébe lép a kanadai export felvételében, de mindenesetre figyelemre méltó, hogy Kanada erőfeszítéseket tesz kivételének az Egyesült Államoktól függetlenül történő elhelyezésére. A Szovjetunió helye a kanadai tőrékben pedig igen előkelő.

Elhangzott olyan vélemény, hogy a mostani látogatás eredménye kulturális egyezmény aláírása lesz. A legtöbb megfigyelő ennél többet vár, főként a gazdasági együttműködés terén. Várakozásait alátámasztja, hogy a delegáció tagjainak sorában található Gussneco tengeri flottaiügyi miniszter és Misznjuk, a szovjet állami tervbizottság elnökhelyettese is. De alátámasztja ezt az is, hogy a Szovjetunió az utóbbi években szüntelenül hangsúlyozta készségét a két ország politikai, gazdasági, műszaki, tudományos és kulturális kapcsolatainak további bővítésére.

V. A.

Megbeszélés az Adria-kőolajvezetékéről

Dr. Lőrinc Imre, a nehézipari miniszter első helyettese, Zágrábban megbeszélést folytatott az Adria-kőolajvezeték építésének gazdasági és műszaki előkészületeiről. A vezeték, amely jugszláv, magyar és csehszlovák vállalkozásban épül, az Adriai-tenger-től Közép-Európába szállítja majd a kőolajat.

A nehézipari miniszter első helyettese tárgyal B. Bernaszek horvát ipari és kereskedelmi miniszterrel, és fogadta őt Milan Zjalic, a horvát kormány elnökhelyettese is. (MTI)

Szovjet-osztrák kooperációs tárgyalások

Az elmúlt héten Bécsben ülésezett az osztrák-szovjet gazdasági vegyes bizottság gépipari tagozata. Az APA osztrák hírügynökség értesülése szerint elsősorban a papír- és cellulózipari gépek, a hajók és a vasúti tehervonatok gyártási kooperációjáról tárgyaltak. Megvitatották a kölcsönös érdeket szolgáló építési és üzemeltetési együttműködési lehetőségeket is. Az osztrák külkereskedelmi minisztérium, mint az APA-iroda írja, a jövőben hatékonyabb szeretné tenni a hasonló jellegű megbeszéléseket és ezért a vegyes bizottság munkáüleseinél előkészíté- sébe bevonja majd a vállalatokat is.

A FEJLETT TŐKÉRSZÁGOK FIZETÉSİMÉRLEG-PROBLÉMÁI

Részletek az EGB jelentéséből

Enyhülnek a fejlett nyugati országok fizetési mérlegének kiegyensúlyozatlanságával kapcsolatos problémák — írja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának legújabb jelentése. Az aránytalanságok mérséklődése már 1970-ben megkezdődött. A problémák megoldását célzó rendszabályok néha „brutálisak” voltak — hangoztatja a dokumentum, utalva az ismert amerikai importkorlátozásokra. A „10 százalékos” legközvetlenebbül Japánra hat. A japán kivitel visszafejtése és a jen felértékelése (amennyiben az átváltási árfolyam a mostani lebegő kurzus közelében marad) minden bizonnyal mérsékli majd Japán fizetési mérlegének többletét.

Az Egyesült Államok importja 1971 első felében az elmúlt év hasonló időszakához képest értékben 15 százalékkal, volumenben pedig 10 százalékkal

bővült. Az amerikai behozatal megrövidítése azonban ideiglenes jellegű, nemcsak a 10 százalékos pótvám életbeléptetése miatt, hanem azért is, mert sok cég a sztrájkok miatt importját igyekezett előbbre hozni.

Nyugat-Európában, ahol a gazdasági tevékenység lelassult, az import értékben 10 százalékkal, volumenben pedig 7,5 százalékkal nőtt.

Az első félévben a nyugatnémet fizetési aktívum mérséklődött, elsősorban a növekvő turistakiadások és a külföldi vendégmunkások emelkedő áttalálai miatt. Az olasz fizetési mérlegben viszont javulás mutatkozik.

Az EGB szerint Norvégia, Svédország, Finnország és Dánia szoros ipari együttműködése a jövőben is tovább folytatódik, annak ellenére, hogy a Közös Piacca a négy ország eltérő kapcsolatokat igyekszik kiépíteni. (Reuter)

Tárgyalások az EGK és az afrikai országok kapcsolatairól

Fort Lamyban befejezte háromnapos tanácskozását a Közös Piac, valamint a társult afrikai országok és Madagaszkár képviselőiből alakult parlamenti vegyes bizottság. A zárt ülésen a képviselők megvitatták egy francia dokumentumot a társult afrikai országok iparosításáról és ezekben az országokban termelt alapanyagok piacának megszervezéséről.

A konferencia után tartott sajtóértekezleten elmondották, hogy az afrikai államok aggódnak a Közös Piac kibővítése, a preferenciális tarifák alkalmazása és a nemzetközi pénzügyi bizonytalanságok miatt. Achenbach, a vegyes bizottság elnöke kijelentette, hogy a közös piaci országok minden tőlük telhetőt megtesznek a társult afrikai országok védelmére. Kiallunk afrikai partnereik érdekében a 10 százalékos amerikai pótvám megszüntetését célzó tárgyalásokon — fűzte hozzá. (Reuter)

Szorosabb kapcsolatok a Hatok és Latin-Amerika között

A Közös Piac szorosabb kapcsolatok kiépítését kezdi el egyes latin-amerikai országokkal. Argentínával a közeljövőben kötik meg az első kereskedelmi egyezményt, Uruguayjal befejeződtek a puhatoló tárgyalások ilyen egyezményről és hamarosan megbeszélések kezdődnek Brazíliával is. Negyedik országgként Peru jelezte, hogy érdekelt lenne egy kereskedelmi egyezmény megkötésében.

Ezek a megállapodások nemcsak a kereskedelmi árucserét könnyítik meg, hanem az első lépést jelentenek a szorosabb együttműködés irányában. A kooperáció később műszaki és pénzügyi területre terjedne ki. A három évre szóló egyezmény aláírására november 8-án Brüsszelbe érkezik Pardo argentini külügyminiszter. Ezen a napon hatalmazza fel a miniszteri tanács a brüsszeli bizottságot az Uruguayjal kötendő egyezmény tárgyalásainak elkezdésére. (DPA)

A VG JELENTI

● Az új szovjet—finn kereskedelmi jegyzőkönyvet vitatta meg Moszkvában Patolicsev szovjet külkereskedelmi és Mattila finn külügyminiszter. A finn vendég a jegyzőkönyv aláírására és a finn—szovjet kereskedelmi kamara ülésére érkezett a szovjet fővárosba. Finnország a Szovjetunió öt legjelentősebb tőkés kereskedelmi partnere között található. A két ország árucseré-forgalma ez év szeptember végéig 193 millió dollár volt.

● Josefsson izlandi kereskedelmi miniszter Moszkvában tartózkodik. Patolicsevvvel a két ország három évre szóló új kereskedelmi egyezményről tárgyalt.

● Franciaországban befagyasztották számos élelmiszer árát, miután szeptemberben az élelmiszerek 0,7 százalékkal drágultak. Egyelőre a banán, a friss tojás, a főtt sonka és a csokoládé árát, valamint az ezekből származó nyereséget maximálták.

● Ausztria külkereskedelmi mérlegében szeptember végéig 18,95 milliárd schilling deficit mutatkozott. Ez az elmúlt év hasonló időszakához képest 52 százalékos növekedés.

● A nigériai font árfolyamát a dollárral szemben rögzítették — jelentette be a központi bank elnöke, s ezzel elválták a font sterlinghez fűződő szoros kapcsolatot. A nigériai font árfolyama 2,80 dollár. Bejelentette az elnök, hogy minden hivatalos és nem hivatalos tranzakciónál ezt az árfolyamot használják.

● Az Egyesült Államoknak fenn kell tartania a fejlődő országoknak nyújtott segítyt — mondta Lopez Bravo spanyol külügyminiszter, aki vasárnap érkezett közép-amerikai körútjának első állomáshelyére, a Dominikai Köztársaságba. Hangsúlyozta, hogy Spanyolország műszaki segítséget kíván nyújtani a közép-amerikai országoknak.

● Az osztrák Alpine vállalat az év augusztus végéig tevékenykedett. Szemben a nagy európai acélvállalatokkal, amelyek termelésüket kénytelenek voltak az idén csökkenteni, minden vonalon fokozta termelését. A teljes ércbányászati 3,9 százalékkal 2,72 millió tonnára nőtt, a nyersacél termelése is 1,1 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi időszak eredményét.

● A hamburgi halióbevetés 24 or-

Lengyel kiskocsik — olasz részvétellel

Lengyelország a torinói FIAT cég segítségével rendezkedik be kiskocsik gyártására. A két cég együttműködéséről szóló megállapodást szombaton írták alá Varsóban. A FIAT által nyilvánosságra hozott adatok szerint a szerződés értéke 400 millió dollár. A FIAT technikai dokumentációt ad és segítséget nyújt egy Sziléziában felállítandó üzem berendezéséhez. Az üzem évente körülbelül 150 ezer gépkocsit fog gyártani. A megállapodást a két ország tudományos és technikai együttműködéséről szóló általános egyezmény keretében kötötték meg. (Reuter)

Az import korlátozása Argentínában

Buenos Airesben bejelentették, hogy feloldották a szeptember 21. óta érvényben levő magánbehozatali tilalmat, ezzel szemben az állami import korlátozását továbbra is fenntartják. A kormány több más rendelkezést is hozott a behozatal korlátok között tartására. Az importvámot 90-ről 105 százalékra emelték és a luxusárak behozatalát megtiltották.

Az állami behozatal Argentína összimportjának körülbelül felét teszi ki. Közéleti import esetén megkövetelik a kormány hozzájárulását — mondta Girelli külkereskedelmi miniszter.

A korlátozások a külkereskedelmi mérleg javítását és a valutataralékok további kiáramlásának megakadályozását célozzák. A miniszter azt is közölte, hogy szeptember 21. óta, amióta a magánbehozatal korlátozták, az import a 120 millió dolláros szokásos színvonalról 75 millió dollárra zuhant.

A kormány egy másik rendelete kimondja, hogy április 30-ig a hústermek exportját továbbra sem terheli illeték. Az illetékmentességet múlt novemberben rendelték el. (Reuter)

Lengyel—jugoszláv tudományos-műszaki együttműködés

Jugoszlávia és Lengyelország kormányának képviselői aláírták a jugoszláv—lengyel tudományos-műszaki együttműködési bizottság 17. ülészakaról készült jegyzőkönyvet.

A vegyes bizottság áttekintette az együttműködés eddigi eredményeit és elfogadta a két ország további tudományos-műszaki együttműködési programját. A program — egyebek között — előíranyozza a szakemberek és műszaki dokumentációk kölcsönös cseréjét a műszaki segítségnyújtás előmozdítása céljából. (MTI)

A British Steel európai partnereket keres

Lord Melchett, a British Steel Corp. elnöke a felsőházban elmondta, hogy a vállalat szükségéneket tartja Európa különböző országaiban vegyes vállalatok alapítását. Szerinte ezt a technológia fejlődése tette kívánatosá, amely olyan hatalmas beruházásokat igényel, amelyek meghaladják a korlátozott belföldi források kapacitását.

A dán gazdaság gondjai és az új kormány

Nehéz feladat vár a szoros választási küzdelmekből győztesen kikerült és kormányt alakító dán szociáldemokrata pártra. A választási kampány középpontjában — akárcsak az új kabinet programjában — a dán „jóléti állam” eltorzult gazdaságának gyógy módjai álltak. A gazdasági helyzet romlása az elmúlt három évben már két kormány bukását okozta. Most tehát az egyszavazatos parlamenti többséggel rendelkező szociáldemokratának a sor, hogy ismét megpróbálja vezetni Dániát a több szempontból is aggodalmat keltő gazdasági helyzetéből.

A mindössze 43 ezer négyzetkilométer területű, 5 millió lakossal rendelkező Dánia gazdasági fejlettsége közismert. A bruttó nemzeti termék (GNP) értéke tavaly több mint 17,2 milliárd volt és az egy főre eső reálbér tekintetében Európában csak Svédország előzi meg. A hatvanas években Dánia gazdaságában túlsúlyba került az ipar a mezőgazdasághoz képest. Ez a változás tükröződik az exportstruktúrában is: míg 1950-ben a teljes kivitel 70 százaléka volt mezőgazdasági termék, addig 1969-ben már csak 36 százalék, és az ipari termékek aránya 60 százalék körül volt. A mezőgazdasági szektorban foglalkoztatottak aránya 1960 és 1970 között 18-ról 11 százalékra csökkent. (Érdemes megjegyezni, hogy egy mezőgazdasági dolgozó 85 ember élelmiszer-szükségletét biztosítja.) A nagymérvű ipari fejlődés azonban nem zavartalan. A GNP 1969-ben 7,5, tavaly 4,5 százalékkal nőtt, idén pedig — előrebecslések szerint — mindössze 3 százalékos emelkedés várható. A dán gazdaságot ez évben is a pénzügyi instabilitás és az infláció jellemzi. A rövid és hosszú lejáratú külföldi adósságok értéke megközelíti a 16 milliárd dán koronát. Tavaly az infláció rekordmagasságot ért el, az inflációs ráta 7 százalék volt. Mindezek mellett a skandináv állam első számú problémája a külkereskedelmi mérleg egyre növekvő deficitje.

Dánia nyersanyagban szegény ország. A fejlett ipar nagy mennyiségű és sokféle nyersanyagot követel, így tehát érthető, hogy a külkereskedelm — amely a GBP értékének 25 százalékát adja — létfontosságú az északi ország számára. Az egyre növekvő importot az export nem tudja ellensúlyozni. Múlt évben a deficit valamivel több mint 480 millió dollár (!) volt és nem ígérnek lényeges javulást az ez évi kilátások sem. Első féléves adatok szerint a tavalyi hasonló időszakhoz képest valami változás már következett, hiszen az export 14 százalékos növekedési üteme kétszerese az import 7 százalékos emelkedésének. Úgy tűnik, hogy a drasztikus importcsökkentő intézkedések kezdik éreztetni hatásukat. A kivitel növelése és a behozatal visszaszorítása érdekében az előző, polgári koalíciós kormány leszállította a kamatlábat és különböző serkentő intézkedések révén igyekezett megélníkeni a gazdasági életet. Ez a kísérlet azonban hamarosan kudarcba fulladt, mert az időleges felendülést hatalmas infláció követte és az importtöbblet is csak tovább növekedett. Hogy csökkenjen a belföldi kereslet — és ezzel együtt a külkereskedelmi deficit — a kormány évi 3 százalékra korlátozta a pénzforgalom növekedését, hat hónapra befagyasztotta az árakat és 9 hónapra az új állami építkezéseket. A belföldi kereslet további csökkentésére való törekvést szolgálta az április elején bevezetett ár-és haszonellenőrzés, valamint a nyereségadó emelése. Így idén a paradox helyzet áll elő, hogy az adók nagyobb

többletet érne el, ami elegendő arra, hogy az iparnál jelentkező károsodást kárpótolja. Várhatóan már a csatlakozás első éveiben 50 százalékkal emelkedik a farmerek jövedelme.

Érdemes kissé alaposabban is megvizsgálni a „megoldás kultúráját”, a kétségkívül igen magas kultúrájú mezőgazdaságot. Bár jelentősen csökken a nemzetgazdaság e szektorában foglalkoztatottak száma, a nagyfokú gépesítés és egyéb agrotechnikai módszerek hatásaként a termelés egyre nő. (Ez év végére a mezőgazdaságban és állattenyésztésben 10 százalékos körüli termelés-növekedés várható, míg az iparban 3—3,5 százalék.)

Viszonylag kedvező a földbirtokok megoszlása is: a legelterjedtebbek a 10—30 hektár területű középbirtokok. Komoly bevételeket biztosít a halfeldolgozóipar (évi fogás átlagban 1,3 millió tonna) és a 20 000 embert foglalkoztató konzervipar. 1969-ben a teljes mezőgazdasági termelés kétharmada került exportra 7 milliárd dán korona értékben.

A híres dán bacon, vaj, sajt és élő állat fő vevői Anglia, illetve az NSZK. Az agrárvitel döntő része az EFTA, illetve a Közös Piac tagállamaiba irányul. Ez pedig attól a perctől kezdve, mikor Anglia bejelentette csatlakozási szándékát, meghatározta a dán álláspontot. Ha az északi ország nem csatlakozna, akkor nemcsak a Hatok, hanem Anglia óriási felvevőpiacát is elvesztené, ugyanis a dán mezőgazdasági termékek képtelenek lennének áttörni a közös piaci vámfalat. Ez pedig beláthatatlan következményekkel járna a dán népgazdaságra. A csatlakozás mellett szól az is, hogy a kis ország teljes exportjának 41 százaléka irányul Angliába és a Közös Piac tagállamaiba, importjának pedig közel a fele ezekből az országokból származik.

Amikor a Nordek-terv meghiúsulása után nyilvánvaló lett, hogy az Északi Közösség megteremtése helyett a skandináv államok inkább a Közös Piac irányába orientálódnak, és amikor Anglia belépési esélyei megjavultak, Dánia is a brüsszeli bizottsághoz fordult felvételi kérelmével. Csatlakozás esetén a mezőgazdaság mindent „behoz” — ezt jól tudják a dánok is, mégis a belépésre várók közül talán Dániában a legmélyebb az ellentét a tagság hívei és ellenzői között. Az utóbbiak így érvelnek: „Igaz, hogy a mezőgazdaság sok mindenért kárpótol, de nem lehet közbombos a 400 ezer munkásnak megélhetést biztosító ipar sorsa sem.”

Dánia 1970 szeptemberében kezdett miniszteri szinten tárgyalásokat a Hatokkal. A halászati politika kérdésén kívül már minden téren megállapodás született (1973-tól számítva 5 éves átmeneti időszak áll a dán gazdaság rendelkezésére, hogy integrálódjon az EGK-ba. Hosszas vita után eldőlt a közös költségekhez való dán hozzájárulás mértéke is: 1977-től évi 700 millió dán korona). Előreláthatólag decemberre elkészül a csatlakozási okmány, amelyet a parlament elé terjesztenek, hogy végül is májusban döntsenek e kérdésben.

Nehéz lenne megjósolni, mennyire

VILÁGGAZDASÁG

1971. NOVEMBER 2., KEDD

III. ÉVFOLYAM, 212. (707.) SZÁM

AKTÍVAULÉS A KÜLKERESKEDELMI MINISZTERIUMBAN

VÁLLALATI ÉRDEKELTSÉG – NÉPGAZDASÁGI ÉRDEK

A Külkereskedelmi Minisztériumban hétfőn a minisztérium és a külkereskedelmi vállalatok vezetőinek és párttitkárainak részvételével aktív-értekezlet volt. Ennek célja, hogy a gazdasági vezetőknek — Fock Jenő miniszterelnök vezetésével — a Parlamentben tartott megbeszélésén kialakult véleményét a külkereskedelelem területén is érvényesítse. A vezérgondolat, hogy a vállalati tevékenységnek a népgazdasági érdeket kell szolgálnia és így a vállalatoknak aktívan részt kell venniük a gazdasági helyzet egyensúlyi problémáinak megoldásában. Ez elsődlegesen az exportorientáció erősödését, a forinttartalékokat és ennek keretében az import ésszerű keret- között tartását jelenti. Tehát nem a külkereskedelmi szabályozókat kell lényegesen megváltoztatni, hanem hatékonyabb munkával segíteni a gazdaság egészségesebb fejlődését.

Dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter bevezető szavaiban leszögezte: a gazdaság egészében jól fejlődik, de idén egyes mutatók a tervtől eltérő képet mutatnak. Így a kereslet nagyobb a kínálatnál, amit a nagyobb jövedelmikérelés segített elő. A beruházások és a készletnövekedés szintén jelentősen eltér a tervezettől és mindezek következtében erőteljesen romlott a fizetési mérleg. Tekintve, hogy a külkereskedelmi tevékenység az egész népgazdaságra kiható, ezért szükséges szemlélettel a gazdaság minden területét számszerűsíteni kell ezen az alapon megteremteni a forintegyensúlyt, majd a fizetési egyensúlyt. Alapvető feladat, hogy a vállalati ösztönzés jobban segítse a termelést, visszaszoruljon a gazdaságtalan termelés és fokozatosan megszűnjék a gazdaságtalan export. A kínálat megteremtésével lehet a külkereskedelemben helyzetet javítani. Ez nem azt jelenti, hogy a fogyasztást kell erőteljesen korlátozni, hanem a túlköltségeket kell megszüntetni, illetve a külkereskedelmi forgalmat is természetesen keretek közé kell szorítani.

A rövid vitaindító után a vállalatok képviselői mondták el észrevételeiket, elsősorban saját helyzetükből kiindulva. Annak ellenére, hogy sok sajátos vállalati probléma hangzott el, néhány általános, a népgazdaság egészére jellemző gondolat is felvetődött. Ezekből kívánunk néhányat kiragadni.

Nagy súllyal szerepelt a **beruházás és a készletek** problémája, összefüggésben a hitelezéssel és az anyaggyártással. Egyes vállalatok felfigyeltek rá, hogy a nagy, hagyományos termelői vállalatok érdekeltsége csökken az exportban. Ennek egyik okát abban látják, hogy korábban nagy beruházásokat hajtottak végre, és ma már a hiteleket törleszteni kell. Így a vállalatok fejlesztés lelassul, és kevésbé ajánlanak fel többlet-exportálókat. A külkereskedelmi vállalatok anyagi eszközei viszont nem elegendők ennek kompenzálására, ezért például a NIKEX kis üzemeket és szövetkezeteket is bekapcsol az exportba, mert ezek

szabad kapacitással rendelkeznek a többlettermelésre.

Igen jellemző az is, hogy a beruházók gépekben és felszerelésekben előnyben részesítik a tőkés importot, sőt, sok esetben végsőkéig ragaszkodnak hozzá, még akkor is, ha szocialista relációból hasonló műszaki adottságokkal rendelkező berendezést meg lehetne vásárolni. Például a Hejőcsabai Cementgyár egy csehszlovák ajánlatot, amit egyébként a külkereskedelmi vállalat kutatói fel, nem fogadott el, azzal az indokkal, hogy ezt tőkés relációból kell beszerezni, különben nem vállalja a felelősséget a termelés beindításáért. Ilyen esetben a külkereskedelemben sem esz-közbe nincs, hogy a beruházót jobb belátásra bírja, sem a felelősséget nem vállalhatja át a beruházótól.

A készletnövekedés az egész népgazdaságban súlyos probléma. Érdekes módon az aktíván mégis az vetődött fel, hogy a külkereskedelemben bizonyos árutartalékokkal kellene rendelkeznie. A TERIMPEX képviselője például elmondta, hogy bizonyos alapvető cikkekben a készlet normán alul van, nem éri el az egyhavi fogyasztást. Más vállalatok viszont azt vetették fel, hogy piaci politikai szempontból szükség lenne készletekre, mert bizonyos cikkek rövidebb-hosszabb idő után jelentős árnyereséggel lehetne exportálni.

A külkereskedelmi vállalatok tehát nem mindig akkor adhatnak el, amikor a külső piaci feltételek a legjobbak, mert készlettel alig rendelkeznek. A jelenlegi pénzügyi szabályozók (hitelek) ezt a manipulációt nem teszik lehetővé. Ezzel szemben a belkereskedelemben mégis nagy készletek halmozódtak fel, amelyek megmozgatása külkereskedelmi célokra ritkán lehetséges. Nagyon nagy gondot okozott az exportban, hogy a belső fogyasztást nem jól mérték fel, és ezért korábban is, és most is egyes piacokról a vállalatok kiszorultak, vagy a kéredelem miatt kedvezőtlen feltételekkel tudták csak eladni. Például a textilipar exportja sem emelkedett a kívánt mértékben, mert a belkereskedelemből az ipartól több árut rendelt, mint amennyit értékesíteni tudott

volna, s a külkereskedelemben csak kevés és nem megfelelő összetételben ajánlotta fel a termékeket; így a felajánlott árut a külkereskedelemben csak 1972-ben tudja értékesíteni.

Szintén az egész népgazdaságra jellemző tünet, hogy erősen kifogásolható a **szervezési fejelem**. Az egyik vállalat képviselője — szélsőségesen fogalmazva — azt mondta, hogy „a szerződés valójában nem jelent sokat”. Az idényjellegű termékeknel, például mezőgazdasági cikkeknel az év eleji kötés teljesítését a termék alakulása természetesen befolyásolja, hiszen nem biztos, hogy a lekötött mennyiségeket rossz termék esetén fel lehet vásárolni. De más cikkeknel, amit az ipar termel, szintén hasonló a helyzet. S itt többnyire az árak játszanak közre. Sokszor előfordul, hogy a külföldi forintkalkuláció miatt a termelő vállalat emeli az árat, és inkább felbontja a szerződést, mert a külkereskedelmi vállalat nem képes drágábban ugyanazt a terméket értékesíteni. (Feltehető, hogy az iparvállalatnak, mert a belső piacon termékeit értékesíteni tudja, a szerződés felbontásával járó anyagiak nem jelentenek komoly gondot.)

Az **árak szerepe** az új gazdasági mechanizmusban általában jelentős. De sokan kifogásolták, hogy belső árának egész más tendenciát mutatnak, mint a világpiaci árak. Néhány alapanyag árát a jövőben felemelik, köztük az acetát, amelynek világpiaci ára esik. Az alapanyagár-emelés több fázisban végiggyűrűzik és sok végtermékben is érvényesül. Egyes vállalatok emiatt is a szerződések felülvizsgálását, illetve felbontását követelik, s végül is a belső árak emelése sok magyar exporttermék versenyképességét csökkenti a külső piacokon.

A vállalatok általában a nyereség-növelésben érdekeltek, ezért az ár-emeléseket többnyire át kívánják hárítani az értékesítőkre, mert nyereségüket nem szeretnék csökkenteni. (Kevés vállalatnak jut eszébe, hogy belső szervezéssel, korszerű technológiával és általában üzemen belüli intézkedésekkel is lehetne az önköltséget csökkenteni és végső soron a végtermék árának csökkentését elérni.) Az ellentétes belső ármozgások azt is eredményezik, hogy az import- és az exportárak jelentősen eltérnek egymástól. Ez helyenként a vállalatokat az importnövekedés ösztönzi.

Elesebben vetődött fel az **ipari kooperáció** problémája. Általánosan elfogadott, hogy a vállalati kooperáció létesítése az esetek többségében fejlettebb technológiát hoz be az országba, jobb munkaszervezést igényel és eredményeként a termelés hatékonyabb lesz. De hiányzik a kooperációk összehangolása. Sok kooperációs szerződés a magas áron hiúsul meg, mert a vállalatok olyan költségeket is ráterhelnek, amit egyébként más termékeknek kellene viselniük. Problémát jelent az is, hogy a szerződéseknel többnyire a nullszaldós elvet érvényesítik, ami esetenként gátolja a tényleges kooperáció kialakulását.

A vita végén dr. Bíró József összefoglalójában leszögezte, hogy pozitív törekvés mutatkozik a vállalatoknál az ország külkereskedelmi helyzetének javítására és ebből a szempontból az 1972. évi elgondolásai biztatóak. Ismét felhívja a figyelmet, hogy a termelésnek nem kielégítő a forintfedezete és az egyensúly megteremtése a döntő kérdés. Ez utóbbi azt is jelenti, hogy **kínálati helyzetet** kell teremteni a népgazdaságban, de nem a külkereskedelmi szabályozók megváltoztatásával. A szabályozók alapjában helyesek. Az importot kell ésszerű keretek közé szorítani, és az exportot növelni. Különösen súlyos a helyzet a miniszter, hogy a külkereskedelmi vállalatok az utóbbi időben a termelő vállalatok érdekeltségébe kerültek, és nem képviselik eléggé a népgazdasági érdekeket. A jelen helyzetben pedig a népgazdasági szemlélet biztosítása alapvető kérdés. Ennek elősegítésére a minisztérium nem drasztikus intézkedéseket kíván hozni, hanem gazdasági eszközökkel és meggyőzéssel szeretné a vállalatokat ebbe az irányba befolyásolni.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A **VÁLLALATI TEVÉKENYSÉGNEK A NÉPGAZDASÁGI ÉRDEKET** kell szolgálnia, s így a vállalatoknak aktívan részt kell venniük a gazdasági egyensúly fenntartásában — ez volt a vezérgondolat a Külkereskedelmi Minisztérium, a külkereskedelmi vállalatok vezetőinek és párttitkárainak részvételével megtartott aktív-értekezleten. A gazdasági egyensúly megteremtése a külkereskedelemben az exportorientáció erősödését, a forinttartalékokat és ezen belül az import ésszerű keretek között tartását jelenti.
- ◆ A **DÁN GAZDASÁG VIHAROS ÉVEK** után nyugodtabb utak felé közeledik — hangoztatják hivatalos gazdasági körökben. Ezt a kormány erőlyes intézkedései biztosítják majd. Hol áll most Dánia, hogyan alakult az ország fő gazdasági szektorának, a mezőgazdaságnak eredményessége, s miért orientálódik Dánia a Közös Piac felé? Ezekre a kérdésekre kísérli meg a választásunk cikkünk.
- ◆ A **JUGOSZLÁV—CSEHSZLOVÁK KERESKEDELMI KAPCSOLATOKRÓL** közlünk szemelvényt a Világsajtóból című rovatban. Néhány nappal ezelőtt írták alá a két ország jövő évi kereskedelmi megállapodását, s ennek kapcsán ismertjük a jugoszláv—csehszlovák árucsereforgalmat, összetételét és a megoldásra váró kérdéseket.
- ◆ **IDEGENFORGALMI EREDMÉNYEINK** az idén előreláthatólag jóval meghaladják az előzetes várakozásokat. Az idegenforgalomban mutatkozott legfontosabb tendenciákat ismertető írásunk megállapítja többek között, hogy a szeptember végéig hazánkba érkezett külföldiek száma — Jugoszláviát kivéve — minden fő partnerország tekintetében lényegesen meghaladta a tavalyit.
- ◆ A **SZOVJETUNIO A VILÁG MÁSODIK LEGJELENTŐSEBB FÖLDGÁZKITERMELŐJE**, az ismert földgáztermelékek mennyiségét nézve azonban az első helyen áll. A szovjet gázipar eddigi eredményeiről, a folyamatban levő öt éves terv előirányzatairól, és a feladatokról tájékoztat a negyedik oldalon közölt írás.
- ◆ **ALGÉRIA GAZDASÁGI ÉLETÉBEN** döntő szerepe van a kőolajnak és földgáznak. A Franciaországgal vívott kőolajcsata Algéria részéről megnyertnek tekinthető — hangsúlyozta Bumedi, Algéria külügyminiszter — kőolaját egyre növekvő mennyiségben vásárolják külföldön, a franciák bojkottfelhívása ellenére is. Írásunk tájékoztat Algériának a földgázzal kapcsolatos legfontosabb terveiről is.

Az amerikai segélyprogram leszavazása és a „77”-ek

A „hetvenhetek” egy hete tartó limai miniszteri konferenciájától a hét végén világszerte azt várták, hogy fellázad az Egyesült Államok ellen. Az okot erre az adta volna, hogy az amerikai szenátus elvetette a Nixon-kormány külföldi katonai és gazdasági segélyprogram-tervezetét. Általános meglepetésként hatott, hogy a Limában tartózkodó miniszterek meglehetősen érdektelenül és közönyösen fogadták a Washingtonból érkezett hírt. Egy-két Amerika-barát állam Peruban tartózkodó képviselője magánbeszélgetésekben ugyan „híhetetlennek” nevezte a döntést, de általában a „megvárjuk és meglátjuk” elve uralkodott.

A limai konferencia munkáját egyáltalán nem zavarta meg az USA szenátusának döntése. **Mercado Jarrin**, perui külügyminiszter az általános hangulatot foglalja össze, amikor kifejtette: „amit mi akarunk, az a kereskedelem, nem pedig a segély”. Az egyik afrikai delegátus még azt is megkockáztatta: a szavazás eredménye a legjobb dolog, ami a fejlődő országok számára megtörténhetett. „Nem alamizsnát akarunk, hanem igazságos lehetőséget a gazdasági versenyhez.”

A limai konferencián dolgozzák ki a hetvenhetek csoportjában érdekeltektől fejlődő országok az a gazdasági stratégiát, amelyet az UNCTAD jövő áprilisi santiago-i konferenciáján követnek majd. Ennek a stratégiának egyik alapja már eddig is az a követelés volt, hogy igazságos feltételeket biztosítsanak a fejlett országok a kereskedelem lebonyolításához. Ebben az összefüggésben különösen az Egyesült Államok 10 százalékos importpótadója és a nyersanyagok jelenlegi világpiaci ár-rendszere került a bírálókat középpontjába.

A fejlődő országok reagálása tulajdonképpen legutóbbi jöttnek az amerikai gazdasági segélyhez való viszonyulását tükrözi. Úgy vélik, az USA feltételei súlyosak. Amit a fejlődő országok eddig megtettek, a jövőben közvetlen amerikai segély nélkül is megtehető — mondják. Kétségtelen azonban, hogy számos országot, különösen a legszegényebbet hátrányosan érinti majd a segély ideiglenes megszűntése.

A most leszavazott nixon-i segélyprogram 3,4 millió dolláros, ennek döntő része a dél-vietnami és a kambodzsai rendszernek jutott volna, katonai segély formájában. Nagy összeget szánt Izraelnek is, s ezek mellett csak töredék a fejlődő országok számára elő-

irányított tényleges segély, amely főként az ENSZ különböző szervein keresztül jut el rendeltetési helyére. A leszavazott segélyprogramból 143 millió dollár került volna az ENSZ gyermek-alapjába, fejlesztési alapjába és a menekülteknek biztosított segélyalapba.

A limai konferencia egyébként a hét végén sürített programban folytatta munkáját. Vasárnap zárt ajtók mögött bizottságok tárgyaltak a limai nyilatkozat végleges szövegéről. Ezenkívül ajánlásokat dolgoznak ki arról, hogyan lehetne segítséget nyújtani a legkevésbé fejlett országoknak, valamint javítani a közlekedést a fejlődő országok közötti kereskedelem ösztönzése érdekében.

A konferencia plenáris ülésén a különböző felszólalók kifejtették nézeteiket a jelenlegi nemzetközi pénzügyi helyzetről is. **Raoul Prebisch**, a neves közgazdász szerint az arany többé nem játszik szerepet a mai világban. Síkrazzállt az arany teljes trónfosztásáért és olyan nemzetközi pénz- nem megteremtését követelte, amely elsősorban a fejlődő országok érdekeit veszi figyelembe. **Malik** indonéz külügyminiszter is a kereskedelmi és fizetési rendszer megreformálását követelte.

Uganda delegátusa hangsúlyozta: a hetvenhetek fejlődésükben eljutottak olyan fokra, hogy állandó szuverenitást létesítsenek. Bejelentette, hogy kormánya hajlandó lenne otthont adni a het-

V. A.

Tárgyalások a chilei réz és cellulóz importjáról

Hazaérkezett a magyar delegáció, amely Chilében réz és cellulóz import- járól tárgyalt. A küldöttség vezetőjének tájékoztatása szerint rövidebb távra megállapodás született chilei réz importjáról. Az állami részbeni vezetéssel egyetértettek abban, hogy Magyarország 1975-ig évente 5000 tonna rézet vásárol Chiléből. A mostani elvi megállapodást rövidesen a magánjogi szerződés aláírása követi. A magyar delegáció reális lehetőségét látja annak is, hogy 1975 után az évi 5000 tonnás importot növeljék.

A cellulózvásárlással kapcsolatban a magyar küldöttség azt tanulmányozta, hogy a chilei cellulózipart milyen mértékben fejlesztik, s hogy milyen feltételekkel tudnak cellulózt eladásra ajánlani. A fejlesztés oly mérvű, hogy a dél-amerikai piac nem tudja felvásárolni a chilei cellulózt. A magyar delegáció ajánlatot és mintákat is hozott magával, ezeket most tanulmányozzák. A magyar delegáció véleménye szerint a nagy távolság és az ezzel járó jelentős fuvar költség ellenére is lehetséges, hogy a chilei cellulóz nálunk versenyképes lesz.

Szovjet—kubai közös közlemény

Koszigin szovjet miniszterelnök és a kíséretében levő szovjet személyiségek befejezték kubai látogatásukat. A kiadott közös közlemény szerint a barátság és a kölcsönös megértés légkörében tartott tárgyalásokon megvitatták a Szovjetunio és Kubai Köztársaság testvéri kapcsolatainak további erősítését, a politikai, gazdasági, kulturális és más területeken megvalósuló együttműködés kérdéseit. A két fél teljes megelégedéssel nyilatkozott a Szovjetunio és Kuba eddigi tevékeny, gyümölcsöző és sokoldalú együttműködéséről. (TASZSZ)

Szovjet—nigériai kereskedelmi egyezmény

A Szovjetunio és Nigéria képviselői aláírta a két ország három évre szóló kereskedelmi egyezményét — jelenti a TASZSZ. Az egyezményről részleteket nem tettek közzé. A két ország árucseré-forgalma tavaly 31,2 millió rubel volt. A Szovjetunio elsősorban tehergépkocsikat, személyautókat, hegesztőberendezéseket, cementet, olajat és cukrot szállít Nigériának, cserébe pedig főként kakaóbabot vásárol.

SCHILLER LONDONBA LÁTOGAT Nyugatnémet politikusok a valutaválságról

Londonban bejelentették, hogy **Schiller** nyugatnémet pénzügyminiszter november 9-én a brit fővárosba érkezik. **Barberrel**, brit kollégájával a hivatalos közlemény szerint közös érdekű pénzügyi és gazdasági problémákat vitatnak meg.

A brit—nyugatnémet megbeszélések háttérét világítja meg az az interjú, amely a Schiller-látogatás bejelentésével egyidőben látott napvilágot a **Times**-ben. Scheel nyugatnémet pénzügyminiszter a londoni lap tudósítójának azt mondta, hogy a jelenlegi nemzetközi pénzügyi válság részben a Közös Piac kibővítésével kapcsolatos amerikai aggodalmakra vezethető vissza. A politikus szerint Nixon elnök azért választotta a mostani időszakot a nemzetközi pénzügyi és kereskedelmi rendszer reformjának a követelésére, mert minden valószínűség szerint számolt a Közös Piac kibővítésének következményeivel. Amerika mindig a szervezett kere- teinek támogatását pártolta — fűzte hozzá —, azonban a jelenlegi gazdasági helyzetben aggódik a nagy Közös Piac kereskedelmipolitikai és gazdasági következményeitől. Komolyan kell venni az amerikai aggodalmakat — hangsúlyozta

Scheel — és nem szabad megcáfolni azokat a várakozásokat, hogy az európai közösség a jelenlegi problémák megoldásában alkotó módon működjék közre.

A valutaválságról **Brandt** kancellár is nyilatkozott az elmúlt napokban. A francia televízióknak adott interjújában a kancellár kijelentette, hogy az EKG az idén tavasszal és nyáron a különböző kiindulási koncepciók miatt nem tudott közös intézkedéseket hozni. A kancellár a még fennálló nézeteltérések rendezésére sürgette a francia államfővel való csúcstalálkozót. Brandt a Pampidouval tartandó eszmecsere még ebben az évben kívánatosnak látna.

A nyugatnémet televízióknak adott nyilatkozatában Brandt kifejtette, hogy a pénzügyi válság megoldását célzó francia és nyugatnémet elképzelések közelebb kerültek egymáshoz. Franciaország és az NSZK meggyőződése nem különbözik, nézeteltérések csak különböző részproblémákban vannak, például a piacon jelentkező egyes előnyökről és hátrányokról. Ezeket azonban könnyen át lehet hidalni — fűzte hozzá. (DPA, Reuter)

A FEJLETT TŐKÉRSZÁGOK FIZETÉSIMÉRLEG-PROBLÉMÁI

Részletek az EGB jelentéséből

Enyhülnek a fejlett nyugati országok fizetési mérlegének kiegyensúlyozatlanságával kapcsolatos problémák — írja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának legújabb jelentése. Az aránytalanságok mérséklődése már 1970-ben megkezdődött. A problémák megoldását célzó rendszabályok néha „brutálisak” voltak — hangsúlyozta a dokumentum, utalva az ismert amerikai importkorlátozásokra. A „10 százalékos” legközvetlenebbül Japánra hat. A japán kivétel visszafogása és a jén felértékelése (amennyiben az átváltási árfolyam a mostani lebegő kurzus közelében marad) minden bizonnyal mérési problémák megoldásához vezet. Az Egyesült Államok importja 1971 első felében az elmúlt év hasonló időszakához képest értékben 15 százalékkal, volumenben pedig 10 százalékkal

bővült. Az amerikai behozatal megugrása azonban ideiglenes jellegű, nemcsak a 10 százalékos pótvám életbeléptetése miatt, hanem azért is, mert sok cég a sztrájkok miatt importját igyekezett előbbre hozni. Nyugat-Európában, ahol a gazdasági tevékenység lelassult, az import értékben 10 százalékkal, volumenben pedig 7,5 százalékkal nőtt. Az első félévben a nyugatnémet fizetési aktívum mérséklődött, elsősorban a növekvő turistakiadások és a külföldi vendégmunkások emelkedő áttaláltsái miatt. Az olasz fizetési mérlegben viszont javulás mutatkozik. Az EGB szerint Norvégia, Svédország, Finnország és Dánia szoros ipari együttműködése a jövőben is tovább folytatódik, annak ellenére, hogy a Közös Piaccaal a négy ország eltérő kapcsolatokat igyekszik kiépíteni. (Reuter)

Tárgyalások az EGK és az afrikai országok kapcsolatairól

Fort Lamyban befejezte háromnapos tanácskozását a Közös Piac, valamint a társult afrikai országok és Madagaszkár képviselőiből alakult parlamenti vegyes bizottság. A zárt ülésen a képviselők megvitatták egy francia dokumentumot a társult afrikai országok iparosításáról és ezekben az országokban termelt alapanyagok piacának megszervezéséről. A konferencia után tartott sajtótájékoztató elmondották, hogy az afrikai államok aggodnak a Közös Piac kibővítése, a preferenciális tarifák alkalmazása és a nemzetközi pénzügyi bizonytalanságok miatt. Achenbach, a vegyes bizottság elnöke kijelentette, hogy a közös piaci országok minden tőlük telhetőt megtesznek a társult afrikai országok védelmére. Kialltnak afrikai partnereik érdekében a 10 százalékos amerikai pótvám megszüntetését célzó tárgyalásokon — fűzte hozzá. (Reuter)

Szorosabb kapcsolatok a Hatok és Latin-Amerika között

A Közös Piac szorosabb kapcsolatok kiépítését kezdi el egyes latin-amerikai országokkal. Argentínával a közeljövőben kötik meg az első kereskedelmi egyezményt, Uruguayjal befejeződtek a puhatoló tárgyalások ilyen egyezményről és hamarosan megbeszélések kezdődnek Brazíliával is. Negyedik országgént Peru jelezte, hogy érdekelt lenne egy kereskedelmi egyezmény megkötésében. Ezek a megállapodások nemcsak a kereskedelmi árukereskedést könnyítik meg, hanem az első lépést jelentenek a szorosabb együttműködés irányában. A kooperáció később műszaki és pénzügyi területre terjedne ki. A három évre szóló egyezmény aláírására november 8-án Brüsszelbe érkezett Pardo argentín külügyminiszter. Ezen a napon hatalmazza fel a miniszteri tanács a brüsszeli bizottságot az Uruguayjal kötendő egyezmény tárgyalásainak elindítására. (DPA)

A VG JELENTI

- Az új szovjet—finn kereskedelmi jegyzőkönyvet vitatta meg Moszkvában Patolicsev szovjet külkereskedelmi és Mattila finn külügyminiszter. A finn vendég a jegyzőkönyv aláírására és a finn—szovjet kereskedelmi kamara ülésszerű értekezését a szovjet fővárosba. Finnország a Szovjetunió öt legjelentősebb tőkés kereskedelmi partnere között található. A két ország árucseré-forgalma ez év szeptember végéig 193 millió dollár volt.
- Josefson izlandi kereskedelmi miniszter Moszkvában tartózkodik. Patolicsevvel a két ország három évre szóló új kereskedelmi egyezményről tárgyalt.
- Franciaországban befagyaszották számos élelmiszer árát, miután szeptemberben az élelmiszerek 0,7 százalékkal drágultak. Egyelőre a banán, a friss tojás, a főtt sonka és a csokoládé árát, valamint az ezekből származó nyereséget maximalták.
- Ausztria külkereskedelmi mérlegéből szeptember végéig 18,95 milliárd schilling deficit mutatkozott. Ez az elmúlt év hasonló időszakához képest 52 százalékos növekedés.
- Az iráni kormány képviselője és a nyugati olajvállalatok küldöttei Teheránban megvitatták a nemzetközi pénzügyi helyzet és a dollár de facto leértékeléséből adódó helyzetet. Az OPEC legutóbbi bejötti konferenciáján felhatalmazta tagállamait, hogy közösen vagy egyénileg biztosítsák maguknak a dollárnak a többi valutával szembeni értékcsökkenéséből adódó veszteséget. Az olaj árát ugyanis dollárban tartják nyilván. A felek legközelebb jövő hétfőn ülnek össze.
- Az amerikai kongresszus véglegesen jóváhagyta a kalcinált bauxit, a bauxit-érc, az alumíniumhidroxid és oxid vámentes kezelésére vonatkozó törvényjavaslatot. Az Egyesült Államokban igen kevés bauxit található, ezért az alumínium-, az acél- és a vegyipar nagy mennyiségekben importálja ezt az alapanyagot és származékait. Mills demokrata párti szenátor terjesztette elő a javaslatot, amely — Nixon elnök aláírása után — kivonja a bauxitot a 10 százalékos pótvám hatálya alól.
- Az iraki repülőgéptársaság rendszeres járatot indít Bejrút érintésével Bagdad és Moszkva között. Az első gép, az iraki Airways Trident típusú gépe vasárnap hagyta el a bagdadi repülőteret. A szovjet Aeroflot 1958 óta járítja gépeit Bagdadba.
- Raffaele Girotti lett az olasz ENI új elnöke. Girotti 1967 óta az állami tulajdonban levő vállalat alelnöke, s most az elnöki tisztséget az áprilisban távozott Cefistiól vette át.

- A nigériai font árfolyamát a dollárral szemben rögzítették — jelentette be a központi bank elnöke, s ezzel elválták a font sterlinghez fűződő szoros kapcsolatot. A nigériai font árfolyama 2,80 dollár. Bejelentette az elnök, hogy minden hivatalos és nem hivatalos tranzakciónál ezt az árfolyamot használják.
- Az Egyesült Államoknak fenn kell tartania a fejlődő országoknak nyújtott segítyt — mondta Lopez Bravo spanyol külügyminiszter, aki vasárnap érkezett közép-amerikai körútnak első állomáshelyére, a Dominikai Köztársaságba. Hangsúlyozta, hogy Spanyolország műszaki segítséget kíván nyújtani a közép-amerikai országoknak.
- Az osztrák Alpine vállalat az év augusztus végéig tevékenykedett. Szemben a nagy európai acélvállalatokkal, amelyek termelésüket kénytelenek voltak az idén csökkenteni, minden vonalon fokozta termelését. A teljes ércitermelés 3,9 százalékkal 2,72 millió tonnára nőtt, a nyersacél termelése is 1,1 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbi időszak eredményét.
- A hamburgi hajóbemutatón 24 ország több mint 600 kiállítója képviselti magát. Több mint 1000 különféle hajó tekinthető meg, a kis vitorlásoktól a hatalmas óceánjárókig. A legnagyobb bemutatóval Svédország, Hollandia és Anglia jelentkezett, de megjelent termékeivel Dánia, Norvégia és Magyarország is.
- Kambodzsa leértékelte pénzmenét, a rielt. A diplomáciai forrásokból származó hír szerint az új árfolyam 152 százalékkal alacsonyabb a réginié, s egy dollár jelenleg 139,72 riel. A kambodzsai központi bank a leértékelést hivatalosan még nem tette közzé, de az ország számos nagykövetségét már informálta lépéséről.
- Kinszasában kormányhatározat született az országban tevékenykedő vállalatok nevének megváltoztatásáról, ha az a Kongó szót tartalmazza. Az ország, amely a napokban vette fel a Zaire nevet, azt követelt az állami és magántulajdonban levő vállalatoktól, hogy november 24-ig jegyeztessék be magukat új nevíükön, a Kongó szó nélkül.
- Az amerikai szenátus pénzügyi bizottsága jóváhagyta az importált autógumikra kivetendő pótvámot. A jelenleg érvényben levő törvény szerint az autógumik után a belső autógumitörvény 1,50—2 dollár adót kell fizetniük. A külföldi autógumit felhasználók előnyét hivatott megszüntetni a mostani javaslat, amely egyébként az államkasszájának 25 millió dollár bevételt biztosít évente.
- A nyugatnémet nagykereskedelmi árindex a múlt hónapban 3 százalékkal maradt az 1970 szeptemberi érték mögött változatlan áron számolva.
- Argentína egyszázalékos illetéket vet ki minden repülőgépre a kontinentális forgalomban közlekedő járatokhoz.

Lengyel kiskocsik — olasz részvétellel

Lengyelország a torinói FIAT cég segítségével rendezkedik be kiskocsik gyártására. A két cég együttműködéséről szóló megállapodást szombaton írták alá Varsóban. A FIAT által nyilvánosságra hozott adatok szerint a szerződés értéke 400 millió dollár. A FIAT technikai dokumentációt ad és segítséget nyújt egy Szilíziában felállítandó üzem berendezéséhez. Az üzem évente körülbelül 150 ezer gépkocsit fog gyártani. A megállapodást a két ország tudományos és technikai együttműködéséről szóló általános egyezmény keretében kötötték meg. (Reuter)

Az import korlátozása Argentínában

Buenos Airesben bejelentették, hogy feloldották a szeptember 21. óta érvényben levő magánbehozatali tilalmat, ezzel szemben az állami import korlátozását továbbra is fenntartják. A kormány több más rendelkezést is hozott a behozatal korlátok között tartására. Az importvámot 90-ről 105 százalékra emelték és a luxusárú behozatalát megtiltották. Az állami behozatal Argentína összimportjának körülbelül felét teszi ki. Közéleti import esetén megkövetelik a kormány hozzájárulását — mondotta Girelli külkereskedelmi miniszter. A korlátozások a külkereskedelmi mérleg javítását és a valutataralékok további kiáramlásának megakadályozását célozzák. A miniszter azt is közölte, hogy szeptember 21. óta, amióta a magánbehozatali korlátozást, az import a 120 millió dolláros szokásos színvonalról 75 millió dollárra zuhant. A kormány egy másik rendelete kimondja, hogy április 30-ig a hástermék exportját továbbra sem terheli illeték. Az illetékmentességet múlt novemberben rendelték el. (Reuter)

Lengyel—jugoszláv tudományos—műszaki együttműködés

Jugoszlávia és Lengyelország kormányának képviselői aláírták a jugoszláv—lengyel tudományos—műszaki együttműködési bizottság 17. ülészakáról készült jegyzőkönyvet. A vegyes bizottság áttekintette az együttműködés eddigi eredményeit és elfogadta a két ország további tudományos—műszaki együttműködési programját. A program — egyebek között — előirányozza a szakemberek és műszaki dokumentációk kölcsönös cseréjét a műszaki segítségnyújtás előmozdításá céljából. (MTI)

A British Steel európai partnereket keres

Lord Melchett, a British Steel Corp. elnöke a felsőházban elmondta, hogy a vállalat szükségének tartja Európá különböző országaiban vegyes vállalatok alapítását. Szerinte ezt a technológia fejlődése tette kívánatosnak, amely olyan hatalmas beruházásokat igényel, amelyek meghaladják a korlátozott belső források kapacitását. Az eladási, és egyes esetekben a termelési tevékenységben is kooperációra van szükség, hogy vissza lehessen nyerni azokat a külföldi piacokat, amelyek a legutóbbi időben egyre fokozódó mértékben japán befolyás alá kerültek. Néhány gyakorlati nehézség még megoldásra szorul, de a kulcskérdések, tehát a tarifák, az árképzés és az ipari struktúra problémái vagy már megoldódtak, vagy megoldásuk az érdekelt országokkal folyó tárgyalások előrehaladása folytán remélhető. (Reuter)

Új üvegyár épült Romániában

Tudósítónktól: A belga HMS társaság és a román Industrialimport állami külkereskedelmi vállalat 1967 októberében szerződést kötött egy csiszoló-fényező eljárással dolgozó tükörüvegyár építésére Buzáuban, Bukaresttől 120 kilométerre. A gyár a közelmúltban lépett üzembe. A tervet a HMS társaság tervezőirodája készítette. A terv kiterjed az általános szolgáltatásokra, az energiaellátásra, az olvasztó-hengerlő — és hűtőberendezésekre, a raktárterületekre, a szállítóberendezésekre, a csiszoló- és fényezőberendezésekre (azok mellékberendezéseivel együtt), a raktárakra. A berendezések nagy részét a HMS szállította. Egyes különleges berendezéseket más alvállalkozók szállítottak a HMS utatására vagy terve szerint. A román fél a mélyépítési munkákat véggezte és az anyagot szállította. Az üvegyár évi kapacitása 1,5 millió négyzetméter tükörüveg. A beruházás teljes összege meghaladta az 1 milliárd belga frankot.

A dán gazdaság gondjai és az új kormány

Nehéz feladat vár a szoros választási küzdelmekből győztesen kikerült és kormányt alakító dán szociáldemokrata pártra. A választási kampány középpontjában — akárcsak az új kabinet programjában — a dán „jóléti állam” eltorzult gazdaságának gyógymódjai álltak. A gazdasági helyzet romlása az elmúlt három évben már két kormány bukását okozta. Most tehát az egyszavazatos parlamenti többséggel rendelkező szociáldemokratákon a sor, hogy ismét megpróbálják kivezetni Dániát a több szempontból is aggodalmat keltő gazdasági helyzetéből.

A mindössze 43 ezer négyzetkilométer területű, 5 millió lakossal rendelkező Dánia gazdasági fejlettsége közismert. A bruttó nemzeti termék (GNP) értéke tavaly több mint 17,2 milliárd volt és az egy főre eső reálbér tekintetében Európában csak Svédország előzi meg. A hatvanas években Dánia gazdaságában túlsúlyba került az ipar a mezőgazdasághoz képest. Ez a változás tükröződik az exportstruktúrában is: míg 1950-ben a teljes kivétel 70 százaléka volt mezőgazdasági termék, addig 1969-ben már csak 36 százalék, és az ipari termékek aránya 60 százalék körül volt. A mezőgazdasági szektorban foglalkoztatottak aránya 1960 és 1970 között 18-ról 11 százalékra csökkent. (Érdemes megjegyezni, hogy egy mezőgazdasági dolgozó 85 ember élelmiszer-szükségletét biztosítja.) A nagymérvű ipari fejlődés azonban nem zavartalan. A GNP 1969-ben 7,5, tavaly 4,5 százalékkal nőtt, idén pedig — előrebecsések szerint — mindössze 3 százalékos emelkedés várható. A dán gazdaságot ez évben is a pénzügyi instabilitás és az infláció jellemzi. A rövid és hosszú lejáratú külföldi adósságok értéke megközelíti a 16 milliárd dán koronát. Tavaly az inflációs rekordmagasságot ért el, az inflációs ráta 7 százalék volt. Mindezek mellett a skandináv állam első számú problémája a külkereskedelmi mérleg egyre növekvő deficitje.

Dánia nyersanyagban szegény ország. A fejlett ipar nagy mennyiségű és sokféle nyersanyagot követel, így tehát érthető, hogy a külkereskedelemben — amely a GBP értékének 25 százalékát adja — létfontosságú az északi ország számára. Az egyre növekvő importot az export nem tudja ellensúlyozni. Múlt évben a deficit valamivel több mint 480 millió dollár (!) volt és nem ígérnek lényeges javulást az ez évi kilátások sem. Első félvéves adatok szerint a tavalyi hasonló időszakhoz képest valami változás már következett, hiszen az export 14 százalékos növekedési üteme kétszerese az import 7 százalékos emelkedésének. Úgy tűnik, hogy a drasztikus importcsökkentő intézkedések kezdi éreztetni hatásukat. A kivétel növekedése és a behozatal visszaszorítása érdekében az előző, polgári koalíciós kormány leszállította a kamatlábát és különböző sérkentő intézkedések révén igyekezett megelégníteni a gazdasági életet. Ez a kísérlet azonban hamarosan kudarcba fulladt, mert az időleges felendülés hatalmas inflációt követett és az importtöbblet is csak tovább növekedett. Hogy csökkenjen a belső kereslet — és ezzel együtt a külkereskedelmi deficit — a kormány évi 3 százalékos korlátozta a pénzforgalom növekedését, hat hónapra befagyaszotta az árakat és 9 hónapra az új állami építkezéseket. A belső kereslet további csökkentésére való törekvést szolgálta az április elején bevezetett árszabályozás, valamint a nyereségadó emelése. Így idén az a paradox helyzet áll elő, hogy az adók nagyobb ütemben nőnek, mint a jövedelmek.

Szorosan összefügg a külkereskedelemben, a mezőgazdaság és a Közös Piac-hoz való csatlakozás kérdése. Sokan azt vallják, hogy a dán gazdaság akut problémáit csak a közös piaci tagság oldhatja meg. Egyértelmű, hogy a teljes jogú tagság megvalósulása esetén a dán ipar jelentős anyagi veszteséget szenved, hiszen a jelenlegi Hatok ipari szintje magasabb, mint a fejlett, de még nem elég patinás dán iparé, ugyanakkor árszínvonal a lényegesen alacsonyabb. Számítások szerint a mezőgazdaság — amelynek árszínvonal a alacsonyabb, mint bármely tagállamé — a belépés révén évente több milliárdos bevételi

többletet érne el, ami elegendő arra, hogy az iparnál jelentősebb károsodást kárpótolja. Várhatóan már a csatlakozás első éveiben 50 százalékkal emelkedik a farmerek jövedelme.

Érdemes kissé alaposabban is megvizsgálni a „megoldás kulcsát”, a két-ségkivül igen magas kulturájú mezőgazdaságot. Bár jelentősen csökken a nemzetgazdaság e szektorában foglalkoztatottak száma, a nagyfokú gépesítés és egyéb agrotechnikai módszerek hatásaként a termelés egyre nő. (Ez év végére a mezőgazdaságban és állattenyésztésben 10 százalék körüli termelés-növekedés várható, míg az iparban 3—3,5 százalék.)

Viszonylag kedvező a földirtokok megoszlása is: a legelterjedtebbek a 10—30 hektár területű középbirtokok. Komoly bevételeket biztosít a halfeldolgozóipar (évi fogás átlagban 1,3 millió tonna) és a 20 000 embert foglalkoztató konzervipar. 1969-ben a teljes mezőgazdasági termelés kétharmada került exportra 7 milliárd dán korona értékben.

A híres dán bacon, vaj, sajt és élő állat fővevő Anglia, illetve az NSZK. Az agrárkivétel döntő része az EFTA, illetve a Közös Piac tagállamaiba irányul. Ez pedig attól a perctől kezdve, mikor Anglia bejelentette csatlakozási szándékát, meghatározta a dán álláspontot. Ha az északi ország nem csatlakozna, akkor nemcsak a Hatok, hanem Anglia óriási felvevőpiacát is elvesztené, ugyanis a dán mezőgazdasági termékek képtelenek lennének áttörni a közös piaci vámfalat. Ez pedig beláthatatlan következményekkel járna a dán népgazdaságra. A csatlakozás mellett szól az is, hogy a kis ország teljes exportjának 41 százaléka irányul Angliába és a Közös Piac tagállamaiba, importjának pedig közel a fele ezekből az országokból származik.

Amikor a Nordek-terv meghiúsulása után nyilvánvaló lett, hogy az Északi Közösség megteremtése helyett a skandináv államok inkább a Közös Piac irányába orientálódnak, és amikor Anglia belépési esélyei megjavultak, Dánia is a brüsszeli bizottsághoz fordult felvételi kérelmével. Csatlakozás esetén a mezőgazdaság mindent „behoz” — ezt jól tudják a dánok is, mégis a belépésre várók közül talán Dániában a legmélyebb az ellentét a tagság hívei ellenzői között. Az utóbbiak így érvelnek: „Igaz, hogy a mezőgazdaság sok mindenért kárpótol, de nem lehet közből a 400 ezer munkának megélhetést biztosító ipar sorsa sem.”

Dánia 1970 szeptemberében kezdett miniszteri szinten tárgyalásokat a Hatokkal. A halászati politika kérdésén kívül már minden téren megállapodás született (1973-tól számítva 5 éves átmeneti időszak áll a dán gazdaság rendelkezésére, hogy integrálódjon az EKG-ba. Hosszas vita után eldőlt a közös költségekhez való dán hozzájárulás mértéke is: 1977-től évi 700 millió dán korona). Előreláthatólag decemberben elkészül a csatlakozási okmány, amelyet a parlament elé terjesztenek, hogy végül is májusban döntsenek e kérdésben.

Nehéz lenne megjósolni, mennyire tudja majd az új kormány kezében tartani a gazdasági élet feletti ellenőrzést. Mindenesetre az október 19-én nyilvánosságra hozott program gazdasági része erélyes intézkedéseket tartalmaz: a kormány 10 százalékos importadót vetett ki a fűtőolaj és a feldolgozatlan élelmiszerek kivételével valamennyi termékre, hogy ezzel is közvetlenül csökkentse a külkereskedelmi deficitet. További korlátozások várhatóak a közéleti szektorokban, szigorúan fellépnek a teletspeculáció ellen és ismét emelni fogják a jóléti és tőkényereséget. Hivatalos gazdasági körök véleménye szerint az intézkedések hatására „a dán gazdaság 5 éves viharos időszak után nyugodtabb utat felé fog közeledni”.

Gonda György — Lőrincz Péter

AZ OSZTRÁK—KÍNAI KERESKEDELEM

Ausztriában nincsenek megelégedve a Kínával folytatott kereskedelem fejlődésével. Az osztrák export 1960-ban 335 millió schilling értékű volt. Jelenleg mértékben 1967-ig sem nőtt — 356 millió schillinget tett ki —, azóta viszont állandóan csökkenő tendenciát mutat — panaszkol az APA hírügynökség tudósítója. Az Ausztriába irányuló kínai export viszont folyamatosan növekszik, így a két ország kereskedelmi mérlege egyre messzebb kerül az egyensúlyi helyzettől. Ausztria 1971 augusztus végéig 208 millió schilling értékű árut importált Kínától, az osztrák szállítások viszont csak 57 millió schillinget értek el. Gleissner, az Osztrák Szövetségi Gazdasági Kamara külkereskedelmi és kereskedelempolitikai részlegének vezetője szerint az osztrák cégek számára

jó kilátások vannak a vas- és acél, az alumínium-, és rész-félkésztermékek, gépek és géprészek (köztük speciális szerszámok, textilgépek, golyóscsapagok), műtrágya, növényvédőszer, vegyi szálak, irányítás- és számítástechnikai berendezések, traktorok és Diesel-mozdonyok értékesítésére.

A két ország közötti kereskedelem elszámolása nagyrészt svájci frankban és font sterlingben történik, kisebb rész pedig jüanban. Csak röviddel ez előtt sikerült egy osztrák vállalatnak schillingalapon üzletet kötnie.

Jelenleg a két ország kereskedelme az 1964-ben kötött egyezményen alapul, amely többek között lehetőséget nyújt Bécsben kínai, és Pekingben osztrák kereskedelmi képviselőt megnyitására.

HÍREK A KŐOLAJ- ÉS FÖLDGÁZKITERMELÉSRŐL

A Fekete- és a Balti-tengerben a KGST tagjai közösen folytatnak majd földgázkutatást — jelenti a *TASZSZ*. A Szovjetunió, az NDK, Lengyelország, Csehszlovákia, Magyarország, Románia, Bulgária és Mongólia szakértői Vilniusban állapodtak meg ebben. A kutatásokat hamarosan elkezdik. Ennek megkönnyítésére szakértők és berendezések cseréjét is elhatározták.

Az OPEC bécsi székelyén hétfőn megkezdődtek a Perzsa-öböl menti olajkitermelő országok (Irán, Irak, Kuwait, Qatar, Abu Dhabi és Szaúd-Arábia), valamint az ezekben az országokban tevékenykedő külföldi olajvállalatok képviselői közötti megbeszélések. A mostani találkozó folytatása a hónap elején Teheránban elkezdett megbeszélés-sorozatnak. A tárgyalásoknak az a célja, hogy új árrendszert dolgozzanak ki, ami megfelelő kárpótlást biztosít a kitermelő országoknak a dollár de facto leértékeléséből adódó hátrányokra.

Az OPEC egyik szóvivője a tárgyalások megkezdése előtt hangsúlyozta, hogy előreláthatólag a bécsi konferencián sem születik majd döntés. Nem tárgyalások folynak, hanem szakértői szinten közös tanulmányokat végeznek annak megállapítására, hogyan lehetne kiküszöbölni az árfolyam-ingadozásokból eredő veszteségeket. A *Reuter* jelentése szerint a Perzsa-öböl menti kitermelő országok 7 százalékos áremelést követelnek, míg a vállalatok 2 százalékos emeléshez hajlandók hozzájárulni. A bécsi találkozó eredményéről vagy kudarcáról az OPEC Abu Dhabi-ban tartandó december 7-i miniszteri értekezletén számolnak majd be a Perzsa-öböl menti országok.

Kairói tudósítónk jelentése szerint a Suez—Alexandria olajvezeték munkálatainak ünnepélyes megkezdésére december 7-én sem kerülhet sor egyes pénzügyi és üzemeltetési problémák miatt. A függő kérdések elhárítása után a nemzetközi konzorcium résztvevőinek magatartásában már a türelmetlenség jelei is mutatkoznak. A *Reuter* jelentése szerint a nyugat-európai pénzügyi szakemberek a hét végén új-ból tárgyalászatlanhoz ülnek Kairóban, hogy lehetővé tegyék az olajvezeték építésének elkezdését. Előreláthatólag egy-két héten belül születik majd valami megállapodás. Az építkezések elkezdésének előfeltétele a nyugati pénzügyi körök szerint az olajvállalatoknak a kötelezettségvállalása, hogy teljes kapacitással használják majd a 320 kilométeres Samed olajvezetékét. Az egyiptomi államtanács egyébként jóváhagyta a vezeték építését irányító konzorcium alapszabálytervezetét. Eszerint a társaság székhelye Alexandriában lesz.

Az EAK olajipari szervezete megküldte a nagyobb nyugati olajtársaságoknak az EAK olajkutatási célokra még rendelkezésre álló területeinek térképét. A szabad területekre koncessziós megállapodások köthetők. Eddig még nem tevékenykedik olajvállalat a nyugati sivatag nagy részében, a Nilus-deltában és a Szezi-öböl egyes térségeiben.

Kanada országos energiatanácsa elutasította az Egyesült Államoknak az a kérését, hogy a következő 25 évben az eddigi szerződésben rögzített földgázmenyiség felül mintegy 1 milliárd dollár értékben szállítson Kanada gázt az USA-nak. A két észak-amerikai állam közötti energiapiari megbeszélések zsákutcaba jutottak. Elterjedtek olyan vélemények, hogy Ottawa az amerikaiak importadójának eltörlését követelte cserébe, legalábbis Kanada viszonylatában. Miután az USA erre nem mutatott hajlandóságot, Kanada is megmakacsolta magát. Erdemes itt utalni *Stans* moszkvai útjára, mivel valószínűleg szóba kerül az USA részvétele a szovjet földgázkitermelésben.

Kedvezőtlenül alakultak mind e ideig a tárgyalások az INOC iraki álmali olajvállalat és a francia *Elf-Erap* között az 1968-ban kötött kontraktor szerződés megújítására. Lehetséges az is, hogy a francia vállalat teljesen kivonja szakembereit Irakból és megszünteti ott tevékenységét. Az iraki fél a három évvel ezelőtti szerződés pénzügyi részének revidálását kéri, mivel a piaci feltételek a teheráni és tripoli ármegállapodás miatt jelentősen megváltoztak. Az *Elf-Erap* rendelkezésére álló iraki területen mintegy 2 milliárd tonna olajkészletek rejlnek.

Az Északi-tengerben új olaj- és földgázleltek bukkantak az amerikai *Amoco* angol leányvállalata. Az Aberdeentől 216 kilométerre Kelet-Skócia partjainál folytatott próbafúrás során olyan készletekre bukkantak, amely napi 4000 barrel kőolaj és 2 millió köbméter földgáz felszínre hozatalát biztosítja. A munkát nehezíti, hogy a tenger itt rendkívül mély.

Határozat az NDK-ban az árstabilitás védelmére

A Német Szocialista Egységpárt Politikai Bizottsága és az NDK minisztertanácsa közösen erőteljes határozatot hozott a fogyasztói árak stabilitásának védelmére. A határozat szerint áthágathatatlannak elvnek kell lennie, hogy az 1971—75-ös tervidőszak alatt a fogyasztási javak árait semmiképpen sem emelhetik.

A népgazdasági tervben biztosítani kell a lakosság ellátását olyan árukkal is, amelyek az alsóbb és a középső ár-csoportozathoz tartoznak, s ezeket az olcsóbb árúkat megfelelő minőségben és választékban kell előállítani.

Az illetékes szervek szigorúan ellenőrizni fogják a fogyasztási javak árstabilitását biztosító határozatot végrehajtását. Az ellenőrzés kiterjed az áralkulációra, a minőségi előírások megtartására, a terv szerinti biztosított választék előállításának, valamint az árak köztelen kifizetésének, feltüntetésének a területeire.

Az árakat illetően ellenőrizni fogják a fogyasztási javak termelését és eladását, a közszolgáltatásokat és a javításokat, valamint a vendéglátóipart. (MTI)

Az USA a GATT-preferenciák felülvizsgálatát követeli

Az Egyesült Államok a GATT 27. közgyűlésén sürgette a második világháború óta kötött preferenciális kereskedelmi megállapodások felülvizsgálatát. *Propps* amerikai delegátus szerint komoly figyelmet kell fordítani az elburjánzó preferenciális és kereskedelmi egyezményekre. Egy GATT-tiszviselő azt mondta, hogy *Propps* a preferenciális egyezmények lehető legszélesebb körű felülvizsgálatát követeli, egyes delegátusok szerint azonban az amerikai küldött elsősorban a Közös Piacnak egyes afrikai és mediterrán országokkal nemrég megkötött megállapodásaira célozott.

Propps szerint az USA által javasolt felülvizsgálat már csak azért is rendkívül fontos, mert a preferenciák korlátozzák a legnagyobb kedvezmény érvényesülését. Igaz, az alapkormány egyik cikkelye bizonyos esetekben az elv alkalmazása alól kivételt nyújthat, de — mint mondotta — „a legkevésbé sem tűnik valószínűnek, hogy a GATT-alapkormány szerkesztői úgy képzelték el alkalmazását”. A GATT egy tanulmánya szerint a legfőbb ipari államok importjának 30,4 százaléka preferenciális vámtételeken bonyolódik — fűzte hozzá. (Reuter)

Új Volkswagen kiskocsik

Rudolf *Leiding*, a Volkswagen vezérigazgatója bejelentette, hogy a Volkswagen és az érdekeltségi körébe tartozó *Audi-NSU Auto Union* AG. új 1000 köbcentiméteres kisautókat gyártásnak tervezte. Részletekbe azonban nem bocsátkozott.

Leiding a *Spiegel*-nek adott nyilatkozatában sikrászállt az autógyárak közötti kooperációért — elsősorban a különböző műanyagfélék előállítására, a biztonságos kocsikkal folytatott kísérletek és az elektromos autók kifejlesztésének a területén. *Leiding* elmondta, hogy a Volkswagen és az Audi-NSU a jövőben gyártásait négy alapúpusra kívánja építeni. Több elsőkérmű-meghajtású és vízihűtésű motorú kocsit gyártanak majd.

A konszern eredetileg 8,6 milliárd márkára tervezett beruházásait 6,8 milliárdra csökkentti. Ezenkívül egy sor intézkedést hoznak „a Volkswagen profithelyzetének megjavítására”. Csökkentett munkaidő bevezetését és elbocsátásokat azonban nem terveznek — fűzte hozzá a vezérigazgató. (Reuter)

Az IATA megállapodott az új légi menetdíjakban

Az IATA-ban egyesült 24 nemzetközi légitársasági társaság a személyszállítási tarifák egységesítése és újbóli megállapítása tárgyában ismét összeült. Hosszas tárgyalás után most végre sikerült az észak-atlanti légitársaságok számára új tarifában megegyezni és így a fenyegető árháború valószínűleg elmarad. Az új tarifák a jelenleginél olcsóbbak, de meghaladják azokat a menetdíjakat, amelyeket a Lufthansa és más európai vállalatok februártól kezdve érvényesíteni akartak.

A megállapodás szerint az észak-atlanti útvonalon háromféle személyszállítási tarifát állapítottak meg. A New York és London közötti turistaút 22—45 napos tartózkodás esetén a jövőben szezonon kívüli időben 200 dollárba, az elő- és utószezonban 220 dollárba, a főszezonban pedig 290 dollárba fog kerülni. A jelenlegi ár a főszezonban 332 dollárt, szezonon kívül 272 dollárt tesz ki.

New York-ból Párizsba, Brüsszelbe, Amszterdamba 210 dollár, Frankfurtba, Zürichbe, Genf-be és Koppenhágába 220 dollár lesz a viteldíj szezonon kívüli.

Az új viteldíjak vagy 1972. február 1-én, vagy április 1-én lépnek életbe. (Reuter, DPA)

A tőkés Európa munkaerőhelyzete és a bérmunka

A vendégmunkás-rendszert a hatvanas évek közepén még nagyjából pozitívan értékelték a nyugati gazdasági közvélemény. Az idevágó elemzések kiemelték, hogy a pótlólagos munkaerő felhasználása meggyorsítja a befogadó ország gazdasági növekedését, hozzájárul ahhoz, hogy a honi ipar magasabb kapacitáskihasználtsággal termeljen, csökkenti a keresleti nyomást a munkaerőpiacon, amely egyébként bér- és áremelkedést eredményezne. A migráció jótékonyan hat a küldő ország gazdaságára is, lecsapolja a munkaerő-felesleget, a fejlett országban a szakképzetlen munkások kiképzését nyerhetik, a vendégmunkások átutalásai pedig a fizetési mérleget javítják. A bevándorló munkások az eredeti koncepció szerint — innen nevük is — csak átmenetileg tartózkodnak a fogadó országban, előbb-utóbb hazatérnek.

Az elmúlt évtized közepéig képest a helyzet — leegyszerűsítve: a mediterrán fejlődő Európa végzi a segédmunkát a fejlődő országok gazdasági növekedésének megvalósításához — sok tekintetben megváltozott. A változások nem vagy főként nem a fenti „definíciót” érintik, inkább arról van szó, hogy a fejlődés a vendégmunkás-rendszer olyan ármegoldást is felszínre hozta, melyek eddig elhanyagolhatónak tűntek. A munkaerő áramlásának irányára tehát a hatvanas évek közepével összehasonlítva változatlan, bár a Hatok 1969-ben létrehozták a közös munkaerőpiacot, ez nem vezetett az EGK-n belüli migráció erősödéséhez. Ellenkezőleg: míg 1965-ben 259 038 fő ment a Közös Piacon belül hazáján kívülre munkát vállalni, addig ez a szám 1969-re egyharmaddal, 166 771-re csökkent, főként az olasz munkaerő-tartalékok fokozatos kimerülése következtében. Míg 1965-ben 452 232, addig 1969-ben 691 905 harmadik országból származó dolgozó lépett munkába a Hatok területén. Az egyes országok vizsgálatra a fenti jelenségek megprezansabban mutatkoznak meg. Franciaországba 1969-ben mindössze 9014 munkavállaló ment közös piaci országból, ugyanakkor Portugália egymaga több mint 80 000 új alkalmazott forrásra volt. Bebizonyosodott tehát, hogy a közösség munkaerőgondjai az integráción belüli migráció segítségével nem küzdhetők le. A kibővített Közös Piac sem lesz e tekintetben önálló, bár tagállamai közül Olaszország, Anglia és Írország potenciális munkaerő-exportőr.

A vendégmunkás-rendszer egyre nagyobb terhet ró a befogadó államra. A hatvanas évek elején például a vendégmunkások átlagosan még csak 18 hónapot töltöttek az NSZK-ban, ma már az átlagos tartózkodási időt 5 évre becsülik. A nyugatmeté gazdaságban alkalmazott külföldi férfiak 58, az asszonyok 90 százaléka családjával él együtt, az országban 400 000 vendégmunkás gyermek van. Ez természetesen megköveteli, hogy a kormány nagy költséggel lakásépítési és oktatási programot indítson be részükre. Egyik oldalról tehát állandó lakosként kénytelen őket kezelni, távolról azonban a legtöbbjük munkaerőjével nem számolhat. A körülbelül 2 milliós vendégmunkásereggel egyébként is állandó kulturális, asszimilációs és egy sor szociális probléma forrása. A vendégmunkásoktól való túlzott függés hatásának érdekes példáját mutatja Svájc.

Egy parlamenti lobby követelésének eleget téve, a svájci kormány 1970 márciusa óta korlátozza a külföldi állampolgárok munkavállalási lehetőségeit. Az intézkedés meghozatalakor az aktív lakosság 28 százalékát tették ki vendégmunkások, az új törvény következtében ma a svájci ipar és idegenforgalom komoly munkaerőhiánnyal küzd. Az ipari termelés — bár ezért nemcsak a munkaerőhiány, hanem például a felértékelés is okolható — stagnál, de olyan fontos iparágak termelése, mint például a ruházati ipar, a faipar és a kulcsfontosságú óraipar, az egy évvel ezelőtti adatokhoz képest visszaesett. Nyilvánvaló, ha a svájci kormány nem liberalizálja a külföldiek munkavállalását — vagy a svájci ipar nem talál más megoldást —, úgy a gazdasági növekedés komoly kárt szenved.

Nem egyértelműen pozitív a vendégmunkás-rendszer megítélése már a küldő országokban sem. Jugoszláviában például (körülbelül félmillió jogszláv dolgozik külföldön) egyre gyakrabban hangzik el, hogy a szakképzett munkások kiáramlása, a szellemi tökéltávóza a hazai gazdaságnak komoly károkat okoz. A Törökországban mutatkozó tanárhiányhoz minden bizonynyal hozzájárul, hogy több száz tanár az NSZK-ban végez segédmunkát otthoni fizetésének négyeszereséért.

Mi várható jövőre? Az ILO 1971-es

genfi konferenciájára készült jelentés, a „világfoglalkoztatási program” szerint az elkövetkező évekre a fejlett ipari országokban munkaerőhiánnyal lehet számolni. Ennek egyik oka az alacsony szaporodási arányszám. Másik okként pedig a mezőgazdasági munkaerő-tartalékok kimerülése jelölhető meg. Az érintett országok pótlólagos munkaerő után fognak nézni, azonban a hagyományos források közül — hangsúlyozza a jelentés — mind Olaszország, mind pedig Spanyolország rövidesen kiesik, mivel gazdasági fejlődésük eléggé munkaerőre támaszkodni is teremteti. A távolabbi országok felé való fordulás nemcsak megnöveli a toborzás költségeit, hanem nagyobb teszi a „kulturális szakadékot” a befogadó ország lakossága és a bevándorlók között.

Kétségtelen, a hatvanas évek munkaerő-gazdálkodási politikája, mely a GNP-növekményhez automatikusan a vendégmunkások számbeli növekedését rendelte hozzá, aligha lesz jellemző a hetvenes évekre.

A hagyományos kiút — nem tárgyalva most a belső munkaerőpiacot érintő egyéb intézkedéseket, mint a nők és a nyugdíjasok fokozottabb bevonása — a tökéltávitel, a termelés külföldre való átteleltése. Napjainkban világszerte, hogy különösen a munkaigényes, nagy szériában előállítható ipari fogyasztási cikkek termelését egyre növekvő ütemben helyezik át az alacsony bérszínvonalra, de a fejlődő országok között viszonylag magas kvalifikált munkaerővel rendelkező délkelet-ázsiai és észak-afrikai országokba. Ez segítséget jelent a fejlődő országok iparosítása számára, a harmadik világban a hetvenes években várható fenyegető méretű munkanélküliség csökkentésére.

Új jelenség ebből a szempontból a nemzetközi kereskedelemnek a bérmunka. Ennek a formának lényege, hogy a munkaerő-problémával küzdő országok bizonyos termékeket saját szükségletük számára más országokban rendelnek meg. A megrendelés teljesítéséhez esetenként alpanyanyagokat, know-how-t, mintákat biztosítanak. A nemzetközi munkamegosztás e formája különösen a könnyűiparban jelentős, nagymértékben a textil-, a bőr-, a kesztyűiparban terjedt el. A bérmunka ezen formájában azonban az árut kétféltá szállítási költség is terheli. Az alpanyanyagot el kell szállítani a feldolgozó országba, a feldolgozás után pedig a készterméket el kell juttatni a megrendelőnek. Így az ügylet a megrendelő számára csak akkor gazdaságos is egyben, ha a két ország bérszínvonala közötti különbség a szállítási költségeket fedezi, avagy a feldolgozó ország ipara ilyen mértékben termelékenyebb a megrendelőnél.

Úgy tűnik, a bérmunkarendelések mozgatórugójaként egyre inkább háttérbe szorul majd az olcsó munkaerő. A fontosabb tényező a főként az iparágak eltérő technikai fejlettségében gyökerező komparatív előnyök lesznek. A bérmunka így fokozatosan megszűnik hagyományos bérmunka lenni, az anyagszállítás megszűnésével a bérmunka a világexport-világimport részévé válik.

„A bérmunka helyett importot” tendencia érvényesülésének irányába hat az is, hogy egyes ágazatok termelése bérmunkával egyáltalában nem fedezhető.

Visszatérve a vendégmunkások és a munkaerő problémájához, a fejlett tőkésországok foglalkoztatottsági gondjaikat csakis úgy oldhatják meg, ha a jövőben fokozottabb mértékben veszik igénybe a nemzetközi munkamegosztás „szolgáltatásait”. Ahelyett, hogy hazai termelésüket növelik pótlólagos külföldi munkaerő importjával, a termékek iránti keresletet behozatallal elégitik ki.

Gonda György—Lőrincze Péter

Aggasztóan nő a munkanélküliség Angliában

Nagy-Britanniában a munkát keresők száma a legújabb statisztikai adatok szerint megközelítette az egymilliót. Októbertől a munkanélküliek serege mintegy 40 ezerrel gyarapodott és elérte a 970 ezret. Ebből 840 ezren teljesen állástalanok voltak. Minden 100 aktív közül négyen vannak munka nélkül. Legmagasabb az állástalanok aránya Észak-Írországban: több mint 10 százalék.

A most nyilvánosságra hozott adatok a legrosszabbak 1945 novemberé óta (1963 különösen szigorú télet kivéve). A munkanélküliségi ráta, mint a *Reuter* írja, a téli hónapokban általában mindig magasabb, mint máskor, de a kormány azt reméli, hogy az expanziós intézkedések bizonyos mértékig gátolják ezt a tendenciát. Ezek a remények eddig nem váltak be.

Röviddel az adatok nyilvánosságra hozása után két autógyár is bejelentette, hogy munkaügyi viták miatt mintegy nyolcezer munkást elbocsát. A *Ford* egyik üzemében megállt a munka, mert mintegy 400 dolgozó nem volt hajlandó az új emelt normák szerint

dolgozni. A munkabeszüntetés eddig 2000 kocsi veszteséggel járt. A *British Leyland* is munkaügyi viták robbant ki, ahol az egyik üzemben 24 óra sztrájkot tartottak, mivel a vezetőség három embert alacsony munkabérszintjéért elbocsátott.

A munkanélküliség emelkedéséről szóló hírek miatt a sajtó igen élesen bírálja a kormányt. *Tudósítónk* jelenti, a *Guardian* azt írja, hogy a helyzet rendkívül komoly és gyorsan közelédk egy nagyszabású válság. Politikai szempontból nem valószínű, hogy bármely kormány túléli egy olyan hosszabb periódust, amelyben a munkanélküliek száma megközelíti az 1 milliót. A gazdaságnak ösztönzésre van szüksége. A kormány tartva a fizetési mérleg nehézségeitől, egyelőre csak a beruházások fokozását pártolja — írja a lap.

A *Times* keserűen állapítja meg, hogy Anglia most újra ott tart, ahol a háború elején. A *Morning Star* szerint a riasztó adatok elég okot adnak arra, hogy az angolok teljes szívvel támogassák szerdán a parlament előtt sorra kerülő tömegtüntetést a munkanélküliség ellen.

A VG JELENTI

● Lengyelország az idén rekordbehozatali valósít meg közgazdasági cikkekkel. Ebben az évben 1,2 milliárd devizazloty — vagyis a tavalyinál 35 százalékkal nagyobb összeget — fordít külföldi ruházati cikkekre, cipőkre, háztartási és egyéb áruk vásárlására. A könyvnyomtatás termékeiből az értéke eléri a 300 millió devizazlotyot.

● A FAO közgyűlésén megválasztották Boerma vezérigazgatót újabb négyévi periódusra. A FAO-tanács elnöke két évre a francia Michel Cepede lett.

● Nagy-Britannia két hosszú lejáratú kölcsön nyújtásáról kötött megállapodást Indiával. Az egyik szerződés értelmében India 27 millió font sterling értékben vásárolna angol nyersanyagokat és különböző felszereléseket, a másik pedig 8 millió font értékben a két kormány által közösen finanszírozott tervek fejlesztéséhez szükséges. A kölcsönöket 25 év alatt kell visszafizetni kamatmentesen.

● A perui energiaügyi és bányászati miniszter decemberben Pekingben, Moszkvában és Tokióban tesz látogatást, hogy országát bányászati tervekhez, valamint a kőolajipar és az energiahálózat kiépítéséhez kooperációs partnereket találjon.

● Szovjet tudósok szerint a talajban levő mikroorganizmusok egy hónapon belül ártalmatlanná teszik a DDT-t. Mint ismeretes, újabban többen óva-köndnek a DDT használatától, mivel az a környezetre károsnak vélik.

● Hoveida iráni miniszterelnök Belgrádba érkezett. A kormányfőt ötnapos látogatására elsősorban gazdasági szakértők kísérték el. A vendége elsősorban a tervezett Adria-kőolajvezeték érdekl.

● Ausztria, Svájc, Portugália és Spanyolország csatlakozott az Eurocontrol szervezethez, amely a repülés biztonságosabbá tételének kérdéseivel foglalkozik. A szervezetnek a belépőkkel együtt 11 tagja van.

● Nagyszabású európai parókakiállítás nyílt Bécsben. Harminchat gyár 35 ezer parókájából válogathatnak az érdeklődők. A hajnak csaknem 90 színárnyalatában kapható mű- és valódi hajból készített parókák ára 95 schillingtől 5000 schillingig terjed.

Az UNCTAD/GATT International Trade Center-ben való, esetleg több éves tisztviselői alkalmazásra várjuk fiatal közgazdászok jelentkezését. A jelentkezés előfeltételei:

- Közgazdaságtudományi egyetemi végzettség kiker. szakon,
- legalább 2 éves kiker. gyakorlat,
- magas szintű angol nyelvű, felsőfokú nyelvtudás az esetleges alkalmazásra való kiválasztásnál előny,
- életkor 30 év alatt.

Jelentkezéseket részletes leírással a „Nemzetközi Szervezetek” jellegű a Hírlapok Vállalat Hírdetési Osztályára kérjük. (Budapest VIII., Blaha L. tér 3.)

VILÁGGAZDASÁG

1971. NOVEMBER 23., KEDD

III. ÉVFOLYAM, 227. (722.) SZÁM

Nyugat-németországi helyzetkép

KÖZZÉTETTÉK AZ „ÖT BÖLCS” JELENTÉSÉT

A hét végén és az új hét első napján sok — és meglehetősen ellentétes tendenciákról tanúskodó — jelentés érkezett Nyugat-Németországból. A szociáldemokrata párt kongresszusán hozott adóügyi határozatok a kormány nem tekintik magára kötelezőnek, de a vita föltárta a belső ellentéteket és lehetővé tette az ellenzék propagandakampányát. Sztrájkba lépett 60 ezer acélpári munkás; a gazdasági tanácsadók csoportja, „az öt bölc” pedig évi jelentésében azt jósolja, hogy a gazdasági tevékenység lassulására lehet számítani, de talán recesszióra is. E hírekkel szemben az egyetlen pozitív tényező; közelebb került egymáshoz a francia és a német álláspont a valutapolitikai kibontakozást illetően; Brandt és Pompidou december 3-án találkozik.

A Nyugatnémet Szociáldemokrata Párt rendkívüli kongresszusán a bal-közép irányzata kerekedett felül, illetve Schiller (sőt részben Brandt) érveit. A kongresszus megszavazta, hogy az évi 200 ezer márkát meghaladó jövedelmek adóját az eddigi 50 százalékról 60 százalékra, a vállalatok adóját pedig 53 százalékról 56 százalékra emeljék fel. A balszárny a vállalati adót 60 százalékra kívánta emelni, Schiller viszont ellenezte, hogy bárnyifelemelés történjen. Lényegesebb, a rendszer alapjait módosító gondolatok föl sem merültek, sőt a pártvezetés kérésére elnapolták a tulajdonviszonyok reformjáról szóló referátum megvitatását. Ez az úgynevezett „vagyonszerkezet”-szóló javaslat előírta, hogy a vállalati nyereségből 4 milliárd márkát fülözzenek le és hasznosítsanak az alacsony jövedelmek megemlése javára.

Az Eppler, gazdasági együttműködési miniszter által előterjesztett javaslatok nyomán hozott adóügyi határozatok azonban a kormány nem tekintik kötelezőnek — szögezte le Brandt. Mindemellett az adójavaslatok elfogadása, Eppler szerepkörének növekedése és Schiller csillagának halványulása a jobboldali ellenzék, a

CDU—CSU számára alkalmat kínált arra, hogy „a balra csúszás veszélyéről” szónokoljon.

Jóformán még be sem fejeződött a kongresszus vitája, majd 60 ezer fémipari munkás lépett sztrájkba, béremelést követelve. Valószínű, hogy kedden még többen tagadják meg a munkát. A munkaadók ellenlépésként kizárásal fenyegetőznek, és ez a munka beosztottságát jelentősen nemcsak a szakszervezeti tagok, de a szinte kérésre akkora számú nem szervezett munkás számára is. A szakszervezet egyelőre csak a Baden-Württemberg körzetben hirdette meg a sztrájkot, de miután a munkaadók elhatározták, hogy egyesesen lépnek fel, meglehet, hogy a sztrájk egész Nyugat-Németországra kiterjed. A szakszervezet eredetileg 11 százalékos béremelést követelt, de elfogadva a közvetítő javaslatot, belement a 7,5 százalékos béremelésbe is. A munkaadók azonban nem hajlandók az eredetileg ígért 4,5 százalékos emelésre túlmenni.

A nyugat-németországi munkaerő-állomány fele a fémiparban dolgozik, s ebben a szektorban tavaly 64 millió 500 millió márkát fizettek ki bérekre és juttatásokra. A Reuter tudósítója megjegyzi, hogy a bérvita ki-

robbanása olyan időben következett be, amikor ebben az exportra orientált iparágban csökkennek a rendelések a márka lebegtetése és az amerikai pótvám miatt. Viszont az elmondottakhoz azt sem árt hozzáfűzni — erre az MTI tudósítójának jelentése utal —, hogy a fémipar 1970-ben 226,4 milliárd bruttó bevételt ért el.

A bonni kormány által kinevezett szakértő csoport, közkeletűbb nevén az „öt bölc”, közzétette idej jelentését. A tekintélyes szakértők, akiknek véleménye általában súlyosabbra esik, azt jósolják, hogy jövőre tovább tart a visszaesés, elsősorban a magáninvesztíciók hanyatlása következtében. A beruházások főleg a tőkejavak szektorában esnek vissza — állítják.

A hazai keresletet az export nem fogja kompenzálni; ennek esetleges növekedését ugyanis a márka felértékelődése ellensúlyozza majd. Az iparban a költségfelhajtó tényezők enyhülnek, a termelékenység kissé gyorsabban növekszik. Ennek ára: a vállalatok elbocsájtásokat eszközölnek. Így jelentős munkaerő-kínálat jelentkezik; a betöltetlen munkahelyek száma a jelenlegi felére, mintegy 380 ezerre csökken. Az inflációs ráta növekedésének üteme 1972-ben, hozzávetőleg 4 százalékos lesz; a GNP csupán minimális mértékben növekszik.

(Az öt bölc szkeptikusan nyilatkozik a Nixon-program esélyeiről. Szinte lehetetlen — állítják —, 1972 végéig 5 százalékos csökkenést a munkanélküliséget, 2—3 százalékra korlátozni a fogyasztói árak emelkedését és 6 százalékkal növelni a GNP-t.)

Hétfőn délután nyilvánosságra hozták, hogy Pompidou és Brandt december 3-án találkozik Párizsban. Ezt az időpontot Scheel látogatásakor határozták el. Az NSZK külügyminisztériumának szóvivője kifejtette, hogy Scheel tanácskozásainak eredményeképpen a francia és a nyugatnémet álláspont jóval közelebb került egymáshoz a pénzügyi válság megoldásának módjait illetően. A szóvivők szerint Párizsban a két fél egyetértett abban, hogy meg kell gyorsítani az előkészületeket az európai gazdasági és pénzügyi unió megvalósítására, és mindenekelőtt arról kell tanácskozni a nyugat-európai kormányfők 1972 elejére tervezett csúcstalálkozóján.

A szóvivő szerint Scheel nyugatnémet és Schumann francia külügyminiszter a tárgyalások során számos kérdést érintett. A szóvivő ezek között említette az európai biztonsági értekezlet előkészítését, a Közép-Európában állomásozó csapatok létszámának csökkentését, a nyugat-berlini helyzetet és Scheel tervezett moszkvai látogatását. (DPA, Reuter, MTI)

DÁNIA ÉS A KÖZÖS PIAC

A nyugat-európai körúton levő Krag dán miniszterelnök Brüsszelben találkozott a Közös Piac bizottságának vezetőivel. A miniszterelnök — mint a DPA írja — közölte a Közös Piac arányítóival, hogy Norvégia döntése,

valamint az EKG és Svédország kapcsolatainak szabályozása döntő hatással lehet a csatlakozás kérdésében rendezendő dániai népszavazásra. Krag hangsúlyozta a Norvégiával való megállapodás fontosságát a halászati kérdésekben és ezzel megerősítette Oslo tárgyalási pozícióját a november 29-én induló újabb tárgyalási fordulóra.

A miniszterelnök azt is kifejtette, hogy Dánia nagyon szkeptikusan ítéli meg egy esetleges politikai unió tervét.

A dán miniszterelnök Londonból érkezett Brüsszelbe, ahol megbeszéléseinek középpontjában szintén a csatlakozással kapcsolatos kérdések álltak. Mint a Reuter írja, Krag és angol kollégája Heath, elégedettséggel nyugtázta országai és a Közös Piac között folyó tárgyalások eredményeit. Egyetértés volt a két miniszterelnök között abban is, hogy össze kell hívni a Közös Piac, illetőleg a csatlakozni kívánó Négyek csúcstalálkozóját. Erre azonban csak akkor kerülhet sor, ha a csatlakozással kapcsolatos minden lényeges kérdést rendeznek.

Kereskedelmi kamarai delegáció utazik az Egyesült Államokba

Kallós Ödönnek, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnökének vezetésével delegáció utazott Párizsba a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara kelet-nyugati összekötő bizottságának ülése. Ezt követően a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke delegációt vezet az Amerikai Egyesült Államokba. A küldöttséget az Egyesült Államok kormánya hívta meg abból a célból, hogy kölcsönösen megvizsgálják a két ország közötti gazdasági kapcsolatok fejlesztésének lehetőségeit. A delegációt, amelynek tagja lesz több országos nagyvállalat vezérigazgatója, többek között fogadja a jelenleg a Szovjetunióban tartózkodó Maurice Stans amerikai kereskedelmi miniszter is.

Nixon vitája a szakszervezeti vezetőkkel

A tőzsde sem hisz a második fázis sikerében

Az USA-ban még mindig nem ültek el annak a vihárnak a hullámai, melyet Nixonnak az AFL—CIO vezetőivel történt összeakaszkodása kavart a hét végén. Mint ismeretes, a szakszervezeti vezetők előtt Nixon Miamiában kifejtette: elhatározott szándéka, hogy folytassa ár-és bérkorlátozó politikáját a szervezett munkásság közreműködésével, vagy anélkül. Megfigyelők Nixon beszédét úgy tekintik, mint választás előtti játszmát, amelynek során a követelményre akar hatni, még azon az áron is, hogy elidegeníti a szakszervezeteket.

Mindamellett üzleti körökben kevés lelkesedést okozott az a lehetőség, hogy nyílt kenyértörés következhet be az elnök és a kilencmillió munkást tömörítő AFL—CIO között. A New York-i tőzsdén folytatódik az irányzat lanyhulása; a Dow Jones index közel került idej mélypontjához és egyes jelentések szerint nem kizárt, hogy a 800 pontos szint alá süllyed. Mindez éles ellentétben áll az első fázis bevezetésekor megmutatkozott lelkesedéssel. Meany, az AFL—CIO elnöke, olcsó politikai beszédnek nevezte Nixon fel-

szólását Miamiában és egy másik vezető szakszervezeti funkcionárius pedig kijelentette, hogy sohasem fogják figyelembe venni a bértanács által kijelölt iránymutatókat. Ennek bizonyítékaként néhány órával azután, hogy Nixon a munkásság támogatását kérte a második fázis gazdasági programjának megvalósításához, Meanynek a szakszervezeti vezetőség 28,5 százalékos béremelést szavazott meg, ami évi fizetését 90 ezer dollárra emelné. Ez a bérjavítás ötszöröse a bértanács által megállapított béremelési iránymutatónak (5,5 százalék). E lépés külön érdekessége, hogy Meany, mint a szakszervezet elnöke maga is tagja a bértanácsnak.

Bolgár—olasz gazdasági kapcsolatok

Basev bolgár külügyminiszter hétfőn Rómába utazott. Basev és Moro kétnapos tárgyalásain a két ország kapcsolatai és az időszerű nemzetközi kérdések kerülnek szóba. Az Olaszországhoz fűződő kapcsolatokat Bulgáriában fontos kérdésként kezelik. Olaszország ugyanis Bulgária első számú kereskedelmi partnere a tőkésállamok sorában. Az árucserereformom tavaly elérte a 113 millió dollárt, az idén pedig újabb 15 százalékkal növekszik. A két ország kapcsolatát 16 kétoldali egyezmény szabályozza, ezek gondoskodnak a tudományos-műszaki, a kulturális és az idegenforgalmi együttműködés fejlesztéséről is. (MTI)

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A NYUGATNÉMET SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KONGRESSZUSUSA szerény eredményekkel zárult, de azért felkavarta a politika légkörét. Sztrájkba lépett 60 ezer fémipari munkás és meglehet, hogy a sztrájk országossá válik. Napvilágot látott a gazdasági szakértők évi jelentése és ez a gazdasági növekedésnek lassulását jósolta. Pompidou és Brandt december elején találkozik; úgy fest, hogy a pénzügyi megoldás körüli nézeteltérések enyhültek.
- ◆ A VENDÉGMUNKÁS-RENDSZER NEGATÍV KÖVETKEZMÉNYEIT egyre inkább megmutatkoznak. A migráció jótékony hatásai mellett nagy infrastrukturális beruházásokat követel a fogadó államtól, ugyanakkor távlatban a legtöbbjük munkaerejével nem lehet számolni. A vendégmunkások ezenkívül állandó asszimilációs és szociális problémát is jelentenek. A fejlettebb munkaerőexportőr országoknak egyre nagyobb szükségük van otthon a munkáskezre. Egyelőre megoldás lehet a tőkekivitel és a bérmunka fokozása.
- ◆ ANGLIA ÉS FRANCIAORSZÁG KAPCSOLATAINAK ÚJ SZAKASZA kezdődött meg Schumann külügyminiszter londoni látogatásával, állapítja meg a Világsajtóból című rovatunkban idézett cikk. Ez erősíti London kapcsolatát a Közös Piacal is. Az idézett személyes írója sürgeti ezzel kapcsolatban a valutaviság által megrázott Foz folytatásának erősítését.
- ◆ A VILÁG SZERSZÁMIPARA igen nehéz helyzetben van. A milánói európai szerszámipar-kiállításán bemutatott termékek igen korszerűek, de a kereslet színvonala világméretben igen lanyha. Az árak csökkennek, a szállítási határidők megrövidülnek, sok cég a szociális országokkal igyekszik intenzívebb kapcsolatot kiépíteni.

STANS KOSZIGINÁL

Stans amerikai kereskedelmi miniszter szovjetunióbeli látogatásának első napján találkozott Koszigin miniszterelnökkel. A szovjet kormányfővel folytatott megbeszélés után az amerikai miniszter tárgyalásokat fog folytatni a szovjet gazdasági élet több vezetőjével, közöttük Bajbakovval, az Állami Tervbizottság elnökével és Patolicsev külkereskedelmi miniszterrel. A hivatalos tárgyalások után meglátogatja a Szovjetunió több részét és utazását a Kaukázus vidékén teendő látogatással fejezi be.

Az amerikai kereskedelmi miniszter szovjetunióbeli látogatásával kapcsolatban az MTI moszkvai tudósítója a szovjet főváros politikai megfigyelőinek nézetét ismertette, felhívja a figyelmet arra, hogy korábban Stans azoknak az amerikai üzleti köröknek a szószólójaként lépett fel az Egyesült Államokban, amelyek inkább akadályozták, mint segítették a két ország gazdasági kapcsolatainak fejlődését. Tiltakozott például az ellen, hogy a szocialista országokkal folytatott kereskedelem korlátozásait megszüntessék, amikor 1969-ben ez a kérdés az amerikai képviselőházban vita alá került. Nyilvánvaló — írja az MTI tudósítója —, hogy Stans útjának legfőbb célja előzetes terepszemlélt tartani a szovjet piacra az az eshetőségre, ha a politikai vezetés a Szovjetunióhoz fűződő kapcsolatokat általános javításának útjára lépne. A Szovjetunió az egyenjogúságon és a kölcsönös előnyökön alapuló együttműködés kialakításának híve volt és maradt és az elmúlt években a kereskedelmi kapcsolatok normalizálására számos erőfeszítést tett. Stans mostani látogatása arra mutat, hogy a szovjet gazdaság rohamos fejlődése végül is nem marad hatástalan Washingtonban sem.

Az USA külkereskedelmi minisztere egyébként — amint erről a Reuter beszámol — Moszkvába érkezése előtt Stockholmban nyilatkozott úticéljáról és kijelentette, hogy az Egyesült Államok olaj-és földgázvásárlásokban érdekelt, és érdekeltvé a későbbiek során ipari termékekre is kiterjedhet. A miniszter annak a nézetének adott kifejezést, hogy sok lehetőség van a

kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésére és tulajdonképpen vásárlási listát akar összeállítani a Szovjetunióban.

A szovjet miniszterelnök és az amerikai kereskedelemügyi miniszter közötti megbeszélésről az AP számolt be. Moszkvából származó értesülés szerint Koszigin reményének adott kifejezést, hogy Stans látogatása — amelytől nem várnak azonnali fontos elhatározásokat — későbbi fejlődés előkészítésére szolgálhat. Ez azonban nemcsak a Szovjetuniótól függ, tette hozzá Koszigin, hanem mindkét fél részéről erőfeszítésekre van szükség.

A Reuter a Koszigin—Stans-találkozót kommentálva emlékeztet a Szovjetunió és az USA közötti kereskedelmi kapcsolatokról továbbra is fenálló akadályokra, közöttük arra, hogy Washington embargót alkalmaz a korszerű technológiai eljárásokkal előállított árucikkek kivitelével szemben és nem biztosít kedvező hitel feltételeket a szovjet vásárlásokhoz. Figyelemre méltónak tekinti a Reuter tudósítója azt is, hogy az elmúlt hónapokban növekvő számú amerikai üzletember látogatta meg a szovjet fővárost, abban a reményben, hogy kedvező lehetőségekhez jussanak nyugat-európai és japán versenytársaikkal szemben a Szovjetunió-nak történő eladások terén.

Az amerikai kereskedelemügyi miniszter egyébként hétfőn Leningrádban látogatást tett az Elektrosila vállalatnál, amely energiafejlesztő gépeket és berendezéseket szállít 65 országba. Stans leningrádi látogatása után visszautazott Moszkvába, ahol valószínűleg kedden találkozik Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszterrel.

ARGENTIN—BOLÍVIAI CSÚCSTALÁLKOZÓ

Argentína a súlyos gazdasági gondok miatt arra kényszerülhet, hogy felfüggesse a külföldi adósságok visszafizetését — jelentette be Buenos Airesben a központi bank elnöke. Üzletemberek előtt kifejtette, hogy az ország a tőke külföldre menekülése és a fizetési mérlegnek tavaly október óta történt állandó romlása miatt egymilliárd dollárt veszített. „Először fordul elő Argentína történelmében, hogy külföldi fizetéseit esetleg felfüggeszti” — mondta. Az árak is állandóan emelkedtek, az inflációs ráta hozzávetőleg 40 százalékra szökkent fel.

Az argentinai Jujuy bányavárosban a hét végén találkozott Lanusse argentin és Banzer bolíviai államfő. Megbeszélésükön gazdasági kérdések is szóba kerültek. A Reuter jelentésében azt írja, hogy a tengertől elzárt Bolívia első sorban a két ország közötti szállítást

könnyebbé tételére törekszik. Az Atlanti-óceán partján fekvő Rosario argentin kikötőváros már eddig is jelentős szerepet játszott Bolívia exportjában. Argentína pedig elsősorban Bolívia gazdag ásványiparban szeretne érdekeltségeket biztosítani magának. Ezenkívül az Andes Közös Piac és Argentína között Bolívia jó összekötő szerepet tudna játszani.

A megbeszélések eredményeképpen a közeljövőben a két ország vegyes bizottságot hív életre, hogy a Kelet-Bolíviában levő El Mutun vasérclelőhely közös kitermelésének lehetőségét tanulmányozza. Ez a készlet állítólag a legnagyobbak egyike a világon, mintegy 40 millió tonna vasércet tartalmaz. Az El Mutun vasércmezőn jelenleg a Torres ex-elnökkel kötött megállapodás szerint szovjet szakértők dolgoznak.

India fokozni akarja kereskedelmét a szocialista országokkal

India tovább akarja fejleszteni kereskedelmét a kelet-európai szocialista országokkal, valamint Ázsia, Afrika és Latin-Amerika fejlődő államaival — mondta Mishra külkereskedelmi miniszter. Ez a szándék részét képezi India azon törekvéseinek, hogy a nemzetközi valutaválság és egyes déli országok (USA) importkorlátozó intézkedései által okozott problémáktól mentesüljön.

A miniszter a kereskedelmi tanácsadók bizottságának ülésén rámutatott arra, hogy a nyugatnémet márka és a japán jen de facto felértékelődése új lehetőségeket teremtett az indiai exportőröknek, különösen a fejlődő országok piacain. Meltatta a szocialista országok Indiának nyújtott támogatását, ami többek között abban nyilvánult

meg, hogy befogadják az indiai export-termékeket.

Mishra kifejtette, hogy az állam a folyamatban levő ötéves terv alatt az exportüzletek nagyobb részét ellenőrzése alá vonja. Ez nem jelenti azt — hangsúlyozta —, hogy a magánszektor nem játszik majd érdemleges szerepet a külkereskedelemben. A szeptemberrel véget ért hathónapos időszakban a kivitel 12,8 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. Ez azonban nem ad okot túlzott optimizmusra, mert az egy évvel korábbi exportot erősen leszorította az akkori dokk-sztrájk. Az import állandó növekedése miatt pedig nem kell „meghúzni a vészharangot”. A fejlődő országok import-igényei mindig rendkívül nagyok — fűzte hozzá. (Reuter)